

**L O N G Æ V I T A S**

&amp;

**Brevitas vitæ in Homine.***Historia.*

**A**nte Diluvium, plura Centenaria Annorum, vixisse Homines, refert sacra Scriptura: Nemo tamen Patrum Millesimum Annum complevit. Neque hæc Vitæ Diuturnitas, *Gratia*, aut Lineæ Sanctæ, attribui possit; cùm recenseantur, ante Diluvium, Patrum Generationes undecim; at Filiorum Adami per Cain tantum Generationes octo; ut Progenies Cain etiam Longævior videri possit. Ista vero Longævitas, immediatè post Diluvium, dimidio corruit; sed in Post-natis; Nam Noah qui antè natus erat, Majorum Ætatem æquavit; & Sem ad Sexcentesimum Annum pervenit. Deinde post tres Generationes à Diluvio, Vita Hominum, ad quartam quasi partem Ætatis primitivæ, reducta est; videlicet, ad annos circiter Duceutos.

Abraham Annos Centum Septuaginta Quinque vixit; Vir Magnanimus, & cui cuncta cedebant prosperè. Isaac autem ad annum Centesimum, & Octogesimum pervenit; Vir Castus, & Vitæ quietioris. At Jacob, post multas Ærumnas, & numerosam Sobolem, ad annum Centesimum Quadragesimum Septimum duravit; Vir Patiens, & Lenis, & Astutus. Ishmael autem, Vir Militaris, Annos Centum Triginta Septem vixit. At Sarah, (cujus unicæ ex Fœminis, Anni recensentur,) mortua est Anno Ætatis suæ, Centesimo Viceximo Septimo; Mulier Decora, & Magnanima, optima Mater & Vxor, neque tamen minùs libertate, quam Obsequio erga Maritum, clara. Ioseph etiam, Vir Prudens, & Politicus, in Adolescentiâ afflitus, posteà in magnâ fœlicitate Ætatem transfigens, ad Annos Centum, & Decem vixit. Levi autem Frater ejus, natu major, Centesimum Tricesimum Septimum Annum complevit; Vir contumeliae impatiens, & Vindicativus. Eandémque ferè Ætatem attigit *Filius Levi*; itemque *Nepos ejus, Pater Aaronis, & Moses*.

Moses Centum Viginti Annos vixit; Vir Animosus, & tamen Mitissimus, lingua autem impeditus. Ipse vero Moses, in Psalmo suo, Vitam Hominis pronunciavit Annorum tantum Septuaginta, & si quis Robustior fuerit, Octaginta esse; quæ certè Mensura Vitæ, usque ad

*Ad Artic. 5.*

6, 7, 8, 9.

&amp; 11.

1.

2.

3.

hodiernum diem, maximâ ex parte, durat. *Aaron* autem Tribus Annis Senior, eodem, cum Fratre, Anno mortuus est; Vir Lingua promptior, Moribus facilior, & minùs constans. At *Phineas Aaronis Nepos*, (ex Gratia fortassè extraordinariâ,) ad Trecentesimum Annum vixisse colligitur, si modò *Bellum Israelitarum* contra *Tribum Benjamin* (in quâ *Expeditione Phineas* consultus est) eâdem serie Temporum gestum sit, quâ res in Historiâ narratur; Vir erat omnium maximè *Zelotes*. *Joshua* autem, Vir Militaris, & Dux egregius, & perpetuò florens, ad Annum Centesimum, & Decimum vixit. Cui *Caleb* fuit *Contemporaneus*, & videtur fuisse *Æquævus*: *Ehud* autem *Index*, etiam Centenarius ad minimum fuisse videtur, cum post devictos *Moabitas*, Octoginta Annos, sub ejus Regimine *Terra Santa* quievisset; Vir Acer, & Intrepidus, quique pro Populo se quodammodo devovisset.

4. *Job* post Instaurationem Fœlicitatis suæ, Annos Centum, & Quadragesima vixit, cùm ante Afflictiones suas, eorum Annorum fuisse, qui Filios habuerit *Ætatis Virilis*; Vir Politicus, & Eloquens, & Eugeutes, & *Exemplum Patientiæ*. *Eli* *Sacerdos* vixit Annos Nonaginta octo; Vir Corpore obesus, Animo placidus, & indulgens in Suos. *Elizæus* autem *Propheta*, videtur mortuus esse Centenario major; cùm reperiatur vixisse post *Assumptionem Eliae* Annos Sexaginta; Tempore vero *Assumptionis*, talis fuerit, ut Pueri eum tanquam *Vetulum Calvum* subsannaverint. Vir Vehemens, & Severus, & austerae vitæ, & Contemptor Divitiarum. *Isaias* etiam *Propheta* videtur esse Centenarius, nam Prophetiæ Munus exercuisse septuaginta annos reperitur; Annis tûm quo cœpisset prophetizare, tûm, quo mortuus esset, incertis. Vir admirabilis Eloquentiæ, & *Propheta Evangelizans*, Promissis Dei Testamenti Novi (tanquam Uter Musto,) plenus.

5. *Tobias Senior*, Annos Centum Quinquaginta Octo; *Junior* Centum Viginti Septem vixerunt. Viri Misericordes, & Eleemosynarii. Videntur etiam Tempore *Captivitatis*, Complures ex *Iudeis*, qui è *Babylone* reversi sunt, longævi fuisse; cum utriusque *Templi*, (interjecto Annorum Septuaginta spatio,) dicantur meminisse, & Disparitatem ipsorum deplorasse. Postea defluxis Sæculis pluribus, Tempore *Servatoris*, *Simeon* invenitur Nonagenarius: Vir Religiosus, & Spei, & Expectationis plenus. Et eodem tempore *Anna Prophetissa*, ultra Centenarium vixisse manifestò deprehenditur; cum Septem Annis Nupta fuisse, Vidua autem per Annos Octoginta Quatuor, quibus addendi sunt Anni Virginitatis, & qui Prophetiam ejus de *Servatore* insecuri sunt. Mulier Sancta, & Vitam degens, in Orationibus, & Jejuniis.

6. *Longævitates Hominum*, qui apud *Ethnicos Autores* inveniuntur, parùm certæ memoriae sunt; tum propter Fabulas, in quas hujusmodi Narrationes proclives admodum sunt; tum propter Fallaciam in Calculationibus Annorum. Certè de *Ægyptiis*, nil magni refertur, in his quæ extant, quoad Longævitatem; cum Reges ipsorum, qui

longissimè regnârunt, Quinquagesimum, aut Quinquagesimum quintum annum, non excederint; quod pro nihilo est; cùm etiam Temporibus modernis, hujusmodi Spatia nonnunquam comple-antur. At *Arcadum Regibus*, Vitæ longissimæ fabulosè tribuuntur: *Regio* certè illa Montana, & Pastoralis, & Victus incorrupti; Attamen cùm sub *Pane*, tanquam *Deo Tutelari*, fuerit, videntur etiam omnia, quæ ad Eam pertinent, fuisse tanquam *Panica*, & *Vana*, & ad Fabulas idonea.

*Numa Romanorum Rex Octogenarius* fuit; *Vir Pacificus*, & Speculativus, & Religioni addictus. *M. Valerius Corvinus* centum annos implevit, interjectis, inter primum & Sextum *Consulatum*, Annis Quadraginta sex; *Vir Bello*, & Animis fortissimus, Ingenio civilis, & Popularis, & Fortunâ perpetuò florens.

*Solon Atheniensis Legiflator*, & Unus ex Septem, supra Annos Octoginta vixit; *Vir Magnanimus*, sed Popularis, & amans Patriæ: item eruditus, & non alienus à Voluptatibus, & Vitâ tene-riore. *Epimenides Cretensis* Centum Quinquaginta Septem Annos vixisse traditur; mixta Res cum Portento, quia Quinquaginta septem ipsorum, sub Antro eum delitusse ferunt. At dimidio Sæculi post, *Xenophanes Colophonius*, Annos Centum & duos, aut etiam diutius vixit; utpote qui Viginti quinque annos natus, Patriam reliquit, Septuaginta septem totos Annos est peregrinatus, ac posteà rediit; sed quamdiù à reditu vixerit, non constat: *Vir non magis Itineribus*, quam Mente oberrans; utpote cuius Nomen propter Opiniōnes, à *Xenophane*, in *Xenomanem* traductum est; Vasti proculdubio Conceptus, & nihil spirans nisi Infinitum.

*Anacreon Poeta major Octogenario* fuit; *Homo lascivus*, & Voluptuarius, & Bibax. *Pindarus Thebanus Octogesimum Annum* complevit, Poeta sublimis, cum quâdam novitate Ingenii, & multus in Cultu Deorum. *Sophocles Atheniensis similem Ætatem* complevit, Poeta grandiloquus, totus in scribendo, & Familiae negligens.

*Artaxerxes Persarum Rex*, Annos Nonaginta quatuor vixit; *Vir hebetioris Ingenii*, neque Curarum magnarum patiens, amans Gloriæ, sed Otii magis. Eodem tempore *Agisilaus Rex Spartanus Octoginta* quatuor annos implevit; *Vir moderatus*, ut inter Reges Philosophus, sed nihilominus Ambitiosus, & Bellator, & tam Militiâ, quam Rebus gerendis strenuus.

*Gorgias Leontinus* Annos Centum & Octo vixit; *Vir Rhetor*, & prudentiæ suæ ostentator, & qui Adolescentes Mercede accep-tâ ut institueret, multum Peregrinator fuit, & paulò ante Mortem, nihil se habere quod Senectutem incusaret, dixit. *Protagoras Abderites* Nonaginta Annos vixit: Iste similiter Rhetor fuit, sed non tam Encyclopædiâ usus, quam Civiles Res, & instructionem, ad Remp. tractandam, docere professus; attamen Circum-cursator Civitatum, & quæ ac *Gorgias*. At *Isoocrates Atheniensis* Nonagesimum Octavum Annum complevit; Rhetor item, sed *Vir* valde modestus, & Lucem Forensem fugiens, atque Domi tantum Scholam aperiens.

*Democritus Abderites*, ad Annos Centum & Novem Ætatem produxit; *Magnus Philosophus*, & si quis aliis ex Græcis, verè *Physicus*; Regionum complurium, & multò magis Naturæ ipsius Perambulator; Sedulus quoque *Experimentator*, & (quod Aristoteles ei objicit) *Similitudinum* potius *Scitator*, quam *Disputationum Leges servans*. *Diogenes Synopenus*, ad Nonaginta Annos vixit; Vir erga alios Liber, in se Imperiosus; Victu sordido, & Patientiā gaudens. *Zeno Cittiensis*, Centenarius, duobus tantum demptis Annis, fuit; Vir Animo excelsō, & Opinionum Contemptor, magni itidem Acuminis, neque tamen molesti, sed quod animos magis caperet, quam constringeret; quale etiam postea fuit in *Seneca*. *Plato Atheniensis* Annum Octogesimum primum implevit; Vir Magnanimus, sed tamen Quietis amantior, Contemplatione sublimis, & Imaginativus, Moribus Urbanus, & elegans; attamen magis Placidus, quam Hilaris; & Majestatem quandam p̄fē ferens. *Theophrastus Etesius* Annum Octogesimum quintum complevit; Vir dulcis Eloquio, dulcis etiam Rerum varietate; qui-que ex Philosophiâ Stiavia tantum decerpserit, Molesta & Amara non attigerit. *Carneades Cyrenensis* multis postea Annis, ad Octogesimum quintum Ætatis Annum similiter pervenit; Vir Eloquentiae profluentis, quaque grata, & amoena Cognitionis varietate, & se ipsum, & alios delectaret. At *Ciceronis Tempore Orbilius*, non *Philosophus*, aut *Rhetor*, sed *Grammaticus*, ad Centesimum ferè annum vixit; primò Miles, deinde Ludi magister; Vir naturâ acerbus, & Lingua & Calamo, & versus Discipulos etiam Plagosus.

12. *Q. Fabius Maximus* Sexaginta tribus Annis *Anguis* fuit; unde constat eum Octogenario majorem occubuisse; licet verum sit, in *Anguina*, Nobilitatem magis spectari solitam, quam Ætatem: Vir prudens & Cunctator, & in omnibus Vitæ partibus Moderatus, & cum Comitate severus. *Masinissa Rex Numidarum* Nonagesimum Annum superavit, & filium genuit, post Octogesimum quintum; Vir acer, & Fortunæ fidens, & Juventute multas rerum vicissitudines expertus, decursu Ætatis constanter fœlix. At *M. Porcius Cato*, ultra Annum Nonagesimum vixit; Vir ferrei propè Corporis, & Animi; Lingua acerbæ, & Simultates amans; Idem Agriculturæ deditus, Sibique & Familiaæ suæ Medicus.

13. *Terentia Ciceronis Vxor*, ad Annum Centesimum tertium vixit; Mulier multis ærumnis conflictata, primò Exilio Mariti, deinde Dissidio, & rursus Calamitate ejus extremâ; etiam Podagrâ sæpius vexata. *Encepsa* Annum Centenarium, haud parùm superavit; cum dicatur, Centum Annis totis, in Scenâ Mimam agens pronunciasse; Puellæ fortasse primò partes suscipiens, postremò Anus decrepita. At *Galeria Copiola*, *Mithra* etiam & *Saltria*, pro Tyrocinio suo producta est in Scenam, quo Anno Ætatis incertum est; verum post Annos Nonaginta Novem ab ea productione, rursus reducta est in Scenam, non jam pro *Mithra*, sed pro *Miraculo*, in *Dedicatione Theatri à Pompeio Magno*; Neque hic finis, cum etiam in *Ludis Votivis pro Salute Divi Augusti*, iterum monstrata sit in Scenâ.

Fuit

Fuit & alia *Mima*, Ætate paulò inferior, Dignitate sublimior, quæ ad Nonagesimum Annum Ætatem ferè produxit, *Livia Julia Augusta, Cæsaris Augusti uxor, Tiberii Mater*. Et enim si *Fabula* fuit *Vita Augusti* (Id quod ipse voluit, cùm decumbens Amicis præcepisset, ut postquam expirarit, sibi *Plaudite exhiberent*) certè & *Livia optima Mima* fuit; quæ cum Marito Obsequio, cum Filio, Potestate quādam, & Prædominantia tam benè congrueret. Mulier Comis, & tamen Matronalis, Negotiosa, & Potestatis tenax. At *Junia C. Cassii Uxor, M. Brutii Soror*, etiam Nonagenaria fuit; cum post *Aciem Philippensem Sexaginta quatuor Annos vixisset*. Mulier Magnanima, Opibus fœlix, Calamitate Mariti & Proximorum, & longâ Viduitate moesta, sed tamen Honorata.

Memorabilis est *Annus Domini Septuagesimus Sextus*, Tempore Imperatoris *Vespasiani*, quo reperiuntur Longævitatis, tanquam Fasti; Eo enim Anno peractus est *Census*, (Census autem de Ætatis Auctoritatem, & Informationem habet fidissimam) atque in eâ parte *Italiae*, quæ jacet inter *Apenninum* & *Padum*, inventi sunt Homines, qui Annum Centesimum æquarunt, & superarunt, Centum & Viginti quatuor; videlicet Annorum Centum, Homines Quinquaginta quatuor; Annorum Centum & decem, Homines Quinquaginta septem; Annorum Centum, & viginti quinque, Homines duo; Annorum centum & triginta, Homines quatuor; Annorum Centum & triginta quinque aut triginta septem, Homines item quatuor; Annorum centum & quadraginta, Homines tres. Præter hos, Speciatim *Parma* edidit Quinque, quorum Tres centum viginti Annos, Duo centum triginta compleverunt; *Bruxella* Unum, Annorum centum viginti quinque; *Placentia* Unum Annorum centum triginta unius; *Faventia* Unam Mulierem, Annorum centum triginta duorum; Oppidum quoddam (tunc dictum *Velleiacum*) in Collibus circa *Placentiam*, decem dedit; quorum Sex Annum Ætatis centesimum decimum, Quatuor centesimum viceustum compleverunt; *Ariminum* denique Unum, Centum & quinquaginta Annorum, nomine *M. Aponium*.

Ne res in longum procederet, Visum est, tam in illis, quos jam recentiūmus, quam in his, quos mox recensēbimus, Nullum adducere Octogenario Minorem: Apposuimus autem singulis Characterem, sive Elogium, verum & per breve; at ejusmodi, quod iudicio nostro, nullam habeat ad Longævitatem (quæ Moribus, & Fortuna non parum regitur) relationem; Sed duplicit modo; Aut quod tales Longævi esse plerunque soleant, aut quod tales, licet minus aptè dispositi, tamen Longævi esse aliquando possint.

Inter Imperatores Romanos, & Grecos, item Francos, & Germanos, usque ad nostram Ætatem, qui numerum propè Ducentorum Principum complerunt, Quatuor tantum inventi sunt Octogenarii, quibus addere liceat Imperatores duos primos, *Augustum*, & *Tibertum*, quorum hic Septuagesimum Octavum, ille Septuagesimum Sextum Annum implevit, & ad Octogesimum fortè pervenire uterque potuisse;

potuisset, si placuisset, *Liviae*, & *Caii*. *Augustus* (ut dictum est) Annos vixit Septuaginta Sex; Vir moderatus Ingenio: Idem ad res perficiendas Vehemens, cætera Placidus & Serenus; Ci-  
bo & Potu Sobrius, Venere intemperantior, per omnia Fœlix; Quique Anno Ætatis tricesimo, gravem & periculoso passus est Morbum, adeò ut Salus ejus pro desperatâ esset: quem *Antonius Musa Medicus*, cùm cæteri *Medici* Calida Medicamenta, tanquam morbo convenientia, adhibuerint, contraria ratione Frigidis cura-  
vit; Quod fortasse ei, ad Diuturnitatem Vitæ profuit. *Tiberius* du-  
os amplius Annos vixit; *Vir lenti maxillis*, (ut Augustus aiebat) Sermone scilicet tardus, sed validus; *Sanguinarius*, Bibax, qui-  
que Libidinem etiam in Diætam transtulit; Attamen Valetudinis suæ Curator probus, ut qui solitus esset dicere, Stultum esse, qui post Triginta Annorum Vitam, Medicum consuleret, aut advo-  
caret. *Gordianus Senior*, Octoginta Annos vixit, & tamen violentâ Morte perit, postquam vix degustasset Imperium; *Vir Magnanimus*, & *Splendidus*, Eruditus, & Poeta, & constanti vitæ tenore, (ante ipsum obitum) Fœlix. *Valerianus Imperator*, Septuaginta sex Annos vixit, antequam à *Sapore Rege Persarum*, captus esset; post Captivitatem autem, Septem Annos vixit, inter contumelias; etiam violentâ Morte præceptus; *Vir mediocris Animi*, nec strenuus; Existi-  
matione tamen paulò eminentior, & evectus, Experimento minor. *Anastasius cognomine Dicorus*, Octoginta Octo Annos vixit; Homo animi sedati, sed Humilior, & Superstitiosus, & Timidus. *Ani-  
cius Justinianus*, Annos Octoginta tres vixit; *Vir Gloriae appetens*, Personâ propriâ socors, Ducum suorum virtute fœlix, & celebris; Uxorius, neque suus, sed aliorum ductu circumactus. *Helena Bri-  
tanna Constantini Magni Mater*, Octogenaria fuit; Mulier civilibus Rebus minùs se immiscens, nec Mariti, nec Filii Imperio, sed tota Religioni dedita; Magnanima, & sempè florens. *Theodora Impera-  
trix*, (quæ Zœs soror erat, *Monomachi* uxoris, ipsa autem post obitum ejus sola regnavit) Annos supra Octoginta vixit; Mulier negotiosa, & Imperio delectata, Fœlix admodum, & ex Fœlicitate Credula.

17. Jam à *Sæcularibus*, ad *Principes Viros in Ecclesiâ Narrationem con-  
vertemus. S. Joannes, Apostolus Servatoris, & Discipulus Amatus, No-  
naginta tres Annos vixit; Verè *Amile* Emblemate notatus, nihil spi-  
rans nisi Divinum, & tanquam Seraph inter Apostolos, propter Fer-  
vorem Charitatis. S. Lucas Evangelista Octoginta quatuor Annos complevit; Vir eloquens, & Peregrinator; S. Pauli Comes indivi-  
duus, & Medicus. Symeon Cleophae, Frater Domini dictus, Episcopus Hierosolymitanus, Annos Centum & viginti vixit, licet Martyrio præ-  
ceptus fuerit; Vir Animosus, & Constats, & bonorum Operum Ple-  
nus. Polycarpus Apostolorum Discipulus, Smyrnensis Episcopus, videtur ad Centum annos & amplius, ætatem produxisse; licet Martyrio in-  
terceptus; Vir excelsi Animi, & Heroicæ patientiæ, & Laboribus indefessus. Dionysius Areopagita, Pauli Apostolo Contemporaneus,*

ad Nonaginta Annos vixisse videtur; *Volucris cæli* appellatus, ob Theologiam sublimem, neque minus Factis, quam Meditationibus insignis. *Aquila & Priscilla Pauli Apostoli* priuò Hospites, deinde Co-adjutores, Conjugio fœlici & celebri, ad Centum ad minimum Annos vixerunt; cum sub *Xisto primo* superstites fuerint; *Nobile Par,* & in omnem Charitatem effusum; quibus inter maximas consolationes (quales proculdubio primos illos Ecclesiæ Fundatores sequebantur) etiam illud Conjugalis Consortii tanquam magnus cumulus accesserat. *S. Paulus Eremita,* Annos Centum & tredecim vixit; vixit autem in Speluncâ, Victu tam simplici, & duro, ut eo Vitam tolerare supra Humanas Vires videri possit; in Meditationibus & soliloquiis tantummodo Ævum transfigens; qui tamen non illiteratus, aut Idiota, sed eruditus fuit. *S. Antonius Cænobitarum primus Institutio,* aut (ut alii volunt) *Restitutor,* ad Centesimum quintum Annum pervenit; Vir Devotus, & Contemplativus, & tamen Civilibus Rebus utilis; Vitæ genere austero, & aspero; attamen in gloriâ quâdam Solitudine degens, nec sine Imperio; cum & *Monachos* suos sub se habuisset, atque insuper à compluribus, & *Christianis, & Philosophis,* veluti Vivum aliquod Simulachrum, non sine Adoratione quâdam, visitatus esset. *S. Athanasius* mortuus est Octogenario Major; Vir Invincibilis Constantiae, Famæ sempè imperans, nec Fortunæ succumbens; Idem erga Potentiores liber, erga Populum gratus, & acceptus; exercitatus Contentionebus, in iisque & Animosus, & Solers. *S. Hieronymus,* plurimorum consensu, Annum Nonagesimum superavit; Vir Calamo potens, & virilis Eloquentiæ; variè eruditus & Linguis, & Scientiis; Peregrinator item, atque Vitæ versus senium anterioris; sed in Vitâ privatâ Spiritus gerens altos, & latè fulgens ex Obscuro.

At *Pape Romani* numerantur Ducenti Quadraginta Unus; Ex tanto Numero Quinque solummodo Octogenarii, aut supra reperiuntur; Primitivis autem compluribus, iusta Ætas Martyrii Prærogativa anticipata est. *Joannes viceimus tertius, Papa Romanus,* Nonagesimum Ætatis Annum complevit, Vir Ingenii inquieti, & Novis Rebus studens, & Multa transferens, nonnulla in Melius, haud pauca in Aliud; Magnus autem Opum, & Thesauri Accumulator. *Gregorius dictus duodecimus,* creatus Papa in Schismate, & quasi Interrex, Nonagenarius obiit; De eo, propter brevitatem Papatus, nihil invenimus, quod annotemus. *Paulus Tertius,* ad Octoginta & unum, Annos vixit; Vir sedati Animi, & profundi Consilii, idem Doctus, & Astrologus, & Valetudinem impensè regens; more autem veteris *Sacerdotis Eli,* Indulgens in suos. *Paulus Quartus* Octoginta tres Annos vixit; Vir Naturâ asper & severus, altos gerens Spiritus, & Imperiosus, Ingenio commotior, Sermone eloquens, & expeditus. *Gregorius Decimus tertius,* similem Ætatem Octoginta trium Annorum implevit; Vir planè Bonus, Animo & Corpore sanus, Politicus, Temperatus, Euergetes & Eleemosynarius.

Quæ sequentur, Ordine promiscua, Fidei magis dubia, Observatio-

18.

19.

tione magis jejuna, erunt. *Rex Arganthonius*, qui regnavit *Gadibus* in *Hispania*, Centum & Triginta, aut (ut alii volunt) Quadraginta Annos vixit; ex quibus Octoginta regnavit: De Moribus ejus, & Vitæ genere, & Tempore quo vixit, filetur. *Cyniras Cypriorum Rex*, in *Insula illâ* tunc habitâ *Beatâ*, & *Koloptuariâ*, Centum Quinquaginta, aut Sexaginta Annos vixisse perhibetur. *Reges duo Latini* in *Italiâ*, Pater & Filius, alter Octingentos, alter Sexcentos Annos vixisse traduntur; verum hoc narratur à *Philologis* quibusdam, quibus & ipsis (cætera fatis credulis) Fides rei suspecta est, imò damnata. *Arcadum Reges* nonnullos Trecentos Annos vixisse alii tradunt; Regio certè ad Vitam longam fatis idonea; Res fortassis Fabulis aucta. Narrant *Dandonem* quendam in *Illyrico*, absque Incommode Seneccutis, Quingentos Annos vixisse. Apud *Epias Aetoliae* vide-licet Partem, narrant Universam Gentem admodum longevam fu-isse; ut multi ex his Ducenûm Annorum inventi sint; Inter eos Präcipuum quendam, nomine *Litorium*, virum *Giganteæ Staturæ*, qui Trecentos Annos cumulaverat. In *Tmoli Montis Fastigio* (Tempore antiquitus vocato) Homines complures, Centum quinquaginta Annos vixisse traditur. *Sectam Effæorum* apud *Judeos*, ultra Centum Annos communiter vixisse tradunt: *Secta* autem illa simplici admodum Diætâ utebatur, ad Regulam *Pythagoræ*. *Apollonius Tyaneus* Centum Annos excessit, aspectu (ut in tantâ Ætate) pulcher, Vir certè Mirificus, apud *Ethnicois Divinus* habitus, apud *Christianos Magus*; *Victu Pythagoricus*, magnus peregrinator, magna etiam Gloriâ florens, & tanquam pro Numine cultus; Attamen sub finem Ætatis, Accusationes & Contumelias passus, unde nihilominus incolmis quoquo modo evalisit. Attamen ne *Longevitas* sua *Diæta Pythagoricæ* solùm tribuatur, sed etiam è Genere suo aliquid traxisse videatur; *Avus* ejus etiam Centum Triginta Annos vixit. Q. *Mettellum* ultra Centum Annos vixisse certa res est; Atque post *Consularia Imperia* fœlicitè administrata, *Pontificem Maximum*, jam Senem creatum esse, & sacra per Viginti duos Annos tractasse; neque Ore in Votis nuncupandis hæsitante, neque in Sacrificiis faciendis tremulâ Manu gerentem. *Appium Cæcum*, Annosissimum fuisse con-stat; Annos non numerant; quorum partem majorem, postquam Luminibus orbatus esset, transegit; Neque propterea mollitus, Fa-miliam numerosam, Clientelas quam plurimas, qui metiam Remp. fortissimè rexit; Extremâ vero Ætate Lecticâ in Senatum delatus, Pacem cum Pyrrho vehementissimè dissuasit; cuius Principium Orationis admodum memorabile, & invincibile quoddam Robur, & impetum Animi spirans. *Magnâ*, inquit, *impatientiâ*, (patres conscripti,) *Cæcitatem meam*, per plures jam Annos tuli; at nunc etiam me Surdum quoque optaverim, cum vos tam deformia Consilia agitare audiam. *M. Perpenna* vixit Annos Nonaginta Octo; omnibus, quos *Consul* sen-tentiam in *Senatu* rogaverat (hoc est, omnibus Senatoribus sui Anni,) superstes fuit: etiam omnibus, quos paulò post, *Censor* in Senatum legerat, Septem tantum exceptis. *Hiero Rex Siciliae* Temporibus *Belli Punici secundi*, ad Centesimum ferè annum vixit; Vir & Regi-mine,

mine, & Moribus moderatus; Numimum Cultor, & Amicitiae Conservator religiosus; Beneficus, & constantè Fortunatus. *Statilia* ex nobili Familiâ, *Claudii* tempore, vixit Annos Nonaginta Novem. *Cloelia* Ofilii Filia Centum & quindecim. *Xenophilus*, antiquus Philosophus è Scētā Pythagoræ, Centum & sex Annos vixit, sana & vivida Senectute, & magnâ apud Vulgum Doctrinæ famâ. *Insulani Carcynæ*, habebantur olim Vivaces, sed hodiè communi aliorum Sorte vivunt. *Hippocrates* Cōns Medicus insignis, Centum & quatuor Annos vixit; Artemque suam tam Longâ Vitâ comprobavit, & honestavit; Vir cum Prudentiâ quâdam doctus; in Experientiâ, & Observatione multus; non Verba, aut Methodos captans, sed nervos tantum Scientiæ separans, & proponens. *Demonax* Philosophus, (non solùm Professione, sed Moribus) Tempore *Adriani*, ad Centenarium ferè Annum vixit; Vir magni Animi, atque Animi victor, idque verè sine affectatione, & in maximo humanarum rerum Contemptu, Civilis, & Urbanus. Is cum Amici de Sepulturâ ipsius, verba injicerent, *Desinete* inquit, *de Sepulturâ curare*; *Cadaver enim Fætor* sepelet; atque illi; *Placet ergo Avibus, aut Canibus exponi?* Ille rursus, *Cum*, inquit, *vivus Hominibus prodeesse pro viribus contendem*, quæ invidia est, si mortuus etiam Animalibus aliquid præbeam? *Populus Indie, Pandore* appellati, admodum Longævi; etiam usque ad Annum Ducentesimum; Addunt rem magis miram; Scilicet cum Pueri ferè candido Capillo fuerint, Senectute ante Canitiem eos nigrescere solitos: Id tamen ubique vulgare est, ut Pueris Capillatio candidiore, virili Ætate, Pili mutentur in obscurius. Etiā *Seres Indorum* Populus, cum Vino suo ex Palmis, Longævi habitî sunt usque ad Annum Centesimum Tricesimum. *Euphranor Grammaticus* consenuit in Scholâ, & docebat Literas, ultra Annum Centesimum, *Ovidius Senior, Poetæ Pater*, Nonaginta Annos vixit; Diversus à Moribus Filii, utpote qui Musas contempsit, & Poeticen Filio dissuasit. *Afinius Pollio Augusti Familiaris*, Centum annos superavit; Vir ingentis Luxus, Eloquens, Literarum cultor, attamen Vehemens, Superbus, Crudelis, & tanquam sibi Natus. Invaluit Opinio, de *Seneca*, quod admodum Annolus fuerit, usque ad Annum Centesimum decimum quartum; Quod verum esse non potest, cùm tantum absit, ut Senex decrepitus ad *Neronis* tyrocinium admotus sit, ut contrâ Rebus gerendis strenuè sufficerit; quinetiam paulò antè, medio tempore *Claudii*, exulârit, ob Adulteria aliquarum Principum Fœminarum; quod in talem Ætatem non competit. *Joannes de Temporibus*, ex omnibus posterioribus Sæculis, Traditione quâdam, & Opinione vulgari, usque ad Miraculum, vel potius usque ad Fabulam, Longævus perhibetur, Annorum supra Trecentos; Natione fuit *Francus*, militavit autem sub *Carolo Magno*. *Gartius Aretinus Petrarchæ Proavus*, ad Centum & quatuor Annos pervenit, prosperâ semper usus Valetudine, atque in Extremis, Vires labantes sentiens potius quam Morbum; quæ vera est Resolutio per Senium. Ex *Venetis* reperiuntur haud pauci Longævi, etiam Gradu eminentiores; *Franciscus Donatus* Dux; *Tho-*  
*mas*

*mas Contarenus Procurator S. Marci ; Franciscus Molinus item Procurator S. Marci ; Alii. At maximè memorabile est, illud de Cornaro Veneto, qui Corpore, sub initio, valetudinario, cœpit primùm metiri Cibum & Potum, ad certum Pondus, in curam Sanitatis : Ea Cura transiit usū in Diatam, & ex Diatâ in magnam Longævitatem, usque ad Annū Centesimum, & ultra, integris Sensibus, & constanti Valetudine. Guilielmus Postellus, nostrâ ætate, Gallus, ad Centesimum & propè Vicesimum Annū vixit ; etiam summitatibus Barbæ in labro superiore nonnihil nigriscentibus, neque prorsus canis ; Vir Capite motus, & non integræ omnino Phantasiæ, magnus Peregrinator, & Mathematicus, & Hæreticâ Pravitate nonnihil aspersus.)*

20. Apud nos in *Anglia*, arbitror non existere Villulam, paulò populosiorem, in quā non reperiatur alius Vir, aut Mulier ex Octogenariis ; Etiam ante paucos Annos in Agro Herefordensi inter *Ludos Florales*, instituta erat *Chorea*, & *Saltatio* ex Viris octo, quorum Ætas simul computata, Octingentos Annos complebat ; cùm quod Alteris eorum ad Centenarium deesset, Alteris aliquibus supereisset.

21. In Hospitali Bethleem, ad Suburbia Londini, quod in Sustentationem, & Custodiā Phreneticorum, institutum est, inveniuntur de tempore in tempus, multi ex mente captis, fuisse longævi.

22. Ætates de quibus fabulantur, *Nymphaeum*, & *Demonum Aërorum*, qui Corpore mortales essent, sed admodum longævi ; (id quod & Antiquâ, inter quosdam Recenti Superstitione, & Credulitate, receptum est) pro Fabulis, & Somniis habemus ; præsertim cum sit Res, nec cum Philosophia, nec cum Religione bene consentiens. Atque de *Historia Longævitatis in Homine*, per Individua, aut Individuis proxima, hæc inquisita sint. Jam ad Observationes per Capita transibimus.

23. *Decursus Sæculorum, & Successio Propaginis*, nihil videntur omnino demere, de Diuturnitate Vitæ ; quippe Curriculum Humanæ Ætatis videmus, usque à Tempore *Mosis* ad nostra, circa Octogesimum Annū stetisse ; neque sensim & paulatim (ut quis crederet) declinasse. Sunt certè Tempora, in singulis Regionibus, quibus Homines diutiùs, aut breviùs degunt. Diutiùs plerique, cum Tempora fuerint *Barbara*, & *Simplicioris Victus*, & Exercitationi Corporis magis dedita ; Brevius, cum magis *Civilia*, & plus Luxuria & Otium : verum ista transiunt per Vices, Propago ipsa nihil facit. Néque dubium est, quin idem fiat in Animalibus ceteris, siquidem nec *Boves*, nec *Equi*, aut *Oves*, & *Similia*, Ævo, ultimis his Sæculis, minuantur. Itaque *Præcipitatio Ætatis* facta est per *Diluvium*, & fieri fortasse potest, per Similes Majores Cafus, (ut loquuntur) veluti Inundationes particulares, Combustiones per longas Siccitates, Terræ motus, & similia. Quinetiam videtur, similis esse ratio in Magnitudine Corporum, sive statuarum quæ nec ipsa per Successione in propaginis defluit, licet *Kirgilium* (communem opinionem fecatus)

tus) divinasset Posteros futuros Præsentibus minores : unde ait de *Campis Emathis, & Emonensibus subarandis* :

*Grandiaque effossis mirabiliur Offa sepulchris.*

Etenim cùm constet fuisse, quondam Homines *Staturis Giganteis*, (quales & in *Siciliâ*, & alibi, in vetustis Sepulchris, & Cavernis, pro certo reperti sunt,) tamen jam per triâ ferè Millenaria Annorum, ad quæ producitur Memoria satis certa; in iisdem Locis, nūl tale continuatur ; licet etiam hæc res, per Mores, & Consuetudines Civiles, vices quædam patiatur, quemadmodum & illa altera. Atque hæc magis notanda, quia insedit Animis Hominum penitus Opinio, quod sit perpetuus Defluxus per Ætatem, tum quoad *Diurnitatem Vitæ*, tum quoad *Magnitudinem & Robur Corporis*; Omniaque labi & ruere in deteriorius.

*Regionibus Frigidioribus & Hyperboreis*, diutius Homines vivunt plerunque, quam *Calidioribus*; Quod necesse est fieri, cùm & Cutis sit magis astricta ; & Succi Corporis minus dissipabiles ; & Spiritus ipsi minus acres ad consumendum, & magis fabriles ad reparandum ; & Aer, (utpote modicè calefactus, à Radiis Solis) minus Prædatorius ; At sub *Lineâ Äquinoctiali*, ubi Sol transit, & duplex sit Hyems, & Ästas, sitque etiam major Äqualitas inter Spatia Dierum, & Noctium, (si cætera non impedian) etiam benè diu vivunt ; ut in *Pernvâ*, & *Taprobana*.

*Insulani Mediterraneani*, ut plurimi sunt Longæviores ; Neque enim tam diu vivunt in *Russia*, quam in *Orcadibus* ; neque tam diu in *Africâ* ejusdem Paralleli, quam in *Canariis*, & *Terceris* ; *Iaponenses* etiam *Chinenibus* (licet hi Longævitatis appetentes sint usque ad Insulam) sunt vivaciores, nec mirum, cum Aura Maris, & in Regionibus Frigidioribus foveat, & in Calidioribus refrigeret.

*Loca Excelsa* potius edunt Longævos, quam *Depressa* ; præsertim si non sint *Iuga Montium*, sed *Terra Alœ*, quatenus ad Situm eorum generalem ; qualis fuit *Arcadia* in *Grecia*, & *Ætoliae* Pars, ubi Longævi admodum fuerunt : At de *Montibus* ipsis eadem foret ratio, propter Aerem videlicet puriorem, & limpidiorem, nisi hoc labefactaretur per Accidens ; interventu scilicet Vaporum ex Vallibus eò ascendentium, & ibi acquiescentium. Itaque in *Montibus Nivalibus*, non reperitur aliqua insignis Vitæ Longitudo, non in *Alpibus*, non in *Pyrenæis*, non in *Apennino* ; sed *Mediae Colles*, aut etiam *Vallis* dant Homines Longæviores ; At in *Montium Iugis* protensis versus *Ethiopiam*, & *Abyssinos*, ubi propter Arenas subjectas, parum aut nihil incumbit in *Montes Vaporis*, diutissime vivunt, etiam ad Hodiernum Diem ; Annum non raro Centesimum, & Quinquagesimum implentes.

*Paludes & Tractus* earum, præsertim expositi in *Plano*, Nativis propitiis, Advenis maligni, quoad Vitæ prorogationem, aut decurrationem ; Quodque mirum videri possit, *Paludes Aquâ Salsâ*, per vices inundatæ, minus salubres, quam quæ Aquâ Dulci.

*Regiones Particulares*, quæ notatae sunt Longævos produxisse, sunt, *Arcadia*, *Ætolia*, *India cis Gangem*, *Bresilia*, *Taprobana*, *Britannia*, *Hibernia*, cum *Insulis Orcadibus*, & *Hebridibus* ; nam de *Ethiopia*, quod ab

Aliquo ex Antiquis refertur, quod Longævi fuerint, Res vana est.

<sup>29</sup> Occulta est res, Salubritas, præsertim perfectior, *Aeris*; & potius Experimento, quam Discursu, & Conjecturâ, elicetur. Capi possit Experimentum ex *Vellere Lanæ*, per expositionem in Aerem cum morâ aliquâ Dierum, minùs aucto Pondere: Aliud ex *Frusto Carnis*, diutius manente non putrefacto; Aliud ex *Vitro Calendari* minori spatio reciprocante: De his, & Similibus amplius inquiratur.

<sup>30</sup> *Aeris* non tantum *Bonitas*, aut *Puritas*, verùm etiam *Aequalitas* quoad Longævitatem spectatur: *Collum* & *Vallum Varietas* Aspectui & Sensui grata, Longævitati suspecta; At *Planities* modice sicca, nec tamen nimis sterilis, aut *Arenosa*, nec prorsus sine Arboribus, & Umbrâ, Diuturnitati Vitæ magis commoda.

<sup>31</sup> *Inæqualitas Aeris*, (ut jam dictum est) in *Loco Mansionis*, mala; verùm *Mutatio Aeris* in *Peregrinatione*, postquam quis assueverit, bona; Unde & magni Peregrinatores Longævi fuere: similitèr etiam Longævi, qui in *Tuguriolis suis*, eodem loco, perpetuò Vitam degurunt: *Aer enim Assuetus*, minùs consumit, at *Mutatus magis alit*, & reparat.

<sup>32</sup> Ut *Series*, & *Numerus Successionum*, ad Diuturnitatem, aut Brevitatem Vitæ, nihil est (ut jam diximus;) ita *Conditio* immediata Parentum, tam ex parte *Patris*, quam *Matri*, proculdubio multùm potest. Alii siquidem generantur ex *Senibus*, Alii ex *Adolescentulis*, Alii ex *Viris* Ætate justiore; Item Alii à *Patribus*, cum *Sani* fuerint, & benè dispositi, Alii à *Morbidis*, & *Languidis*; Item Alii à *Repletis*, & *Ebriis*, Alii post *Somnum*, & *Horis Matutinis*; Item Alii post longam *Intermissionem Veneris*, Alii post *Venerem* repetitam; Item Alii flagante Amore Patrum, (ut fit plerunque in *Spuriis*) Alii defervescente, ut in *Conjugiis Diuturnis*. Eadem etiam ex parte *Matri* spectantur: Quibus addi debent, *Conditio Matri*, dum gestat Uterum, quali sanitate, quali diæta? Et *Tempus Gestationis*, ad Decimum Mensem, aut celerius? Hæc ad Normam reducere, quatenus ad Longævitatem difficile est; Atque èò difficilius, quod fortassè quæ optima quis putaret, in contrarium cedent: Etenim *Alacritas illa in Generatione*, quæ Liberos Corpore robustos, & agiles producit, ad Longævitatem minùs utilis erit, propter *Acrimoniam*, & *Incensionem Spirituum*: Diximus anteà, *Plus habere ex Materno Sanguine*, conferre ad Longævitatem; Etiam *Mediocria* simili ratione optima esse putamus, *Amorem* potius *Conjugalem*, quam *Mercetricium*; *Horas Generationis matutinas*; *Statum Corporis* non nimis *Alacrem*, aut *Turgidum*, & *Similia*. Illud etiam benè observari debet, quod *Habitus Parentum* *robustior*, ipsis magis est propitius, quam *Fœtui*; Præcipue in *Matre*: Itaque satis imperitè *Plato* existimavit, claudicare virtutem Generationum, quod Mulieres similibus cum Viris Exercitiis tam Animi, quam Corporis, non utantur; Illud contrà se habet: Distinctia enim Virtutis inter *Marem*, & *Fœminam*, maximè utilis est *Fœtui*; Atque *Fœminæ* teneriores magis *Præbitioriz* sunt, ad alienum

dum fœtum, quod etiam in Nutribus tenet. Neque enim *Spartanae Mulieres*, quæ ante Annū Vicesimum secundū, aut (ut alii dicunt) quintū, nubere non solebant, (ideoque *Andromanae* vocabantur) generosiorē, aut longæviorem Sobolem ediderunt, quam *Romanae*, aut *Athenienses*, aut *Thebanae*, apud quas, Anni Duodecim, aut Quatuordecim Nubiles erant. Atque si in *Spartanis* aliquid fuerit Egregium, id magis *Victus Parsimoniæ* debebatur, quam *Nuptiis Mulierum* serotinis. Illud verò Experientia docet, Esse quasdam *Stirpes*, ad Tempus longævas, ut Longævitatis sit, quemadmodū Morbi, *Res Hæreditaria*, in aliquibus periodis.

*Candidores Genis, Cute, & Capillis, minus Vivaces; subnigri, aut Rufi, aut Lentiginosi, magis. Etiam Rubor nimius in Juventute, Longævitatem minus promittit, quam Pallor. Cutis durior Longævitatis signum, potius quam mollior; neque tamen hoc intelligitur de *Cute Spissori* (quam vocant *Anserinam*) quæ est tanquam Spongiosa; sed de Durâ simul, & Compactâ; Quin & Frons majoribus Rugis sulcatus, melius signum, quam Nitidus, & Explicatus.*

*Pili in Capite Asperiores, & magis setosi, ostendunt vitam longiorem, quam Molles, & delicati; Crispi verò eandem prænunciant, si sint simul Asperi; contrà si sint Molles, & splendentes. Item si sit Crispatio potius Densa, quam per largiores Cincinnos.*

Citius aut Serius *Calvescere*, Res est quasi indifferens; cum *Calvastri* plurimi longævi fuerint; Etiam citò *Canescere*, (ut cunque videatur *Canicies* præcursor ingruentis Senectutis) Res fallax est; cum haud pauci præproperè *Canescentes*, diù postea vixerint; Quintam præmatura *Canicies*, absque ullâ *Calvitate*, signum est Longævitatis; Contra, si concomitetur *Calvities*.

*Pilositas Partium Superiorum signum Vitæ minus longæ; atque Pe-ctore hirsuti, & quasi jubati, minus Vivaces: at Inferiorum Pilositas, ut Femorum, Tibiarum, signum longæ Vitæ.*

*Proceritas Staturæ (nisi fuerit enormis) Compagie commoda, & sine Gracilitate, præsertim si concomitetur Corporis Agilitas, signum longæ Vitæ; At contrà, Homines brevioris Staturæ magis vivaces, si fuerint minus Agiles, & Motu tardiores.*

In *Corporis Analogia*; Qui Corpore aliquantò breviores sunt, Tibiis longioribus, longæviiores sunt, quam qui Corpore magis demisso, Tibiis autem brevioribus: Item, qui Inferioribus Partibus largiores sunt, & Superioribus contractiores, (Structurâ Corporis, quasi surgente in Acutum,) longæviiores, quam qui Humeros lati, deorsum sunt tanquam attenuati.

*Macies cum Affectibus Sedatis, tranquillis, & facilibus; Pinguior autem Habitus cum Cholerâ, vehementiâ, & pertinaciâ, Diurnitatem Vitæ significant: Obesitas autem in Juventute, breviorem Vitam præmonstrat, in Senectute, Res est magis indifferens.*

Diu & sensim grandescere, signum Vitæ longæ; si ad *Staturam magnam*, magnum signum; sin ad *minorem*, signum tamen; At contrà velociter grandescere ad *Staturam magnam*, signum malum est; sin ad *staturam brevem*, minus malum.

- 41 Carnes Firmiores, & Corpus Musculosum, & Nervosum, & Nates  
minùs tumentes, (quantum sedendo tantùm sufficient) & Venæ paulò  
eminentiores, Longævitatem denotant ; contraria Brevitatem Vitæ.
- 42 Caput, pro Analogiâ Corporis, minutius ; Collum mediocre, non ob-  
longum, aut gracile, aut tumidum, aut tanquam Humeris impactum :  
Nares patulæ, quâcunque formâ Nasi : Os largius : Auris cartilaginea,  
non Carnosa ; Dentes robusti, & contigui, non exiles, aut rati, Longæ-  
vitatem prænunciant ; Et multò magis, si Dentes aliqui novi, proiecti-  
ore Ætate proveniant.
- 43 Petus latius, sed non elevatum, quin potius adductius : Humerique  
aliquantulùm gibbi, & (ut loquuntur) Fornicati : Vener planus, nec  
prominens : Manus largior, & Palma minùs Lineis exarata : Pes bre-  
vior, & rotundior, Femora minùs carnosa ; Suræ non cadentes, sed se  
altius sustentantes, Signa Longævitatis.
- 44 Oculi paulò grandiores, atque Iris ipsorum cum quodam Viore ;  
Sensus omnes non nimis acuti : Pulsus Juventute tardior, sub Ætatem  
vergentem paulò incitator ; Detentio Anhelitus facilior, & in plura Mo-  
menta ; Alvis Juventute siccior, Vergente Ætate humidior, signa etiam  
Longævitatis.
- 45 De Temporibus Nativitatis, nihil observatum est, quoad Longævi-  
tam, memoratu dignum, præter Astrologica, quæ in Topicis relegavi-  
mus. Partus Octimestris, non solum pro non Vivaci, verum etiam pro non  
Vitali habetur. Etiam Partus Hyemales habentur pro Longævioribus.
- 46 Vidus sive Dieta Pythagorica, aut Monastica, secundum Regulas stri-  
ctiores, aut ad Amussim æqualis, (qualis fuit illa Cornari) videtur po-  
tentè facere ad Vitæ Longitudinem. At contrà ex iis, qui liberè, &  
communi more vivunt, Longæviores reperti sunt sæpenumerò Edaces,  
& Epulones, denique qui liberaliore Mensâ usi sunt. Media Dieta, quæ  
habetur pro Temperatâ laudatur, & ad Sanitatem confert, ad Vitam Lon-  
gævam parùm potest ; Etenim, Dieta illa Strictior, Spiritus progignit  
paucos, & lertos, undè minùs consumit ; at illa Plenior, Alimentum  
præbet copiosum ; unde magis reparat ; Media neutrum præstat ; Ubi  
enim extrema nociva sunt, Medium optimum, verùm ubi Extrema  
juvativa, Medium nihili ferè est. Diæta autem illi strictiori, convenit  
etiam Vigilia, ne Spiritus pauci, multo Somno opprimantur ; Exercita-  
tio item modica, ne exolvantur ; Veneris abstinenia, ne exhaustantur :  
At Diæta liberiori convenit contrà Somnus largior, Exercitatio frequen-  
tior, Iysus Veneris tempestivus. Balnea, & Vnguentia (qualia fuerunt in usu)  
Deliciis potius, quam Vitæ producendæ, accommodata fuerunt ; Ve-  
rùm de his omnibus, cum ad Inquisitionem secundum Inventiones ven-  
tum erit, acuratiùs dicemus. Illud interim Celsi Medici, non solum Do-  
cti, verum etiam Prudentis, non contemnendum est ; Qui Varietatem &  
Alternationem Diæta jubet, sed cum inclinatione in Partem Benigniorem :  
Scilicet, ut quis Vigiliis quandoque se assuecat, alias Somno indulget,  
sed Somno sæpius ; Itidem, interdùm jejunet, interdùm epuletur, sed epu-  
leatur sæpius ; Interdùm Animi Contentionibus strenuè incumbat,  
interdùm Remissionibus utatur, sed Remissionibus sæpius. Il-  
lud certè minimè dubium est, quin Diæta bene instituta,  
partes,

partes, ad prolongandam Vitam, potiores teneat; neque conveni unquam Aliquem valde Longævum, qui interrogatus de *Vita* suo, non observasset, aliquid Peculiare; Alii alia. Evidem memini quendam *Senem* Centenario Majorem, qui productus est Testis, de antiqua quadam Præscriptione; Is cum finito Testimonia, à *Judice* familiariter interrogaretur, quid agens tam diu vixisset; respondit (præter expectatum, & cum Risu Audientium) *Edendo, antequam esurirem, & Potando, antequam suarem.* Sed de his, (ut dictum est) postea.

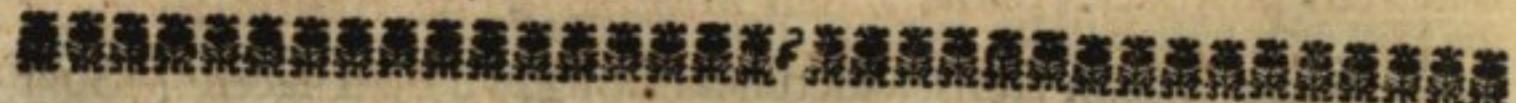
*Vita Religiosa*, & in sacris, videtur ad Longævitatem facere; Sunt in hoc Genere Vitæ, Otium; Admiratio & Contemplatio rerum divinarum; Gaudia non Sensualia; Spes nobiles; Metus salubres; Mœrores dulces; denique Renovationes continuæ per Observantias, Pœnitentias, & Expiationes; quæ orania ad Diuturnitatem Vitæ, potentè faciunt. Quibus si accedat, *Dieta* illa Austeræ, quæ Massam Corporis induret, Spiritus humiliet, nil mirum si sequatur Longævitas insignis; qualis fuit *Paulus Eremitæ, Simeonis Stilitæ Anachoretæ Columnaris*; Et complurium aliorum Monachorum ex Eremo, & Anachoretarum.

Huic proxima est *Vita in Literis, Philosophorum, Rhetorum, & Grammaticorum*; Degitur hic quoque in Otio, & in iis Cogitationibus, quæ cùm ad Negotia Vitæ nihil pertineant, non mordent, sed Varietate, & impertinentiâ, delectant; Vivunt etiam ad arbitrium suum, in quibus maximè placeat, Horas & Tempus terentes; Atque in consortio plerunque Adolescentium, quod paulò lætius est. In *Philosophiis* autem magna est Discrepancia, quoad Longævitatem, inter *Sectas*. Etenim *Philosophiæ*, quæ non nihil habent ex Superstitione, & Contemplationibus sublimibus, optimæ, ut *Pythagorica, Platonica*: Etiam quæ Mundi Perambulationem, & Rerum Naturalium varietatem complectebantur, & Cogitationes habebant distinctas, & altas, & magnanimas, (de *Infinio*, & de *Astris*, & de *Virtutibus Heroicis*, & hujusmodi) ad Longævitatem bonæ; quales fuerunt Democriti, Philolai, Xenophanis, Astrologorum & Stoicorum. Etiam quæ nihil habebant Speculationis Profundioris, sed ex Sensu Communi, & Opinionibus vulgatis, absque Inquisitione acriori, in omnem partem placide disputabant, similiter bonæ; quales fuerunt Carneadis, & Academicorum; item Rhetorum, & Grammaticorum: At contra, *Philosophiæ* in Subtilitatib[us] Molestiis versantes, & Pronunciativæ, & singula ad Principiorum Trutinam examinantes, & torquentes, denique Spiniosores, & Angustiores, malæ; quales fuerunt, plerunque Peripateticorum, & Scholasticorum.

*Vita Rusticana* item ad Longævitatem idonea; Frequens est sub Dio, & Aete libero, non Socors, sed in Motu; Dapibus plerunque Recentibus, & inemptis; sine Curis & Invidiâ.

50

*De Vitâ Militari, in Juventute, etiam bonam habemus Opinionem.*  
*Certè complures Bellatores egregii longævi fuerunt ; Corvinus, Camillus, Xenophon, Agesilaus, & Alii tam Prisci, quam Moderni : Prodest certè Longævitati, si à Juventute, ad Ætatem Provectam, omnia crescant in Benignum, ut Juventus laboriosa, Dulcedinem quandam Senectuti largiatur : Existimamus etiam Affectus Militares, ad Contentionis studium, & spem Victoriae, erectos, talem infundere Calorem Spiritibus, qui Longævitati prodit.*



## M E D I C I N Æ   A D Longævitatem.

*Ad Artic. 10.  
Connexio.*

**M**edicina quæ habetur, intuetur ferè tantum Conservatiōnem Sanitatis, & Curationem Morborum ; de iū autem, quæ propriè spectant ad Longævitatem, parva est Mētio, & tanquam obiter. Proponemus tamen ea Medicamenta, quæ in hoc genere notantur, Cordalia scilicet quæ vocantur. Et enim quæ sumpta in Curationibus, Cor, &c (quod verius est) Spiritus muniunt, & roborant, contra Venena, & Morbos, translatā cum Iudicio &c delectu in Dixtam, etiam ad Vitam producendam, aliquā ex parte, prodeſſe posse, consentaneum eſt. Id faciemus non promiscuè ea cumulantes, (ut moris eſt) ſed exercentes Optima.

8

*Aurum triplici Formâ exhibetur ; Aut in Auro (quod appellant) Potabili ; aut in Vino Extinctionis Auri ; aut in Auro in Substantiâ ; qualia sunt, Aurum Foliarum, & Limatura Auri. Quod ad Aurum Potabile attinet, cœpit dari in Morbis desperatis, aut gravioribus, pro egregio Cordiali, atque ſuccedu non contemnendo. Verūm existimus Spiritum Salis, per quos fit Dissolutio, Virtutem illam, quæ reputatur, largiri potius, quām ipsum Aurum ; Quod tamen ſedulò celatur ; Quod ſi aperiri poſſit Aurum abſque Aquis Corroſivis, aut per Corroſivas, (modò abſit Qualitas Venenata) benè poſteā ablutas, Rem non inutilem fore arbitramur.*

2

*Margarite ſumuntur aut in Pulvere levigato, aut in Malagmate quodam ſive Diſſolutione, per Succum Limonum impensè acerborum, & recentium ; atque dantur aliquandò in Confectionibus Aromaticis, aliquandò in Liquore. Margarita proculdubiò affinitatem habet cum Conchâ, cui adhæret, & poſſit eſſe ſimilis ferè Qualitatis, cum Testis Cancerum Fluviatilium.*

Inter Gemmas Chrystallinas habentur pro Cordialibus præcipue duæ, *Smaragdus* & *Hyacinthus*; quæ dantur sub iisdem Formis, quibus *Margaritæ*, excepto quod Dissolutiones earum (quod scimus) non sint in usu. Verum nobis magis suspectæ sunt *Gemmae illæ Virtutæ*, ob Asperitatem.

*De his, quæ memoravimus, quatenus & quomodo Iuuentum præbeant, Monitum postea dicetur.*

*Lapis Bezoar* probatæ est virtutis; quod Spiritus recreet, & lenem Sudorem provocet. *Cornu autem Monoceroris*, de Existimatione sūa decidit; ita tamen ut gradum servet, cum *Cornu Cervi*, & *Osse de Corde Cervi*, & *Ebore*, & similibus.

*Ambra Grisia* ex optimis est, ad Spiritus demulcendos, & confortandos. Sequuntur *Nomina* tantum *Simplicium*, cùm Virtutes ipsarum satis sint cognitæ.

## Calida. Frigida.

<i>Crocus.</i>	<i>Nitrum.</i>
<i>Folium Indum.</i>	<i>Rosa.</i>
<i>Lignum Aloes.</i>	<i>Viola.</i>
<i>Cortex Cirti.</i>	<i>Fragaria.</i>
<i>Melissa.</i>	<i>Fraga.</i>
<i>Ocimum.</i>	<i>Succus Limonum dulcium.</i>
<i>Gariophyllata.</i>	<i>Succus Arantiorum dulcium.</i>
<i>Flores Arantiorum.</i>	<i>Succus Pomorum Fragrantium.</i>
<i>Rosmarinus.</i>	<i>Borago.</i>
<i>Menta.</i>	<i>Buglossa.</i>
<i>Betonica.</i>	<i>Pimpinella.</i>
<i>Carduus Benedictus.</i>	<i>Santalum.</i>
	<i>Camphora.</i>

*Cum de iis jam Sermo sit, quæ in Diætam transferri possint; Aquæ illæ Monitum.* Ardentiores, atque *Olea Chymica*, (quæ ut ait Quidam ex Nugatoribus, sunt sub Planetâ Martis, & habent Vim furiosam, & destruivam) quinetiam Aromata ipsa *Acacia* & *Mordacia*, rejicienda sunt; & videndum, quomodo componi possint Aquæ, & Liquores ex Præcedentibus, non Phlegmaticæ illæ Stillaticiæ; neque rursus Ardenies ex Spiritu vini, sed magis Temperatæ, & nihilominus vivæ, & Vaporem benignum spirantes.

Hæsitamus de Frequenti Sanguinis Missione, utrum ad Longævitatem conferat; & potius in eâ sumus Opinione, quod hoc faciat, si in Habitum versa fuerit, & cæteta sint accommodata; Etenim Succum Corporis Veterem emittit, & Novum inducit.

Arbitramur etiam Morbos quosdam Emaciantes, benè curatos, ad Longævitatem prodesse; Succos enim Novos præbent Veteribus consumptis; atque (ut ait ille) Convalescere est Iuvenescere; Itaque induendi sunt tanquam Morbi quidam Artificiales, id quod fit per Dietas strictas, & Emaciantes, de quibus postea dicemus.

In-



## Intentiones.

*Ad Artic. 12.  
13. & 14.  
connexio.*

**P**ostquam autem Inquisitionem absolverimus secundum subiecta, Videlicet Corporum Inanimatorum, Vegetabilium, Animalium, Hominis; proprius accedemus, & Inquisitionem per Intentiones ordinabimus; Veras & proprias, (ut omnino arbitramur) quæque sint tanquam Semitæ Vitæ Mortalis. Neque enim in hæc Parte, quicquam quod valeat, hactenùs inquisitum est; sed planè fuerunt Hominum Contemplationes, quasi simplices, & non proficientes. Nam cùm audiamus ex una parte Homines, de confortando Calore Naturali, atque Humore Radicali; atque de Cibis, qui generant Sanguinem laudabilem, quique sit nec Torridus, nec Phlegmaticus; atque de Refocillatione, & Recreatione Spirituum, verba facientes; existimamus sanè, Homines non malos esse, qui hæc loquuntur: Sed nihil horum, potenter facit ad Finem. Cùm vero ex alterâ parte, audiamus Sermones inferri de Medicinis ex Auro, (quia scilicet Aurum Corruptioni est minimè obnoxium) & de Gemmis, ad recreandos Spiritus, propter Proprietates occultas, & Claram suum; Quodque si possint detineri, & excipi in Vasibus, Balsama, & Quintæ Essentiæ Animalium, Superbam faceret Spem Immortalitatis; Quodque, Carnes Serpentum, & Cervorum, consensu quodam valeant ad Renovationem Vitæ, quia Alter mutat Spolia, alter Cornua; (debuerant autem Carnes Aquilarum adjungere, quia Aquila mutat Rostrum;) Quodque quidam, cùm Unguentum sub terrâ defossum reperisset, eoque se à Capite ad Pedes usque unxiisset, (exceptis Plantis Pedum) ex hujusmodi Unctione, trecentos Annos vixisset absque morbo, (præter Tumores Plantarum Pedum;) Atque de Artesio, qui cùm Spiritum suum labascere sensisset, Spiritum Adolescentis cuiusdam Robusti, ad se traxisset, eumque inde exanimasset; sed ipse complures Annos, ex Alieno illo Spiritu vixisset; Et de Horis Fortunatis, secundum Schemata Cœli, in quibus Medicinæ ad Vitam producendam, colligunt, & componi debent; Atque de Sigillis Planetarum, per quæ Virtutes cœli-

tus

tus ad prolongationem vitæ haurire, & deducere possimus; & huiusmodi Fabulosis, & Superstitiosis; prorsus miramus Homines ita Mente captos, ut iis hujusmodi Res imponi possint. Denique, subit Humani generis Misératio, quod tam duro Fato, obsideatur, inter Res inutiles, & ineptas. Nostræ autem Intentiones, & Rem ipsam premere, & procul esse à Commentis vanis, & credulis, confidimus; & tales, ut Rebus, quæ illis Intentionibus satisfaciant, à Posteris quamplurima, Intentionibus autem ipsis, non multum addi posse existimamus.

Sunt tamen Panca, sed magni prorsus Momenti, quorum Homines premonitos esse volumus.

Primo, nos in hac Sententiâ sumus, ut existimemus Officia Vitæ, esse Vitâ Ipsâ potiora. Itaque, si quid sit ejusmodi, quod Intentionibus nostris, magis exactè respondere possit, ita tamen ut Officia, & Munia Vitæ, omnino impediāt; quicquid hujus generis sit, rejicimus: Levem fortasse aliquam Mentionem hujusmodi Rerum facimus, sed minime illis insistimus. Neque enim de vitâ aliquâ, in Speluncis, ubi Radii & Tempestates cœli non penetrent, instar Antri Epimenidis; Aut de perpetuis Balneis, ex Liquoribus præparatis; Aut de Superpelliciis, & Ceratis ita applicandis, ut Corpus perpetuò sit, tanquam in Capsulâ; Aut de Pigmentis Spissis, more Barbarorum nonnullorum; Aut de Ordinatione Victus & Dixitæ accuratâ, quæ solum hoc videatur agere, & nihil aliud curare, quam ut quis vivat; (qualis fuit Herodici apud Antiquos, & Cornari Veneti nostro Seculo, sed maiore cum Memoratione;) Aut de hujusmodi Portentis, Fastidiis, & Incommodis, sermonem aliquem serium, & diligentem instituimus; Sed ea afferimus Remedias, & Praecepta, ex quibus Officia Vitæ non deserantur, aut nimias excipient Moras, & Molestias.

Secundo, ex alterâ parte, Hominibus denunciamus, ut nugari desinant; nec existiment tantum Opus, quantum est Naturæ potentem Cursum remorari, et retrovertere, posse Haustu aliquo Matutino, aut usu alicuius pretiosæ Medicinæ, ad Extum perduci; sed ut pro certo habeant, necesse esse ut hujusmodi Opus sit planè Res operosa, et quæ ex compluribus Remediis, atque

atque eorum inter se Connexione idoneâ, constet; Neque enim, Quisquam ita stupidus esse debet, ut credat id quod nunquam est factum, fieri posse, nisi per Modos etiam nunquam tentatos.

Tertio disertè profitemur, nonnulla ex iis, quæ proponemus, Experimento nobis non esse probata, (neque enim hoc patitur nostrum Genus Vitæ) sed tantum summâ (ut arbitramur) Ratione, ex Principiis nostris, et Praesuppositis, (quorum alia inserimus, alia Mente servamus,) esse derivata; et tanquam ex Rupe, aut Minerâ ipsius Naturæ, excisa et effossa. Neque tamen Curam omisimus, eamque providentem & sedulam, quin quandoquidem de Corpore Humano agatur, quod (ut ait Scriptura) est supra Vestimentum) ea proponamus Remedia, quæ sint tuta saltem, si forte non fuerint fructuosa.

Quartò, illud Homines rite, & animadvertere, & distinguere volumus; Non eadem semper, quæ ad Vitam Sanam, ad Vitam Longam conferre. Sunt enim nonnulla, quæ ad Spirituum Alacritatem, & Functionum Robur, & Vigorem, profundunt, quæ tamen, de Summâ Vitæ detrahunt. Sunt & alia, quæ ad Prolongationem Vitæ plurimum juvant, sed tamen non sunt absque Periculo Valetudinis; nisi per Accommodata quædam huic Rei occurratur; de quibus tamen, (prout Res postulat) Cautiones, & Monita exhibere non prætermittemus.

Postremò, visum est nobis varia Remedia, secundum singulas Intentiones, proponere; Delectum verò Remediorum, atque Ordinem ipsorum, in medio relinquere. Etenim ex ipsis, quæ Constitutionibus Corporum diversis, quæ Generibus Vitæ variis, quæ Æstatibus singulis, maximè convenient, quæque Alia post alia sumenda sint, & quomodo Praxis universa harum Rerum sit instruenda, & regenda, exactè prescribere, & nimis longum foret, neque idoneum est quod publicetur.

Intentiones in Topicis proposuimus tres. Prohibitionem Consumptionis; Perfectionem Reparationis; & Renovationem Veterationis. Verum cum quæ dicentur, nihil minus sint, quam Verba, Intentiones illas tres, ad decem Operationes deducemus.

# *Historia Vitæ & Mortis.*

419

- Prima est Operatio super Spiritus, ut revirescant. 1  
Secunda Operatio est, super Exclusionem Aeris. 2  
Tertia Operatio est, super Sanguinem, & Calorem San-  
guificantem. 3  
Quarta Operatio est, super Succos Corporis. 4  
Quinta Operatio est, super Viscera, ad Extrusionem Ali-  
menti. 5  
Sexta Operatio est, super Partes Exteriores, ad Attractio-  
nem Alimenti. 6  
Septima Operatio est, super Alimentum ipsum ad Insi-  
nuationem ejusdem. 7  
Octava Operatio est, super Actum ultimum Assimilati-  
onis. 8  
Nona Operatio est, super Intenerationem Partium, post-  
quam cœperint desiccari. 9  
Decima Operatio est, super Expurgationem Succi veteris,  
& Substitutionem Succi novi. 10

Harum Operationum Prima Quatuor pertinent ad In-  
tentionem primam; Quatuor Proximæ, ad Intentio-  
nem secundam; Due ultimæ, ad Intentionem Ter-  
tiam.

Cum vero hæc Pars de Intentionibus, ad Praxin in-  
nuat; sub Historiæ Nomine, non solum Experimenta, &  
Observationes, sed etiam Consilia, Remedia, Causa-  
rum Explicationes, Assumpta, & quæcunque hic spectant,  
immiscebimus.

## **OPERATIO SUPER SPIRITUS,** **ut maneant juveniles, & revirescant. I.**

### ***Historia.***

Spiritus omnium, quæ in Corpore fiunt, Fabri sunt atque Op-  
fices. Id & Consensu, & ex infinitis Instantiis patet.

Si quis posset efficere, ut in Corpore Senili, morsùs iadantur  
Spiritus, quales sunt in Juvene; Rotam hanc Magnam, Rotas reliquas Mi-  
nores,

nores, circumagere, & Naturæ Cursum retrogradum fieri posse, consentaneum est.

In omni *Consumptione*, sive per Ignem, sive per Ætatem, quo plus *Spiritus Rei*, sive *Calor* deprædatur Humorem, eò brevior est Duratio Rei. Id ubique occurrit, & patet.

*Spiritus* in tali Temperamento, & Gradu Activitatis ponendi sunt; ut *Succos Corporis* (ut ait ille) non bibant, & sorbeant, sed pitissent.

Duo sunt Genera *Flammarum*; una *Acria* & *Impotens*, quæ *Tenuiora* evolare facit, in *Duriora* parum potest; ut *Flamma ex Stramine*, vel *Ramenis Ligni*: Altera *Fortis* & *Constans*, quæ etiam insurgit in *Dura*, & *Obstinata*; qualis est *Lignorum grandiorum*, & similius.

*Flamme Acriores*, & tamen minus *Robusta*, *Corpora* desiccant, & reddunt effœta, & exueta; at *Fortiores Corpora* intenerant, & liquant.

Etiā ex Medicinis dissipantibus, nonnullæ in Tumoribus, tenuia tantum emittunt, ideoque indurant; nonnullæ potentēr discutiunt, ideoque emolliunt.

Etiā in Purgantiibus, & Abstergentibus, quædam magis Fluida raptim asportant; quædam magis Contumacia, & Viscosa trahunt.

*Spiritus* tali *Calore* indui, & armari debent, ut potius ament *Dura*, & obstinata convellere, & subruere; quam *Tenuia*, & *Præparata* emittere, & asportare: Eo enim modo, fit *Corpus Viride*, & *Solidum*.

*Spiritus ita subigendi, & componendi sunt*, ut fiant Substan-  
tiā densi, non rari; Calore pertinaces, non acres; Copiā,  
*Quanta sufficit ad Munia Vitæ, non redundantes, aut turgidi;*  
*Motu sedati, non subsultotii, & inæquales.*

Super *Spiritus* plurimum operari, & posse *Vapores*, ex Somno, & Ebrietate, & Passionibus Melancholicis, & Latificantibus, & Recreazione *Spirituū* per Odores in Deliquiis, & Languoribus, patet.

*Spiritus* quatuor modis condensantur. Aut *Fugando*; Aut *Refrigerando*; Aut *Demulcendo*; Aut *Sedando*: Atque primum de *Condensatione* per *Fugam* videndum.

Quicquid fugat undequaque, cogit *Corpus* in Centrum suum, atque ideo condensat.

Ad *Condensationem Spirituū* per *Fugam*, longè potentissimum, & efficacissimum est, *Opium*; & deinde *Opiaria*, atque generaliter *Soporifera*.

Efficacia *Opii* ad *Condensationem Spirituū* admodum insignis est; cum tria fortasse Grana ejus, *Spiritus* paulò post, ita coagulent, ut non redeant, sed extinguantur, & reddantur immobiles.

*Opium*, & similia non fugant *Spiritus* propter *Frigus* suum; (habent enim partes manifestò calidas,) Sed è converso refrigerant, propter *Fugam Spirituū*.

*Fuga Spirituū* ex *Opio*, & *Opiniis*, optimè ostinetur, in illis exterius applicatis; quia subinde *Spiritus* statim se subducunt, nec amplius accedere volunt, sed mortificatur Pars, & vergit ad *Gangrenam*.

*Opiaria*

Opiata in magnis Doloribus, veluti Calculi, aut in Abscissione Memborum, Dolores mitigan<sup>t</sup>; maximè per Fugam Spirituum.

18

Opiata sortiuntur bonum Effectum, ex mala Causâ: Fuga enim Spirituum, mala; Condensatio autem eorum à Fugâ, bona.

19

Græci multum posuerunt, & ad Sanitatem, & ad Prolongationem Vitæ, in Opiatis: Arabes vero adhuc magis; in tantum ut Medicinæ suæ Grandiores, (quas Deorum manus vocant) pro Basiliâ, & Ingrediente principali habeant Opium, reliquis admistis ad ejus noxias Qualitates retundendas, & corrigendas; quales sunt Theriaca, Mithridatum, & cætera.

20

Quicquid in Curâ Morborum Pestilentiarum, & Malignorum, fœliciter exhibetur, ut Spiritus sistantur, & frænentur, ne turbent, & tumultuantur; id optimè transfertur ad Prolongationem Vitæ; cum idem faciat ad utrumque; Condensatio uidelicet Spirituum. Id autem præstant ante omnia Opiata.

21

Turcæ Opium experiuntur etiam in bona Quantitate, innoxium, & confortativū; adeò ut etiam ante Prælia, ad Fortitudinem illud sumant; Nobis vero nisi in paryā Quātitate, & cū bonis Correctivis, lethale est.

22

Opium & Opiata, manifestò deprehenduntur excitare Venerem; quod testatur ym ipsorum ad roborandos Spiritus.

23

Aqua Sillaritia ex Sylvetri Papaverere, ad Crapulam, Febres, & varios Morbos fœliciter adhibetur; quæ prœculdubio est temperatum Genus Opiati: Neque de Varietate Uſus ejus miretur quispiam; Id enim Opiatis familiare est; quia Spiritus roboratus & densatus, insurgit in quemcumque morbum.

24

Turcæ habent etiam in usu Herbae Genus, quam vocant Caphe, quam desiccata pulvORIZANT, & in Aquâ calidâ propinan<sup>t</sup>; quam dicunt haud parvum præstare illis Vigorem, & in Animis, & in Ingeniis: Quæ ramen largius sumpta, Mentem movere, & turbat; unde manifestum est eam esse similis Naturæ cum Opiatis.

25

Celebratur in universo Oriente Radix quædam vocata Betel, quam Indi, & reliqui in ore habere, & mandere consueverunt; atque ex ea Mansione mirè reercentur, & ad Labores tolerandos, & ad Languores discutendos, & ad Corum fortificandum; videtur autem esse ex Narcoticis, quia magnoperè denigrat Dentes.

26

Incœpit nostro sæculo in immensum crescere usus Tobacco; atque afficit Homines occulta quādam delectatione, ut qui illi semel assueti sint, difficile postea abstineant; Et facit prœculdubio, ad Corpus allevandum, & tollendas Lassitudines: Atque vulgo Virtus ejus refertur, eò quod aperiat Meatus, & eliciat Humores: Attrahen, rectius referri potest ad Condensationem Spirituum; cum sit Hyoscyami quoddam genitus, & Caput manifestò turbet, quemadmodum Opiata.

27

Sunt aliquando Humores generati in Corpore, qui & ipsi sunt tanquam Opiati; ut fit in aliquibus Melancholiis; quibus si quis corripatur, admodum fit longævus.

28

Opiata (quæ etiam Narcotica vocantur, & Siupestativa) Simplicia sunt, Opium ipsum, quod est Succus Papaveris; Papaver utrinque & in Herba & in Semine; Hyoscyamus, Mandragora; Cicutæ; Tabacco; Solanum;

29

Opiata Composita sunt, Theriaca, Mithridatum, Trifera, Ladanum, Paracelsi,

30

31 Paracelsi, Diacodium, Diascordium, Philonium, Pillulae de Cyno-glossa.

Ex his, quæ dicta sunt, possent deduci quædam Designationes, sive Consilia ad prolongationem vitæ, secundum hanc Intentionem, scilicet Condensationis Spirituum per Opiata.

32 Sit itaque quotannis à Juventute Adultâ, Dieta quædam Opiata, usurpetur sub Fine Maii; quia Spiritus Æstate maximè solvuntur, & attenuantur, & minor instat metus ab Humoribus frigidis: Sit verò Opiatum aliquod Magistrale, debilius quam ea, quæ in usu sunt, & quoad minorem Quantitatem Opii, & quoad parciorē Mixturam impensē Calidorum: Sumatur Manè inter Somnos; Victus sit simplicior, & parcior, absque Vino, aut Aromatibus, aut Vaporosis: Sumatur autem Medicina alternis tantùm diebus, & continuetur Dieta, ad Quatuordecim Dies. Hæc Designatio Judicio nostro Intentioni haud perpetuam satisfacit.

33 Possit etiam esse Acceptio Opiatorum, non tantum per Os, sed etiam per Fumos; Sed talis esse debet, ut non moveat nimis Facultatem Expul-sivam, aut eliciat Humores, sed tantum brevi morâ, operetur super Spiritus intra cerebrum; Itaq; Suffumigatio matutina, per Os, & Nates excepta, cum Tobacco, admisto ligno Aloes, & Foliis Siccis Roris-marini, & parum Myrræ, utilis foret.

34 In Opiatis magnis, Qualia sunt Theriaca, Mithridatum, & cætera (præsertim in Juventute) non malum foret, potius Aquas ipsorum Stillatias sumere, quam Corpori ipsorum; Etenim Vapor in distillando surgit; Calor Medicamenti ferè subsidet: Aquæ autem Stillatiae, plerūque in Virtutibus, quæ per Vapores fiunt, bonæ; in cæteris, enerves.

35 Sunt Medicamenta, quæ Gradum habent quendam debilem, & occultum, & propterea tutum, ad Virtutem Opiatam; Ea immittunt Vaporē lentum & copiosum, sed non malignū, quemadmodū Opiata faciunt. Itaq; Spiritus non fugant, sed congregant tamen, & nō nihil inspissat.

36 Medicamenta in ordine ad Opiata sunt ante omnia Crocus, atque ejus Flores; deinde Folium Indum; Ambra-grisia; Coriandri Semen præparatum; Amomum, & Pseudamomum; Lignum Rhodium; Aqua Florum Aranizorum, & multo magis Infusio Florum eorundem recentium in Oleo Amygdalino; Nux Muscata foraminata, & in Aquâ Rosaceâ macerata.

37 Ut Opiata parcè admodum, & certis Temporibus (ut dictum est) ita hæc Secundaria, familiariter, & in Victu quotidiano, sumi possunt; & multum conferent ad Prolongationem vitæ. Certè Pharmacopœia quidam Calecutia, ex Uso Ambrae, ad Centum sexaginta Annos vixisse perhibetur; Atque Nobiles in Barbariâ, ex ejusdem Uso, longævi repetiuntur, cùm Plebs brevioris sit Ævi; Et apud Majores nostros, qui nobis fuerunt Vivaciore, Crocus magno in Uso fuit, in Placemis, Iusculis, &c. Atque de primo Modo Condensationis Spirituum, per Opiata, et Subordinata, hæc inquisita sint.

38 Jám verò de secundo Modo Condensationis Spirituum per Frigus, inquiremus; Proprium enim Opus Frigoris est Densatio; atque perficitur absque Malignitate aliquâ, aut Qualitate inimicâ: id est tuior est Operatio, quam per Opiata; licet paulò minus potens, si per vices tantum, quemadmodum Opiata, usurparetur: At rursus, quia familiariter, et in

in Viëtu quotidiano moderatè adhiberi potest, etiam longè potenter ad prolongationem vitæ est, quam per Opiata.

*Refrigeratio Spirituum*, fit tribus modis ; Aut per *Respirationem* ; Aut per *Vapores* ; Aut per *Alimenta* : Prima optima est, sed ferè extra nostram potestatem ; Secunda etiam potens, & tamen præstò est ; Tertia debilis & per Circuitus.

*Aer Lympidus* & purus, & nihil habens Fuliginis, antequam recipiatur in Pulmones, & minus obnoxius Radiis solis, *Spiritus* optimè densat. Talis invenitur aut in Jugis Montium Siccis, aut in Campestribus per flatilibus, & tamen umbrosis.

Quoad *Refrigerationem* & *Densationem* *Spirituum* per *Vapores*, Radicem hujus *Operationis*, ponimus in *Nitro*, veluti *Creaturâ* ad hoc *Propriâ*, & *Elestâ* ; his usi & persuasi indiciis.

*Nitrum* est tanquam *Arôma* Frigidum ; Idque indicat *Sensus* ipse. Mordet enim, & tentat Linguā, & Palatum Frigore, ut *Aromata* Calore ; Atque inter ea quæ novimus, unicum est, & solum, quod hoc præstet.

*Frigida* ferè omnia, (quæ sunt propriè *Frigida*, non per *Accidens*, ut *Opium*,) habent *Spirillum* Exilem, & Paucum ; Contrà *Spirituosa* sunt omnia ferè *Calida*. Solum invenitur *Nitrum* in Naturâ Vegetabili, quod *Spiritu* abundet, & tamen sit *Frigidum*. Nam *Caphura* quæ est *Spirituosa*, & tamen edit Actiones *Frigidi*, refrigerat per *Accidens* tantùm ; nempe Tenuitate suâ, absque *Acrimoniâ*, juvando perspirationem, in Inflammationibus.

In *Congelatione* & *Conglaciacione* *Liquorū*, quæ nuper cœpit esse in Uso, per *Nivem* & *Glaciem* ad *Exteriora Vasis* apposita, immiscetur *Nitrum* ; atque proculdubio excitat, & roborat *Congelationem* ; Verum est, etiam usurpari ad hoc Salem *Nigrum* communem, qui potius Activitatem indit *Frigori Nivali*, quam per se infrigidat ; Sed, ut accepi, in Regionibus calidioribus, ubi *Nix* non cadit, sit *Conglaciatio à Nitro solo* ; Sed hoc mihi compertum non est.

*Pulvis Pyrius*, qui præcipue constat ex *Nitro*, perhibetur epotus conducere ad Fortitudinem, & usurpari à Nautis sæpenumerò, & Militibus ante prælia, quemadmodum à *Turcis Opium*.

Datur fœlicitè *Nitrum* in *Causonibus*, & *Febribus Pestilentialibus*, ad leniendos, & frænandos Ardores earum perniciosos.

Manifestissimum est *Nitrum* in *Pulvere Pyrio* magnopè exhorrere Flaminam ; unde sit admirabilis illa ventositas, & *Exuffratio*.

*Nitrum* deprehenditur esse veluti *Spiritus Terræ* : Etenim certissimum est, quamcumque Terram licet puram, neque Nitrosis admixtam, ita accumulatam, & tectam, ut immunis sit à Radiis Solis, neque emittat aliquod Vegetabile, colligere etiam satis copiosè *Nitrum* ; unde liquet *Spirillum Nuri*, non tantum *Spiriti Animalium*, verum etiam *Spiriti Vegetabilium* esse inferiorem.

*Animalia* quæ potant ex *Aqua Nitrosa*, manifestò pinguescunt, quod signum est *Frigidi* in *Nitro*.

*Impinguatio Soli* maximè fit à *Nitrosis* : omnis enim *Stercoratio* est nitrosa ; Atque hoc signum est *Spiritus* in *Nitro*.

Ex his patet *Spiritus humanos* per *Spiritum Nuri* posse infrigidari, & densari,

densari ; & fieri magis Crudos, & minus Acres ; Quemadmodum igitur *Vina fortia*, & *Aromata*, & *Similia*, *Spiritus* incendunt, & Vitam abbreviant; ita & *Nitrum* è converso illos componit, & comprimit, et facit ad Longævitatem.

52 *Vsus* autem *Niri* potest esse in Cibo inter Salem, ad decimā partem Salis; in Jusculis matutinis, ad Grana à tribus ad decem; Etiam in Potu, sed qualitercunq; usurpatum cum modo, ad Longævitatē sumè prodest.

53 Quemadmodum *Opium* præcipuas Partes tenet, in *Condensatione Spirituum per Fugam*; atq; habet simul sua *Subordinata*, minus potentia, sed magis tuta, quæ et majori Quantitate, et frequentiori Uso sumi possunt, de quibus superius diximus: ita similiter et *Nitrum*, quod condensat *Spiritus* per *Frigus*, et quandam (ut Moderni loquuntur) *Frescuram*; habet quoque et ipsum sua *subordinata*.

54 *Subordinata* ad *Nitrum* sunt, omnia quæ exhibent Odorem nonnihil *Terreum*, qualis est Odor *Terræ puræ*, et bonæ, recentè effossæ et versatæ: In his præcipua sunt *Borago*, *Buglossa*, *Hippo-buglossa*, *Pimpinella*, *Fragaria*, et *Frax ipsa*, *Frambesia*, *Fructus Cucumeris Crudus*, *Poma Cruda Fragranta*, *Folia et Gemmae Vitis*, etiam *Viola*.

55 *Proxima* sunt, ea quæ habent quendam *Virorem Odoris*, sed paulò magis vergentem ad *Calidum*, neque omnino expertem virtutis illius *Refrigerii*; Qualia sunt *Melissa*, *Cirum viride*, *Arantium viride*, *Aqua Rosacea stillatice*; *Pyra Affa Fragrantia*; etiam *Rosa Pallida*, *Rubea*, & *Muscariella*.

56 Illud notandum est, *Subordinata* ad *Nitrum* plerūq; plus ad *Intentionem* conferre *Cruda*, quam *Ignem passa*; quia *Spiritus* ille *Refrigerii*, ab *Igne* dissipatur; Itaq; benè sumuntur infusa in *Potu*, aut *Cruda*.

57 Quemadmodum *Condensatio Spiritus* per *Subordinata* ad *Opium*, fit aliquatenus per *Odores*; similiter et illa, quæ fit per *subordinata* ad *Nitrum*; Itaque *Odor Terræ Recentis*, et *puræ*, *Spiritus* optimè compescit, sive *Aratum* sequendo, sive *Fodiendo*, sive *Herbas inutiles* evelendo: Etiam *Folia* in *Sylvis*, et *Sepibus*, vergente *Autumno*, decidentia, bonum *Refrigerium* præstant *Spiritibus*; Et maximè omnium, *Fragaria moriens*. Etiam *Odor Violæ*, aut *Florum Parietariae*, aut *Fabarum*, aut *Rubi suavis*, et *Madre-selva*, exceptus dum crescunt, similis est *Naturæ*.

58 Quin et novimus *Virum Nobilem Longævum*, qui statim à Sono, *Glebam Terræ Recensis*, sub Nares apponi quotidiè fecit, ut ejus *Odore* exciperet.

59 Dubium non est, quin *Refrigeratio*, et *Attemperatio Sanguinis*, per *Frigida*, qualia sunt *Endivia*, *Cichorea*, *Hepatica*, *Portulaca*, &c. per *Consequens* infrigidet quoq; *Spiritus*; sed hoc fit per *Circuitum*; At *Vapores* operantur immiediatè.

60 Atque de *Condensatione Spirituum* per *Frigus*, jam inquisitum est; Tertiam diximus esse *Condensationem*, per id quod vocamus, *Demulcere Spiritus*. Quartam, per *Sedationem Alacritatis*, et Motus nimii ipsorum.

61 Demulcent *Spiritus*, quæcunq; illis sunt *Grata*, atque *Amica*; neque tamen provocant eos nimium ad *Exierius*; sed contrà faciunt, ut *Spiritus* quasi seipsis contenti, se fruantur, et recipiant se in *Centrum* suum.

62 De his, si repetas ea, quæ superius posita sunt, tanquam *subordinata*, et ad *Opium*, et ad *Nitrum*; nihil est opus aliâ Inquisitione.

63 Quod vero ad *Sedationem Imperii Spirituum* attinet, de eâ mox dicemus

cemus, cum de *Motu* ipsorum inquiremus: Nunc igitur postquam de *Densitate Spirituum* dixerimus, (quæ pertinet ad *Substantiam* ipsorum,) veniendum ad *Modum Caloris* in ipsis.

*Calor Spirituum*, ut diximus, ejus generis esse debet, ut sit *Robustus*, non *Acrius*; & amet *Obstinata* subruere, potius quam *Attenuata* asportare. 63

Cavendum ab *Aromatibus*, *Vino*, & *Potu* forti; ut usus ipsorum sit valde temperatus, & abstinentia interpolatus: Etiam à *Satureia*, *Oregano*, *Pulegio*, & omnibus, quæ ad *Palatum Acria* sunt; & *Incensiva*. Illa enim præstant *Spirituibus* Calorem non *Fabrilem*, sed *Prædatorium*.

*Robustum* præbent Calorem, præcipue *Enula*, *Allium*, *Cardus* *Benedictus*, *Nasturtium* *adolescens*, *Chamedrys*, *Angelica*, *Zedoaria*, *Verbena*, *Valeriana*, *Myrrha*, *Costum*, *Sambuci Flores*, *Myrrhis*. Horum usus cum *Delectu*, & *Judicio*, aliæ in *Condimentis*, aliæ in *Medicamentis*, huic Operationi satisfaciet. 65

Benè etiam cedit, quod *Opiata Magna* huic quoque Operationi egregie serviant; eò videlicet, quod exhibit *Calorem* talem per *Compositionem*, qualis in *Simplicibus* optatur, sed vix habetur: Etenim recipiendo Calida illa intensissima, (qualia sunt *Euphorbium*, *Pyrethrum*, *Stavisagria*, *Dracunculum*, *Anacardi*, *Castoreum*, *Aristolochium*, *Oponanax*, *Ammoniacum*, *Galbanum*, & similia; quæ intus per se sumi non possunt) ad retundendam vim *Narcoticam Opii*, constituunt demum talem Complexionem Medicamenti, qualem jam requirimus; Quod optimè perspicitur in hoc, quod *Theriaca*, & *Mithridatum*, & Reliqua, non sunt *Acria*, nec mordent Linguam; sed tantum sunt paululum *Amara*, & *Odoris* potentis, & produnt demum *Caliditatem* suam in Stomacho, & Operationibus sequentibus. 66

Etiam ad *Calorem Robustum Spirituum*, facit *Venus* sæpè *Excitata*, raro *Peruta*: atque nonnulli ex *Afflictibus*, de quibus postea dicetur. Atque de *Calore Spirituum*, Analogo ad Prolongatione vitæ, jam inquisitum est. 67

De *Copia Spirituum*, ut non sint Exuberantes, & Ebullientes, sed potius Parci, & intra Modum, (cum *Flamma parva* non tantum prædetur, quantum magna,) brevis Inquisitio est. 68

Videtur ab Experienciâ comprobari, quod *Diæta tenuis*, & ferè *Pythagorica*, vel ex Regulis Severioribus vitæ *Monastica*, vel ex Institutis *Eremitarum*, quæ Necessitatem & Inopiam habebant pro *Regula*, vitam reddat Longævam. 69

Huc pertinent *Potus Aquæ*, *Stratum durum*, *Aer frigidus*, *Vidus tenuis*, (scilicet ex *Oleribus*, *Fruitibus*, atque *Carnibus* & *Piscibus*, *Conditis* & *Salitis*, potius quam *Recentibus* & *Calidis*,) *Indussum Cilicii*, *Crebra Iejunia*, *Crebra Vigilia*, *Raræ Voluptates sensuales*, & hujusmodi: Omnia enim ista minuant *Spiritus*, eosque redigunt ad *Quantitatem* eam, quæ tantummodo vitæ Muniis sufficiat; unde minor fit *Deprædatio*. 70

Quod si *Diæta* fuerit hujusmodi Rigoribus, & Mortificationibus paulò benignior, sed tamen semper æqualis, & sibi constans, eandem opem præstat; Etenim etiam in Flammis videmus, Flammam nonnihil majorem, (modò fuerit constans & tranquilla) minus absuere ex Fomite suo, quam Flamma minor, agitata, & per vices intensior, & remissior: id quod planè demonstravit Regimen, & *Diæta Cornari Veneti*, 71

qui bibit & edit tot Annos ad justum Pondus ; unde centesimum Annum Viribus & Sensibus validus superavit.

72      Etiam videndum est, ne Corpus, quod pleniū nutritur, neque per hujusmodi ( quales diximus ) Diætas emaciatur, Veneris usum tempestivum omittat ; ne Spiritus nimis turgeant, & Corpus emoliant, & destruant. Itaque de Copiâ Spiritus moderatâ, & quasi frugali, jam inquisitum est.

73      Sequitur inquisitio de Frænacione Motus Spiritus ; Motus enim manifesto cum attenuat & incendit ; Illa Frænacio fit tribus modis : Per Somnum ; per Evitationem Laboris vehementis, aut Exercitii nimii, denique omnis laßitudinis ; & per Cobitionem Affectuum molestorum. Ac primò de Somno.

74      Fabula habet, Epimenidem in Anuro, plures Annos dormivisse, neque Aliamento eguisse, cùm Spiritus inter dormiendum minus depascat.

75      Experientia docet Animalia quædam, ( qualia sunt Sorices, & Vespertiones ) in quibusdam Locis occlusis, per integrum Hyemem dormire, adeò Somnus Deprædationem vitalem compescit ; Quod etiam facere putantur Apes, & Fuci, licet quandóque à Melle destituti : Itidem Papiliones & Muscæ.

76      Somnus post Prandium, ascendentibus in Caput Vaporibus non ingratiss, ( utpôtè primis Roribus Ciborum ) Spiritibus prodest, sed ad Alia Ortinæ, quæ ad Sanitatem pertinent, gravis est & noxius ; Attamen in extremâ Senectute eadem est Ratio Cibi, & Somni ; quia frequens esse debet, & Refectio, & Dormitio, sed brevis & pusilla : quinetiam ad ultimam Metam Senectutis, mera Quies, & perpetuus quasi Decubitus prodest, præsertim Temporibus Hyetalibus.

77      Verum ut Somnus moderatus ad Prolongationem vitæ facit, ita multò magis, si sit Placidus, & non turbidus.

78      Somnum placidum conciliant, Viola, Lactuca ( præsertim cocta ) Syrupus è Rosis siccis, Crocus, Melissa, Poma in introitu Lecti, Offa panis ex vino Malvatico, præsertim infusa priùs Rosâ Muscatellâ : Itaque utile foret, confidere aliquam Pillulam, vel aliquem Haustum parvum, ex hujusmodi Rebus, eoque uti familiariter. Etiam ea quæ Os Ventriculi bene claudunt, ut Semen Coriandri præparatum, Coronæ, & Pyram fragrantia assata, Somnum inducunt placidum ; Ante omnia, Juvenili Æiae, & maximè iis, qui habent Venriculum satis fortem, prodest Haustus bonus Aquæ Puræ, Crudæ, in introitu Lecti.

Mandatum.      De Ecstasi voluntariâ, sive procuratâ, argue de Cogitationibus Defixis, & Profundis, ( modò sibi absque Molestiâ ) nihil habeo comperti ; Faciunt proculdubio ad Intentionem, & densam Spiritus, etiam potentius quam Somnus : cùm Sensus æquè, aut magis sopiant, & suspendant : De illis inquiratur ulterius. Atque de Somno hactenus.

79      Quatenus ad Motum & Exertitiam ; Laßitudo nocet, atque Motus & Exercitatio, quæ est nimis celeris & velox, quales sunt Cursus, Pila, Gladiatoria, & similia : Et rursus cùm Imperus extenditur ad ultimas Vires, & Nixes, quales sunt, Saltus, Lucta, & similia. Certum enim est, Spiritus in Angustiis positos, vel per Pernicitatem Motus, vel per ultimos Nixes,

*Nixus*, fieri posteā magis *Acres*, & *Predatorios*. Ex alterā Parte, *Exertitia*, quæ satis fortem cōtent Motum, sed non nimis *Celerem*, aut ad ultimū *Vires* (quales sunt *Saltatio*, *Sagittatio*, *Equitatio*, *Lusus Globorum*, & similia,) nihil officiunt, sed profundunt potius.

Veniendum jam ad *Affectus*, & *Passiones Animi*, & videndum, qui ex ipsis, ad Longævitatem sint Noxii, qui Utiles.

*Gaudia Magna* attenuant, & diffundunt *Spiritus*, & vitam abbreviant: *Lætitia Familiaris* roborat *Spiritus*, Evocando eos, nec tamen Exolvendo.

*Impressiones Gaudiorum sensuales*, mālæ; *Ruminations Gaudiorum in Memoria*, aut *Prebensiones eorum ex Spe*, vel *Phantasiam*, bonæ.

Magis confortat *Spiritus Gaudium pressum*, & parcè communicatum, quam *Gaudium effusum*, & publicatum.

*Mæror & Tristitia*, si *Meu* vacet, & non nimium angat, vitam potius prolongat: *Spiritus enim contrahit*, & est *Condensationis Genus*.

*Metus Graviores* vitam abbreviant: licet enim & *Mæror*, & *Metus*, *Spiritum* uterque angustiet; tamen in *Mærore* est simplex *Contradictio*; at in *Metu*, propter *Curas de Remedio*, & *Spes intermistas*, fit *Æstim*, & *Vexatio Spirituum*.

*Ira compressa* est etiam *Vexationis genus*; & *Spiritum Corporis Successos* carpere facit; At sibi permissa, & foras prodiens, juvat; tanquam *Medicamenta illa*, quæ *Robustum* inducunt *Calorem*.

*Invidia* pessima est, & carpit *Spiritus*, atque illi rursus *Corpus*; eò magis, quod ferè perpetua est, nec agit (ut dicitur) *Festos Dies*.

*Misericordia* ex *Malo alieno*, quod in nos ipsos cadere non posse videtur, bona; quæ verò *Similitudine quādam* potest reflecti in *Miserantem*, mala, quia excitat *Metum*.

*Pudor levis* minime officit, cum *Spiritus paululum contrahat*, & subinde effundat; adeò ut *Verecundi diu* (ut plurimum) vivant: At *pudor ex Ignominia Magna*, & diu affligens, *Spiritus contrahit*, usque ad *Suffocationem*, & est perniciosus.

*Amor*, si non fuerit *Infelix*, & nimis *Sauciens*, ex genere *Gaudii* est; & easdem subit *Leges*, quas de *Gaudio* posuimus.

*Spes omnium Affectuum utilissima* est, & ad prolongationem vitæ plurimum facit; si non nimium sæpè intercidat, sed *Phantasiam Boni Intuitu* pascat; Itaque qui *Finem aliquem*, tanquam *Metam* vitæ figunt, & proponunt; & perpetuò, & sensim, in *Volo suo* proficiunt; Vivaces ut plurimum sunt; Adeò ut, cùm ad *Culmen Spei suæ* venerint, nec habeant quod amplius sperent, ferè *Animis concidant*, nec diu superstites sint; ut *Spes*, videatur tanquam *Gaudium Foliatum*, quod in immensum extenditur, sicut *Aurum*.

*Admiratio*, & *Levis Contemplatio*, ad vitam prolongandam maximè faciunt; Detinent enim *Spiritus*, in Rebus quæ placent, nec eos turbare, aut inquietè, & morosè agere sinunt: Unde omnes *Contemplatores Rerum Naturalium*, qui tot & tanta habebant, quæ mirarentur, (ut *Democritus*, *Plato*, *Parmenides*, *Apollonius*,) longævi fuerunt: Etiam *Rhetores*, qui Res degustabant tantum, & potius *Orationis Lumen*, quam *Rerum*

*Rerum Obscuritatem sectabantur, fuerunt itidem Longævi ; Ut Gorgias, Protagoras, Isocrates, Seneca : Atque certè quemadmodum Senes plerique Garruli, & Loquaces sunt ; ita & Loquaces sæpiissimè Senescunt : Indicat enim, Levem Contemplationem, & quæ Spirituum non magnoperè stringat, aut vexet : At Inquisitio Subtilis, & Acuta, & Acris, Vitam abbreviat ; Spiritum enim lassat, & carpit.*

Atque de Motu Spirituum per Animi Affectus hæc inquisita sint : Subjungemus autem quasdam alias Observationes Generales circa Spiritu, præter Superiores, quæ non cadunt in Distributionem præcedentem.

92 Præcipuæ Curæ esse debet, ut Spiritus non exolvantur sæpius ; Solutionem enim præcedit Extenuatio, neque Spiritus semel Extenuatus, ita facile se recipit, & densatur : Exoluio autem fit per Nimios Labores, Nimis vehementes Affectus Animi ; Nimios Sudores ; Nimias Evacuationes ; Balnea tepida ; & Intemperatum, aut Intempestivum usum Veneris ; Etiam Nimias Curas, & Sollicitudines, & Expectationes anxias ; Denique per Morbos malignos ; & Dolores, & Cruciatu Corporis graves : quæ omnia, quantum fieri potest, (ut etiam Medici vulgares monent) evitanda sunt.

93 Spiritus & Consuetis delectantur, & Novis. Mirum autem in Modum facit ad conservandum Vigorem Spirituum, ut nec Consuetis utamur ad Satietas, nec Novis, ante Appetitum vividum, & strenuum. Itaque & Consuetudines abrumpendæ sunt Judicio quodam, & Curâ, antequam perveniant ad Fastidium ; & Appetitus ad Nova, ad tempus cohibendus, donec fiat Fortior, & Alacrior. Atque insuper, Vita, quoad fieri potest, ita instituenda, ut Multas, & Varias habeat Redintegrationes, neque perpetuò in iisdem versando Spiritus torpeant : Licet enim non male dictum sit à Seneca, Stultus semper incipit vivere, tamen illa Stultitia, ut & aliæ quamplurimæ, Longævitati prodest.

94 Circa Spiritus observandum est, (etsi contrarium fieri consueverit) ut quandò percipiāt Homines Spiritus suos esse in Statu Bono, & Placido, & Sano, (id quod ex Tranquillitate Animi, & Letiniâ datur per spici) eos foveant, nec mutent ; Sin in Statu Inquieto, & Maligno (id quod ex Tristitia, Pigritia, atque aliâ Indispositione Animi apparebit) eos subinde obruant, & alterent. Continentur autem Spiritus in eodem Statu, per Cohibitionem Affectuum, Temperamentum Diætæ, Abstinenciam à Venere, Moderationem à labore, Otium mediocre ; Alterant autem, & obruunt Spiritus, Contraria istis ; scilicet, Affectus vehementes, Epulae profuse, Venus immoderata, Labores ardui, Studia intensa, & Negotia. At qui consueverunt Homines, cùm læti sunt, & sibi maximè placent, tum Epulas, Venerem, Labores, Contentiones, Negotia, maximè sequi, & affectare. Quod si quis Longitudini Vitæ consulere velit, contrario modo (quod mirum dictu) se gerere debet ; Spiritus enim Bonos fovere, & continuare, malè Dispositos exhaustire, & mutare, oportet.

95 Non ineptè ait Ficinus, Senes debere ad Conformatiōnē Spirituum suorum, Aëta Pueriliæ suæ, & Adolescentiæ sæpè recordari, & ruminare. Certè Recreatio est Semibus singulis, tanquam peculiaris, Recreatio

dario talis. Itaque dulce est Hominibus Societatem habere eorum, qui olim unà educati fuerant, & Loca ipsa Educationis suæ invisere. *Vespasianus* autem huic Rei tantum tribuebat, ut cùm esset *Imperator*, nullo modo Animum inducere potuisset, ut *Ædes Paternas*, licet humiles, mutaret; ne aliquid deperiret *Confucius* Oculorum, & *Memorie* Pu-eritiae suæ: Quinetiam in *Scypho* quodam *Avie* suæ *Ligneo*, cum Labro argenteo, Diebus Festis potabat.

Illud ante omnia *Spiritus* gatum est; ut fiat *Progressus* continuò in *Benignius*. Itaque eo modo est instituenda *Juventus*, & Ætas virilis, ut *Senectuti Nova Solatio* relinquantur; quorum præcipuum sit *Otium Moderatum*. Itaque sibi ipfi Manus inferunt *Senes Honrati*, qui in *Otium* non secedunt: Cujus Rei insigne reperitur Exemplum in *Cassiodoro*; qui tantâ apud *Reges Italæ Goths* Auctoritate pollebat, ut instar Animæ esset erga eorum Negotia; postea autem ferè *Ostrogenarius* in *Monasterium* se recepit, ubi non ante Centesimum demum Annū vitam clausit: At huic rei duæ *Cautiones* adhibendæ sunt; una ut non expectent, donec *Corpus* omnino *Confertum* sit, & *Morbidum*: Etenim in hujusmodi Corporibus omnis *Mutatio*, licet in *Benignius*, Mortem accelerat: Altera, ut *Otio* planè *inerti* se minimè dedant, sed habeant *Aliquid* quod Cogitationes, & Animum ipsorum placide detinere possit; In quo genere, præcipua Oblectamenta sunt *Litteræ*, deinde *Studio* *Edificandi*, & *Plantandi*.

Postremò eadem *Afficio*, *Contentio*, *Labor* libenter Susceptus, & cum bonâ *Voluntate*, *Spiritus* recreat; Cum *Aversatione* autem, & *Ingratiis*, *Spiritus* carpit, & sternit: Itaque ad Longævitatem confert, si quis *Arie* talem vitam instituat, quæ libera sit, & ad *Arbitrium* suum traducatur; Aut tale *Obsequium* Animo suo conciliaverit, ut quicquid à Fortunâ imponatur, eum potius *Ducat*, quam *Trahat*.

Neque illud omittendum ad *Regimen Affectionum*; ut præcipua Cura adhibeatur *Oris ventriculi*; Maxime ne sit relaxatum nimis; quia plus dominatur illa *Pars* super *Affectus*, præsertim *quotidianos*, quam aut *Cor*, aut *Cerebrum*; Exceptis tantummodo iis, quæ fiunt per potentes *Vapores*, ut in *Ebrietate*, & *Melancholia*.

De *Operatione* super *Spiritus*, ut *Iuveniles* maneant, & revirescant, hæc inquisita sunt: Quod eò diligenter præstitimus, quod de his *Operationibus*, potiori ex parte, magnum est apud *Medicos*, & alios Auctores, *Silentium*: Maximè autem, quia *Operatio* super *Spiritus*, eorumque Recrudescientiam, ad Prolongationem *Vitæ*, est *Via* maximè *Proclivis*, & *Compendiaria*; Propter duplex scilicet *Compendium*; Alterum, quod *Spiritus* Compendiò operetur super *Corpus*; Alterum, quod *Vapores*, & *Affectus* Compendiò operentur super *Spiritus*; Adeò ut hæc *Finem* petant, quasi in *Linea rectâ*; cætera magis per *Circuum*.

OPÈ



## OPERATIO SVPER EXCLV. SIONEM AERIS. II.

### *Historia.*

**E**xclusio Aeris Ambientis, ad Diuturnitatem Vitæ duplicitè innuit. Primo, quod maximè omnium post Spiritum Innatum, Aer Extrinsicus, (utcunque Spiritum Humanum quasi animet, & ad Sanitatem plurimum conferat,) Succos Corporis deprædatur, & Desiccationem Corporis accelerat; Itaque Exclusio Aeris, ad Longitudinem vitæ confert.

**2** Alter Effectus, qui sequitur Exclusionem Aeris, subtilior multò est, & profundior; Scilicet quod Corpus Occlusum, & non perspirans, Spiritum inclusum detinet, & in Duriora Corporis veitit; unde Spiritus ea emolit, & intenerat.

**3** Hujus rei explicata est Ratio in Desiccatione Inanimatorum; Atque est Axiōma quasi infallibile, Quod Spiritus Emissus Corpora desiccat; Detenius colliquat, & intenerat: Atque illud insupèr simul Assumendum, Quod Calor omnis propriè attenuat, & humectat, & per Accidenstātūm contrahit, & desiccat.

**4** Vita in Antris & Speluncis, ubi Aer non recipit Radios Solis, possit facere ad Longævitatem; Aer enim per se ad Prædationem Corporis non multūm potest, nisi Calore excitatus. Certè si quis Memoriam Rerum recolat; ex pluribus Reliquiis, & Monumentis constare videatur, fuisse Hominum Magnitudines, & Staturas, longè iis quæ posteā fuerunt, grandiores; ut in Siciliā, & aliis nonnullis Locis. Istiusmodi autem Homines, in Speluncis, plerunque Ætatem degebant: Atqui Diuinitas Aetatis, & Amplitudo Membrorum, habent nonnihil commune. Etiam Antrum Epimenidis inter Fabulas ambulat. Suspicio etiam, vitam Anachoretarum Columnarium, simile quippiam fuisse vitæ in Antris; quippe ubi Radii solis parùm penetrabant, neque Aer magnas Mutationes, aut Inequalitates recipere poterat. Illud certum, utrumque Simeonem Stylitam, & Daniēlem, & Sabam, atque alios Anachoretas Columnares, admodūm Longævos fuisse. Etiam Anachoretæ Moderni, intra Muros aut Columnas septi, & Clausi, Longævi sæpius reperiuntur,

**5** Proxima Vitæ in Antris, est Vita in Montibus. Quemadmodūm enim in Antra Calores Solis non penetrant; ita in Fastigiis Montium, reflexione destituti, parùm possunt. Accipiendum autem hoc est de Montibus, ubi Aer Limpidus est, et purus; Scilicet ubi propter Ariditatem Vallium, Nebulae & Vapores non ascendunt; Quod fit in Montibus, qui Barbariam cingunt;

cingunt; ubi etiam hodiè vivunt, sæpenumerò ad Annos Centum et quinquaginta, ut jam anteà notatum est.

Atque hujusmodi *Aer*, *Anurorum*, aut *Momium*, ex suâ Naturâ propriâ, parùm aut nihil deprædatur: At *Aer*, qualis est noster, cùm sit propter *Calores Solis Prædatorius*, quantum fieri potest, à Corpore est excludendus.

*Aer* verò prohibetur, et excluditur, duobus Modis: Primò, si *Clau-*  
*danur Meatus*; secundò, si *Oppleanur*.

Ad *Clausuram Meatum* faciunt, ipsius *Actis Frigiditas*; *Nuditas Cu-*  
*tis*, ex quâ illa induratur; *Lavatio in Frigidâ*; *Astringentiâ Cuti appli-*  
*cata*, qualia sunt, *Mastix*, *Myrrha*, *Myrus*.

Multò magis huic *Operationi* satisfiet per *Balnea*, sed raro usurpatæ,  
(præsertim Temporibus Æstivis) quæ constent ex *Aquis Mineralibus*  
*Astringentibus*, quæ tutò exhiberi possunt; quales sunt *Chalybeatæ*, et  
*Viriatæ*; Hæ enim *Cuiem* potentè contrahunt.

Quod ad *Oppletionem* attinet; *Pigmenta*, et hujusmodi *Spissamenta Vn-*  
*tuosa*, arque (quod commodissimè in usu potest esse) *Oleum*, et *Pinguia*,  
non minus *Corporis Substantiam* conservant, quam *Pigmenta* in *Oleo*, et  
*Kernix Ligna*.

*Britones Antiqui*, Corpus *Glasto* pingebant, et fuerunt admodum  
longævi; Quemadmodum & *Pitti*, qui indè etiam *Nomen* traxisse à  
nonnullis putantur.

Hodiè se pingunt *Bresilienses*, et *Virginianenses*, qui sunt (præsertim  
illi priores) admodum longævi; adeo ut quinque abhinc Annis,  
*Pares Galli* nonnullos convenerint, qui *Edificationem Fernamburgi*, An-  
nis abhinc centum et viginti, ipsi ad tunc *Virilis Ætatis* memini-  
sent.

*Ioannes de Temporibus*, qui dicitur ad Trecentesimum Annum Æta-  
tem produxisse, interrogatus quomodo se conservasset; respondisse  
fertur, *Ex:ra Oleo*; *in iu:is, Melle*.

*Hyberni*, præsertim *Sylvestres*, etiam adhuc sunt valde vivaces; Certè  
aiunt paucis abhinc Annis, *Comitissam Desmondiæ* vixisse ad Annum  
Centesimum Quadragesimum, et ter per vices *Dentissæ*. *Hybernis* au-  
tem Moses, se nudos ante Focum *Butyro Salsæ*, et *Veteri*, fricare, et  
quasi condire.

Iudem *Hyberni* in usu habuerunt *Linæa*, et *Indusia Crocea*; Quod li-  
cet ad *Arcendam Putrefactionem* introductum fuerat, tamen (ut cunque)  
ad *vita Longitudinem* utile fuisse existimamus: Nam *Crocus*, ex omni-  
bus quæ novimus, ad *Cutem*, et *Confortationem Carnis*, est Res optima  
cùm et notabilitè *Astringat*, et habeat insuper *Oleositatem*, et *Calorem*  
*Subtilem* sine ullâ *Acrimonâ*. Evidem memini quendam *Angulum*, ut  
*Vestigalia* supprimeret, *Croci Saccum*, cùm transfretaret, circa *Stomachum*  
portasse, ut lateret; Eumque, cùm anteà ex *Mari* gravissimè *agrotare*  
solitus esset, optimè tunc valuisse, nec *Nauseam* ullam sensisse.

*Hippocrates* jubet *vestes ad Cutem Hyeme* puras portare, *& statim* fodi-  
das, et *Oleo* imbutas; Hujus Ratio videtur, quod per *& statim Spiritus*  
exhalant maximè; Itaque *Pori Cuiis* opplendi sunt.

*Ante*

<sup>17</sup> Ante omnia igitur usum *Olei*, vel *Olivarum*, vel *Amygdalini dulcis*, ad Cutem ab Extra ungendam, ad Longævitatem conducere existimamus; Eaque *unctio* debet fieri singulis Auroris, cum exitur è Lecto, cum *Oleo*, in quo admisceatur parum *Sals nigri*, et *Croci*. *Unctio* autem levis debet esse, ex *Lanâ*, aut *Spongia* molliori, neque quæ stillet super Corpus, sed Cutem tantum intingat, et inficiat.

<sup>18</sup> Certum est *Liquores* in *Majori Quantitate*, etiam *Oleosos*, haurire nonnihil ex Corpore; sed contra, *Parvâ Quantitate* imbibi à Corpori: Itaque *levis Aspersio* facienda est, ut diximus; Aut planè *Indussum* ipsum *Oleo* liniendum est.

<sup>19</sup> Objici verò fortè possit, Istan *Vnctionem* ex *Ole*, quam laudamus, (licet apud Nos in Usu nunquam fuerit, atque apud Italos in Desuetudinem abierit) olim quidem apud *Gracos*, et *Romanos* familiarem fuisse, et Diætæ partem; neque tamen iis *Sæculis* Homines magis fuisse longævos. Sed respondetur rectissimè; *Oleum* in Usu fuisse tantum post *Balnea*, nisi fortè inter *Athletas*; *Balnea* autem ex Calido Operationi nostræ tanto contraria sunt, quantò *Vnctiones* congruae; cum Alterum *Meatus* aperiat, Alterum obstruat. Itaque *Balneum* absque *Vnctione* sequenti, pessimum; *Vnctio* absque *Balneo* optima. Etiàm ad *Delicias* potius adhibebatur ista *Vnctio*, atque ( si in optimam Partem accipias ) ad *Sanitatem*; sed nullo Modo in Ordine ad *Vitam longævam*; Itaque simul adhibebantur *Vnguenia* pretiosa, quæ ad *Delicias* grata, ad nostram *Intentionem* noxia sunt, ob *Calorem*; Ut benè dixisse videatur *Virgilius*:

*Nec Casia liquidi corrumpitur usus Olivi.*

<sup>20</sup> *Inunctione* ex *Oleo*, et *Hyeme*, confert ad *Sanitatem*, per *Exclusionem* *Frigoris*; & *Aestate*, ad detinendos *Spiritu*, & prohibendam *Exolutionem* eortim, & arcendam vim *Aeris*, quæ tunc maximè est *Prædatoria*.

<sup>21</sup> Cùm *Inunctione* ex *Oleo* *Operatio* sit ad vitam longam ferè potentissima; visum est addere *Cautiones*, ne periclitetur *Valetudo*; Eæ quatuor sunt secundum quatuor *Incommoda*, quæ exinde sequi possint.

<sup>22</sup> Primum *Incommode* est, quod *reprimendo Sudores*, Morbos induce-re possit, ex *Humoribus* illis *Excrementitiis*: Huic *Remedium* adhibendum est ex *Purgationibus*, & *Clysteriis*, ut *Evacuationi* debitè consu-latur; Certum enim est, *Evacuationem* per *Sudores*, *Sanitati* plerunque conferre; *Longitudini* vitæ officere. *Purgativa* autem moderata in *Humores* agunt, non in *Spiritu*, quod facit *Sudor*.

<sup>23</sup> Secundum *Incommode* est, quod *Corpus calefacere* possit, & subinde *inflammare*; *Spiritus* enim *Oclusus*, nec *Perspirans*, serventior est: Huic *Incommode* occurritur, si *Diæta*, ut plurimum, vergat ad *Frigidum*, & sumantur *Propria* quædam ad *Refrigerandum* per vices; de quibus mox in *Operatione* super *Sanguinem* inquiremus.

<sup>24</sup> Tertium est, quod *Caput gravare* possit; Omnis enim *Oppletio* ex-trinsecus, repercutit *Vapores*, & eos mittit versus *Caput*: Huic *Incommodo* omnino occurritur, per *Cathartica*, præsertim *Clysteria*; Et clau-dendo *Os Venirituli* fortiter cum *Stripticis*; Et peccando, & fricando *caput*; Etiam cum *Lixiviis* idoneis, ut aliquid exhalet; Et non omittendo *Exercitationem bonam*, & qualem convenit, ut etiam per *Cutem* nonnihil perspiret.

Quartum

Quatum *Incommodum* subtilius est Malum ; videlicet, quod *Spiritus* Detenus per Claustram Pororum, videatur posse seipsum nimis multiplicare ; quia cum parum evolet, & continuo *Spiritus* novus generetur, nimirum increscit *Spiritus*, & sic Corpus etiam plus praedari possit ; verum hoc non prorsus ita se habet ; Nam *Spiritus* omnis conclusus Hebes sit, (quandoquidem ventiletur Motu *Spiritus*, ut & *Flamma* ; ) ideoque minus Activus est, & minus sui genetans ; Calore certè auctus, (ut & *Flamma* ; ) sed Motu Piger : Sed & huic *Incommodo* Remedium adhiberi possit, à Frigidis, *Oleo* quandoque admistis ; qualia sunt, *Rosa*, & *Myrra* ; nam Calidis omnino abstinendum, ut dictum est de *Custa*.

Neque inutilis est applicatio, ad Corpus, *Vestimentum*, quæ & ipsæ in se habent aliquid *Unctuosi*, sive *Oleosi*, non *Aquosi* : Illæ enim exhaustient Corpus minus ; quales sunt ex *Lana*, potius quam ex *Lino* : Certè manifestum est in *Spiritibus Odorum*, quod si ponas *Pulveres Odoratos* inter *Linea*, multò citius Virtutem perdunt, quam inter *Lanea*. Itaque *Linea Tactu*, & Mundicie jucunda ; sed ad nostram Operationem suspecta.

*Hyberni Sylvestres*, cum incipiunt ægrotare, nihil prius faciunt, quam ut *Linea* è Stratis tollant, & in *Laneis* Pannis se convolvant.

Referunt nonnulli, se magno Sanitatis suæ commodo *Laneis Camosinis* proximè ad Cutem, sub Indusiis suis, usos fuisse, tam ad Brascas, quam ad Corporalia.

Est & illud observandum, *Aerem Corpori Assuetum*, minus illud de praedari, quam *Novum*, & subinde mutatum : Itaque *Pauperes*, qui in *Tuguriis* suis, intra proprios *Lares* perpetuo vivunt, nec *Sedes* mutant, sunt plerunque Longæviores ; Veruntamen quoad alias *Operations*, *Mutationem Aeris*, (praesertim *Spiritibus* non omnino inertibus) utilem esse judicamus ; Mediocritas autem adhibenda foret, quæ utrinque satisfaciat ; Illud fiet, si *Quatuor Temporibus Anni*, fiet per Stata tempora *Mutatio Loci* ad sedes idoneas, neque sunt corpora, aut in *Peregrinatione* nimirum, aut in *Statione*. Atque de *Operatione* per *Exclusionem Aeris*, & de evitanda *Vi* ejus *Prædatoria*, hæc dicta sint.

## OPERATIO SUPER SANGVI- nem, & Calorem sanguificantem. III.

### *Historia.*

*Operations* duæ Sequentes sunt *Operationibus* duabus Praecedentibus tanquam *Anastrophe* ; atque iis respondent, quemadmodum *Passiva Atrivis* ; Praecedentes enim duæ, id agunt, ut *Spiritus* & *Aer* Actionibus suis sint minus deprædantes ; Hæ vero, ut *Sanguis*

& Succus Corporis, sint minùs deprædabiles. Quoniam verò *Sanguis* est Irrigatio *Succorum*, & *Membrotum*, & *Præparatio* ad ea; Operationem super *Sanguinem* primo loco collocamus. Circa hanc Operationem proponemus *Consilia* Numero pauca, sed Vi valdè efficacia. Eatria sunt.

2 Primò Dubium non est, quin si *Sanguis* sit aliquantò frigidior, minùs futurus sit Dissipabilis: Quoniam verò, quæ per Os sumuntur Frigida, cum reliquis Intentionibus haud paucis, male convenient; ideo optimum foret alia invenire, quæ non sunt cum istiusmodi incommodis complicata. Ea duo sunt.

3 Prius hujusmodi est; Adducantur in Usum, idque maximè in Inveniente, *Clysteria* nihil omnino Purgantia, aut Abstergentia; sed solummodo Refrigerantia, & non nihil Aperientia; Probata sunt quæ fiunt ex Succis *Lactucae*, *Portulaca*, *Hepaticæ*, etiam *Sedi majoris*, & *Mucilaginis Seminis Psilli*, cum Decoctione aliquā temperatā Aperiente, admisto aliquanto *Caphoræ*: Verū vergente Ætate, omittatur *Sedum majus*, & *Portulaca*; & substituantur *Succi Boraginis*, & *Endiviae*, aut similiū; Atque retineantur *Clysteria* hujusmodi, quantum fieri potest, ad Horam scilicet, aut amplius.

4 Alterum est ejusmodi; In usu sint, præsertim Ætate, *Balnea Aquæ dulcis*, & modicè admodum tepidæ, prorsus absque Emollientibus, *Malva*, *Mercuriali*, *Latte*, & similibus; Adhibetur potius *Serum Lactis Recens* in nonnullâ Quantitate, & *Rosa*.

5 Verū, quod *Caput rei* est, & Novum, illud præcipimus; Ut ante Balneationem, intungatur Corpus cum Oleo, cum spissamentis; ut Qualitas Refrigerii excipiatur, Aqua magis arceatur: Neque tamen *Meatus Corporis* nimium occludantur; Etenim cùm *Frigus Exterius* Corpus fortiter occludit, tantum abest, ut promoveat Infrigidationem; ut etiam eam prohibeat, & irritet Calorem.

6 Similis est usus *Vesicarum*, cum Decoctionib; & Succis Refrigerantibus, applicatis circa inferiorem Regionem Corporis, videlicet sub Costas, usque ad Pubem; Nam & hoc est Genus Balneationis, ubi Corpus Liquoris, ut plurimum, excluditur; Refrigerium tantam excipitur.

7 Restat tertium Consilium, quod non ad *Sanguinis Qualitatem*, sed ad Substantiam ejus pertinet; ut reddatur magis Firma, & minùs Dissipabilis; & in quam Calor Spiritus minùs agere possit.

8 Atque de usu *Limaturæ Auri*, aut *Auri Foliatæ*, aut *Pulveris Margaritarum*, *Gemmæ*, & *Coralli*, & similiū, Hodie nihil credimus, nisi quantum præsenti Operationi satisfaciant: Certè cùm *Arabes*, & *Græci*, & *Moderni* Rebus tantas Virtutes tribuerint, non omnino nihil videatur esse in istis, quæ tot Homines Experti observarunt. Itaque missis Phantasticis circa illas Opinionibus, planè arbitramur, si universæ Substantiæ *Sanguinis* aliquid insinuari possit per *Minima*, in quod *Spiritus*, & *Calor* parùm, aut nihil agere possint, omnino id non tantum Putrefactioni, sed etiam Arefactioni obstitutum; & ad vitam prolongandam fore efficiacissimum: In hoc tamen plures adhibendæ sunt Causiones: Primo, ut fiat admodum exacta Commixtio: Secundò, ut hujusmodi *Dana* & *Solidæ*, sint omnis Malignæ Qualitatis expertia, ne cùm in Venis dispergantur & lateant, aliquid Nocimenti inferant: Tertiò;

ut nunquam sumantur cum Cibis, nec ita excipientur, ut diu hæreant, ne generent periculofas Obstructiones circa Mesenterium. Quartò, ut Rarus sit eorum usus, ne coeant, & cumulentur in Venis.

Itaque Modus excipiendi sit, Stomacho jejuno, in Vino Albo, cui admistum sit parum Olei Amygdalini, & fiat Corporis Exercitatio super Hanc eorum.

Simplicia autem, quæ Operationi huic satisfaciant, possint esse loco omnium; Aurum, Margarite, & Corallus; Metalla enim omnia, præter Aurum, non sunt absque Malignâ Qualitate, in Volatili ipsorum; Neque etiam tam exquisitè comminuuntur, quam Aurum Foliaum; Gemmæ autem Translucidae, & tanquam Vitæ, minus nobis placent (ut & anteā diximus) propter suspicionem Corrosionis.

At nostro judicio, & tutior, & efficacior foret usus Lignorum, in Infusionibus, & Decotionibus; Satis enim in iis possit esse, ad Firmitudinem Sanguinis; Neque tamen simile Periculum est ab Obstructione; præcipue autem, quia possunt sumi in Cibo & Potu; unde facilius Ingressum reperient in Venis, nec deponentur in Fæcibus.

Ligna ad hoc idonea sunt, Santalum; Quercus; & Vitis; Ligna enim Calidiora, aut aliquâ ex Parte Resinosâ, rejicimus; Possint tamen adjici Caules siccæ, & lignosæ Roris marini; cùm Frutex sit Rosmarinus, & Ætatem multarum Arborum æquet; Etiam Hederæ caules Siccæ, & Lignosæ, sed eâ Quantitate, ut Saporem non reddant ingratum.

Sumantur verò Ligna aut in Iusculis decocta, aut infusa in Mustum, aut Cervisiam antequam sedeat: In Iusculis autem (ut fit in Guajaco, & similibus) sempèr infundantur diu, antequam decoquantur, ut firmior Pars Ligni, & non tantum ea, quæ leviter hæret, eliciatur: Fraxinus autem, licet ad Pocula adhibeatur, nobis suspecta est. Atque de Operatione super Sanguinem hæc inquisita sint.



## OPERATIO SUPER Succos Corporis. IV.

### Historia.

Duo sunt Corporum Genera, (ut in Inquisitione de Inanimatis jam dictum est) quæ difficilius consumuntur: Dura & Pinguia; ut cernitur in Metallo, & Lapidibus; atque in Oleo, & Cerâ.

Operandum itaque est, ut Succus Corporis sit Sub-durus; atque etiam ut sit Sub-pinguis, aut Sub-roscidus.

Quatenus ad Duritatem, ea efficitur tribus Modis. Naturâ Alimenti firmâ;

firmâ ; Frigore condensante Cutem & Carnes ; & Exercitatione Succos fermentante, & compingente, ne sint molles, & spumosi.

Quatenus ad Naturam Alimenti, talis esse debet, ut sit minùs Dissipabilis ; qualia sunt Caro Bovina, Caro Suilla, Caro Cervina, etiam Caro Caprearum, Hædorum, Cygnorum, & Anserum, & Palumbium Silvestrium, (præsertim si hujusmodi Carnes fuerint modicè Salitæ;) Pisces itidem Saliti, & sicci ; Etiam Casus subvetus, & hujusmodi.

Quoad Panem autem, Avenatum, aut etiam paululum Pisatum, aut Secalicius, aut Hordeaceus, solidior est, quam ex Frumento ; Atque etiam in Pane Frumentaceo, solidior qui paulò plus habet ex Furfure, quam qui purioris est Pollinis.

Orcades qui Piscibus vescuntur Salitis, atque generaliter Ichthyophagi, Longævi sunt.

Monachi, & Eremitæ, qui parcè, & Sicco Alimento pascebantur, fuerunt ut plurimum Longævi.

Etiam Aqua pura in Potu frequentè usurpata, reddit Succos Corporis, minùs Spumosos ; Cui, si propter Spiritus Hebetudinem, (qui proculdubio in Aquâ est parum Penetratus) admisceatur aliquid Nuri, utile esse existimamus. Atque de Firmitudine Alimenti hactenùs.

Quatenus ad Condensationem Cutis & Carnium per Frigus ; Vivaciores ferè sunt, qui sub Dio vivunt, quam qui sub Tecto ; Atque qui in Regionibus Frigidis, quam qui in Calidis.

Vestes nimiae, sive in Lectis, sive Portatæ, corpus solvunt.

Lavatio Corporis in Frigidâ, bona ad Longitudinem vitæ ; usus Balneorum tepidorum, malus : De Balneis autem, ex Aquis Astringentibus Mineralibus, superius dictum est.

Quatenus ad Exercitationem ; Vita otiosa manifestò reddit Carnes Molles, & Dissipabiles : Exercitatio autem Robusta, (modo absint nimii Sudores, aut Lassitudines) duras & compactas : Etiam Exercitatio intra Aquas Frigidas, qualis est Natatio, valde bona ; Atque generaliter Exercitatio sub Dio, melior quam sub Tecto.

De Fricationibus, (quod est Exercitationis genus,) tamen quia Alimenta magis evocant, quam indurant, postea suo loco inquiremus.

Jam verò, cùm de Duritate Succorum dictum sit, veniendum ad Oleositatem sive Roscidationem ipsorum ; quæ perfectior, & potentior est Intentio, quam Induratio ; quia non habet Incommodum, neque Malum complicatum : Omnia enim, quæ ad Duritatem Succorum pertinent, ejusmodi sunt, ut cùm Alimenti Absumptionem prohibeant, etiam ejusdem Reparationem impediant ; unde fit, ut Diuturnitati vitæ, eadem & proficiat, & obfit ; At quæ ad Roscidationem Succorum pertinent, ex utrâque parte juvant ; cùm reddant Alimentum, & minùs Dissipabile, & magis Reparabile.

Cùm verò dicimus, quod Succus Corporis debeat fieri Roscidus, & Pinguis, Notandum est, hoc nos non intelligere de Pinguedine, aut Adipe ma-

manifesto, sed de Rore perfuso, & (si placet) Radicali, in ipsâ Corporis substantiâ.

Neque rursus existimet quispiam, *Oleum*, aut *Pingua Ciborum*, aut *Medullis*, similia sibi generare, atque *Intentioni nostræ* satisfacere; Neque enim quæ perfecta semel sunt, retrò aguntur; sed talia debent esse *Alimenta*, quæ post *Digestionem* & *Maturationem*, tūm demùm *Oleositatem* in *Succis* ingenerent.

Neque rursus existimet quispiam, *Oleum*, & *Pingue Coacervatum*, & *Simplex*, difficilis esse Dissipationis; in *Mistione* autem non eandem retinere naturam; Etenim quemadmodum *Oleum* per se multò seriùs consumitur, quam *Aqua*, ita etiam in *Papyro*, aut *Sudario*, diutiùs hæret, & tardius desiccatur; ut priùs notavimus.

Ad *Irrorationem* Corporis melius faciunt *Cibi Assati*, aut *Furno Codi*, quam *Elixii*: Atque omnis *Præparatio Ciborum*, cum *Aqua* incommoda est; Quinetiam & *Oleum*, copiosius elici videmus ex *Corporibus Siccis*, quam ex *Humidis*.

Generaliter ad *Irrorationem* Corporis, prodest multus Uſus Dulcium; *Sacchari*, *Mellis*, *Amygdalarum dulcium*, *Pinearum*, *Pistaciorum*, *Dactylorum*, *Uvarum Passarum*, *Uvarum Corinbi*, *Ficuum*, & hujusmodi: Contrà, omnia *Acida*, & nimiùm *Salsa*, & nimiùm *Acria*, sunt Generationi *Succi Rosci* opposita.

Neque *Manichæis* eorumque Diætæ favere existimabimur, si *Semina* quæque, & *Nucleos*, & *Radices*, in *Cibis*, aut eorum Condimentis frequentia esse debere dicamus; quandoquidem omnis *Panis* (*Panis* autem *Ciborum Firmamentum* est) aut ex *Seminibus* est, aut ex *Radicibus*.

Ante omnia verò ad *Irrorationem* Corporis maximè facit *Natura Potus*, qui *Ciborum Vehiculum* est: Itaque in usu sint *Potus* illi, qui absque omni *Acrimoniam*, aut *Acedine*, subtilest tamen sint, quales sunt *Vina*, (ut ait *Anus* apud *Plautum*) *Vetus* *State Edentula*, & *Cervisia* ejusdem generis.

*Hydromel* (ut arbitramur) non foret malum, si fuerit Forte, & Vetus; Attamen quoniam omne *Mel* habet aliquid Acutum, (ut patet ex acerimâ illâ *Aqua*, quam *Chymici* ex eo extrahunt, quæ etiam *Metalla* solvit) melius foret, si fieret similis *Potio* ex *Saccharo*, non infuso leviter, sed ita incorporato, quemadmodum *Mel* solet esse in *Hydromellite*, & quæ habeat *Vetus* *State Anni*, aut sex Mensium; unde *Aqua Cruditatem* deponat, & *Saccharum Subtilitatem* acquirat.

Atque *Vetus* *Vini*, aut *Potus*, hoc habet; quod Subtilitatem generat in Partibus *Liquoris*, Acrimoniam in *Spiritibus*; quorum primum utile, secundum noxiū; Itaque ad hanc Complicationem enodandam, mittatur in Dolium, priusquam resederit nonnihil *Vinum à Musto*, *Caro suilla*, aut *Cervina*, benè cocta, ut habeant *Spiritus vini*, quod ruminent, & mandant, atque inde mordacitatem suam deponant.

Similitèr, si recipiat *Cervisia*, non solum *Grana Tritici*, *Hordei*, *Avenarum*, *Pisarum*, &c. sed etiam Partem (puta tertiam) ex *Radicibus*, aut *Pulpis pinguibus*, (qualia sunt *Radices Potato*, *Medullæ Artiplicis*, *Radices Bardane*, aut aliæ *Radices Dulces*, & *Esculentæ*) utiliorem fore

Potum ad Longævitatem existimamus, quam Cervisiam ex Granis tantum.

25 Etiam quæ in partibus suis valdè tenuia sunt, & nihilominus nullâ prorsus sunt Acrimoniam, aut Mordacitatem, utilia sunt, in Condimentis Ci-  
borum; Qualem Virtutem inesse deprehendimus in paucis quibusdam ex Floribus; Floribus scilicet Hederæ, qui in Aceto infusi etiam gustui placent; Floribus Calendulae, qui in usu sunt in Brodis; & Floribus Betonicae. Atque de Operatione super Succos Corporis hæc inqui-  
sita sunt.



## OPERATIO SUPER VISCERA ad Extrusionem Alimenti. V.

### *Historia.*

Quæ Viscera illa Principalia (quæ Concoctionis Fontes sunt,) Stoma-  
chum, Hepar, Cor, Cerebrum, ad Functiones suas probè exercendas confor-  
tant, (unde Alimenta in partes distribuuntur, Spiritus spargun-  
tur, atque inde Reparatio Corporis totius transigitur,) à Medicis, at-  
que eorum Descriptis, & Consiliis, petenda sunt.

De Splene, Felle, Renibus, Mesenterio, Iliis & Pulmonibus, non loqui-  
muri; Sunt enim Membra Ministrantia Principalibus; Atque cum de Sanitate tractatur, in Considerationem vel præcipuam, quandóque ve-  
niunt; quia patiuntur singula suos Morbos, qui nisi curentur, etiam in Viscera Principalia incurunt: Quatenus verò ad Prolongationem Vitæ, &  
Reparationem per Alimenta, & Retardationem Atrophiæ Senilis, si Concoctiones, & Principalia illa Viscera benè se habeant, cætera maximâ ex parte ad Votum sequentur.

Atque ex Medicorum Libris, qui de Quatuor Membrorum Principali-  
um Confortatione, & Commodis, Sermones faciunt, decerppta sunt ea unicuique, quæ pro ratione Status Corporis proprii, in Diætam & Regi-  
men Vitæ transferri poterint: Etenim Sanitas Medicinis temporalibus pleunque indiget; at Diurnitas Vitæ ex Vielius ratione, & constanti Medicinum juvantium serie, speranda est: Nos verò Pauca, eaque Se-  
lecta, & Optima proponemus.

Si stomachum (qui (ut aiunt) est Paterfamilias, & cuius Robur ad reli-  
quas Concoctiones est Fundamentale) ita munire decet, & confirmare,  
ut sit absque Intemperie Calidus; deinde Afridus, non Laxus; etiam Mundus, non Humorum Fastidiis Oppressus; Et nihilominus (cum ex seipso, potius quam ex Venis nutriatur,) minimè prorsus Inanis, aut Ier-  
jumus; postremò in Appetitu servandus est, quia Appetus Digestionem acuit.

Miramur

Miratur quomodo illud, *Calidum Bibere*, (quod apud Antiquos in usu fuit,) in Desuetudinem abierit; Novimus certè *Medicum* admodum celebrem, qui in Prandio, & Cœnâ, *Iuscum* etiam *precalidum* avidè ingerere solebat, & paulò post optare ut regestum esset; Neque enim mihi *Iuscum* opus est, (inquit) sed *Calido* tantum.

Omnino utile arbitramur, primam *Potionem*, sive *Vini*, sive *Cervisiae*, sive *Potūs* alterius, (cui quis insuevit) in Cœnâ semper calidam exhiberi.

*Vinum Extinctionis Auri*, utile arbitramur semel in Mensâ; Non quod *Aurum*, aliquid Virtutis ad hoc largiri credamus, sed quia *Extinctionem* omnem *Metallicam*, in aliquo Liquore, *Astrictionem* potentem indere novimus: *Aurum* autem deligimus, quia præter illam (quam optamus) *Astrictionem*, nil aliud *Metallicæ Impressionis* post se relinquit.

*Offas Panis* in *Vino*, mediâ Mensâ, utiliores, quam ipsum *Vinum* esse judicamus; præsertim si *Vino* cui *Offa* intingatur, *Ros-Marinus*, & *Cortex Ciuri*, fuerint infusi; idque cum *Saccharo*, ut tardius labatur.

Usum *Cotoniorum*, ad *Stomachi Robur*, utilem esse certum est: Melius tamen adhiberi iudicamus in Succis depuratis, cum *Saccharo* (quos *Myras* vocant) quam in Carnibus ipsorum, quia *Stomachum* nimis gravant: Illæ verò *Myre* post Mensam, *simplices*; at ante Mensam, cum *Aceto*, utilissime sumuntur.

Utilia *Stomacho* sunt præ cæteris Simplicibus *Ros-Marinus*, *Enula*, *Mastix*, *Absynthium*, *Salvia*, *Mentha*.

*Pillulas* ex *Aloe*, & *Masticæ*, & *Croco*, præsertim Temporibus *Hymalibus*, ante Prandium sumptas, probamus; ita tamen, ut *Aloe* non tantum *Succo Rosarum* multis vicibus abluta sit, sed etiam in *Aceto*, (in quo dissolutum fuerit *Tragaganum*.) & posteà in *Oleo Amygdalino Dulci*, & *Recenti*, ad aliquot horas macerata sit, antequam formetur in *Pillulis*.

*Vinum* aut *Cervisia Infusionis Absynthii*, cum modico *Enule*, & *Santali Cytrini*, rectè per vices adhibetur; atque hoc *Hyeme* potiùs.

At Æstate, *Haustus* ex *Vino Albo*, cum Aquâ *Fragariæ* diluto, in quo *Vino*, Pulveres exquisiti *Perlarum*, & *Testarum Cancrorum* *Flevatilium*, & (quod mirum fortassè videatur,) parum *Cretæ*, fuerint infusa, *Stomachum* optimè recreat, & roborat.

At generaliter, omnis *Haustus Marinius* (quales frequentè in usu sunt) *Refrigerantium*, (*Succorum*, *Decoctionum*, *Seri Lactis*, *Hordeorum*, & similiū,) fugiendus est; nihilque prorsùs immittendum *Stomacho* *jejuno*, quod sit *Frigidum purum*: Melius exhibebuntur Res hujusmodi, (si necessitas postulet,) vel *Horâ quinuâ* post *Prandium*, vel *Horâ unâ* post leve *Tentaculum*.

*Iejunia* frequentia mala sunt ad Longævitatem, quinetiam *Sitis* quæcumque evitanda, & servandus *Stomachus* satis *Mundus*, sed perpetuò quasi *Humidus*.

*Oleum Olivarium Recens*, & *Bonum*, in quo *Mithridatii* non nihil dis-

olu-

# Historia Vitæ & Mortis.

16 solutum fuerit, inunctum *Spinæ Dorfi*, ex adverso *Oris Stomachi*, *Stomachum* mirum in modum confortat.

17 *Sacculus ex Floccis Carmosinis*, infusis in *Vinum Austerum*, in quod infusa fuerint *Myrus*, & *Cortex Citri*, & parùm *Croci*, super *Stomachum* perpetuò gestari potest. Atque de *Stomachum Confortantibus* hactenus; cùmetiam haud pauca ex his, quæ aliis Operationibus inserunt, ad hoc etiàm juvent.

18 *Iecori*, si à *Torrefactione*, sive *Desiccatione*, atque ab *Obstructione*, immune servetur, nil ultrà opus est: Etenim *Exolutio* illa, quæ *Aquostates* generat *Morbis* prorsùs est; At reliqua duo etiam *Senectus* obrepens inducit.

19 Huc pertinent, vel maximè ea, quæ in Operatione super *Sanguinem*, descripta sunt; Iis adjiciemus Pauca admodum, sed Electa,

20 *Præcipue* in usu sit, *Vinum Granatorum Dulcium*; aut si illud haberi non possit, *Succus ipsorum* recens expressus; *Manè* sumendus, cum aliquanto *Sacchari*, & immisso in *Vitrum*, (in quod fit Expressio) modico *Corticis Citri* recentis, & *Gariophyllis* tribus, aut quatuor integris: Hocque usurpetur à *Februario*, ad Finem *Aprilis*.

21 In usum adducatur, ante alias omnes *Herbas Nasturium*, sed tamen *Pubescens*, non *Vetus*: usurpetur sive *Crudum*, sive in *Insculis*, sive in *Potis*; Et post hanc *Cochlearia*.

22 *Aloe*, quocunque modo abluta, aut correcta, *Hepati* noxia; Itaque nunquam familiariter sumenda est. *Rhubarbarum* contrà vitale *Hepati*, modò tres adhibeantur *Cautiones*: Primo, ut sumatur ante *Cibum*, ne deficet nimis, aut *Vestigium Sipticitatis* relinquant: Secundo, ut mace-  
retur ad Horam unam, aut duas, in *Oleo Amygdalino* recenti, cum *Aqua Rosacea*, antequam alias infundatur, aut detur in Substantiâ: Tertio, ut vicibus alternis sumatur, alias simplex, alias cum *Tartaro*, aut parùm *Salis nigri*, ne leviora tantùm asportet, & reddat Massam Humorum magis obstinatam.

23 *Vinum*, aut *Decoccum* aliquod *chalybeatum*, ter aut quater in Anno sumi probo, ad *Obstructiones* potentiores solvendas; ita tamen ut sempèr præcedat *Hæstus* duorum, aut trium *Cochlearium Olei Amygdalini*, dulcis & recentis, & sequatur *Motus Corporis*, præsertim *Brachiorum*, & *Hypochondriorum*.

24 *Liquores dulcorati*, idque cum *Pinguedine* quadam, ad arcendam *Are-  
factionem*, & *Salsedinem*, & *Torrefactionem*, & denique *Senilitatem Iecoris*, præcipue & plurimum possunt; præsertim si per *Vetus statem* bene incorporentur; Tales fiant ex *Fruitibus*, & *Radicibus* dulcibus; Scilicet, *Vina* & *Potus* ex *Uvis passis* recentibus, *Iujubis*, *Carycis*, *Dactilis*, *Pasti-  
nacis*, *Bulbis* sive *Potidis*, & hujusmodi, cum admistione *Lycorite* quandoque; Etiàm *Potus*, ex granis *Indicis*, (quæ *Mayz* vocant,) cum *Mixtura* *Dulcium*, plurimum confert. Notandum est autem, Intentionem *Præservationis Iecoris* in Mollicie quadam, & *Pinguedine*, longè poten-  
tiorem esse illâ alterâ, quæ pertinet ad *Apertitionem Iecoris*, quæ potius innuit ad *Sanitatem*, quam ad *Diminutatem* *vitæ*; nisi quod *Obstru-  
ctio ea,*

ea, quæ inducit Torrefactionem, æquè maliciosa est, ac aliæ Arefactiones.

Radices Cichoreæ, Spinachiæ, Betae, à Medullis purgatas, atque ad Teneritudinem coctas in Aquâ, cum tertia parte Vini Albi, pro Condimentis Familiaribus cum Oleo & Aceto, laudo: Etiam Gemmas, sive Caulis Asparagi, Pulpas Artiplicis, & Radices Bardanae, debitissimis modis elixas, & conditas; & Iuscula (tempore Veris) ex Folijs pubescentibus Vitium, & herbâ viridi Tritici. Atque de Iecore muniendo hæc tenus.

Cor Juvamentum suscipit maximè, atque Nœmentum ex Aere, quem spiramus; ex Vaporibus; atque ex Affectibus: Atque complura ex ijs, quæ de Spiritibus, suprà dicta sunt, huc transferri possunt; Indigesta autem Moles Cordialium apud Medicos, ad Intentionem nostram parùm valet: Attamen, quæ Venenorum Malignitati occurrere deprehenduntur, ea demùm ad muniendas Cordis vires, sano cum Judicio adhiberi possunt; præsertim si sint ex eo genere, quod non tam propriam Veneni Naturam frangat, quam Cor & Spiritus in Venenum insurgere faciat. Atque de Cordialibus consule Tabulam superius positam.

Aeris Bonitas in Locis, Experienciam potius dignoscitur, quam Signis. Optimum judicamus Aerem spirare in Locis Equis, & Planis, atque ex omni parte Perflatilibus; Si fuerit Terra Siccâ, neque tamen prorsus Arida, aut Arenosa; Quæque emittat Serpillum, & Amaraci genus, & hic inde caules Menæ Campestris; Quæque sit non prorsus Rasa, sed Arboribus nonnullis (ad umbram) sparsim consita; Atque ubi Rosa Rubi spiret aliquid Muscatellum, & Aromaticum: Flumina si adfint, nocere potius arbitramur, nisi fuerint Exigua admodum, & limpida, & glareosa.

Aerem Matutinum certum est Vespertino esse magis Vitalem, licet ad Delicias alter magis ametur.

Aerem à Vento agitatum paulò leniore, Aere Cœli Sereni fœliciore esse arbitramur; Optimus autem est Zephyrus Matutinus, & Boreas Postmeridianus.

Odores ad Confortationem Cordis præcipue utiles sunt; Neque tamen, ac si Odor bonus esset Aeris boni Prærogativa. Certum enim est, quemadmodum inveniuntur Aeres prorsus Pestilentes, qui non tantum fœtent, quantum alii minus noxii; similitè inveniri econtrâ Aeres saluberrimos, & Spiritibus Amicissimos, qui aut prorsus sint inodori, aut ad sensum minus Graui & Fragrantes. Atque omnino, ubi degit in Aere bono, Odores per vices tantum repeti debent: Odor enim Continuus (licet optimus) Spiritus non nihil onerat.

Laudamus ante omnes alios, (ut etiam superius innuimus) Odores ex Plantis Vegetantibus, & non Avulsi, in Aere aperto exceptis; quales sunt ex Violis, Floribus Caryophylli (tam Majoris quam Minoris,) Floribus Fabarum, Floribus Tiliæ, Floribus sive Pulvisculo Vitium, Floribus Madrejave, Floribus Parietariae luceæ; Rosâ Muscatellâ (nam cæteræ Rose germinantes parcè emittunt Odores;) Fragaria (præsertim Moriente;) Rubo Juavi, (præcipue ineunte Vero,) Menibâ Campestri, Lavendula Florem, atque in Regionibus Calidioribus, Malo Arantio, Cyrio, Myrto, Lauro: Itaque Ambulatio, aut Sessio inter hujusmodi Auras, in Uisu esse debet.

*Historia Vitæ & Mortis.*

32

Ad *Cordis* juvamentum, *Odores Refrigerantes* *Calidioribus* anteponimus; *Suffissim* itaque *Maturinus*, aut sub *Calores Meridiei* optimus fuerit, ex æquis *Portionibus Aeti*, *Aqua Rosaceæ*, & *Vini Generosi*, super *Laminam Ferri* quasi carentem, fusorum.

33

Neque verò *Matri Telluri* libare nos quis existimet, si præcipiamus inter *Fodiendum*, aut *Terram vertendam*, *vinum Generosum* superfundī.

34

*Aquam è Floribus Arantiorum* bonam, cùm modicâ Parte *Aqua Rosaceæ*, & *vini Fragrantis*, etiam per *Nares* attrahi, aut per *Syringam Errhini* more immitti, (sed rarius) bonum est.

35

At *Masticatio* (quamvis non habeamus *Betel*) & *Detentio* in *Ore* eorum quæ *Spiritus* fovent, (licet assidua) utilis admodum est. Fiant itaque *Grana*, aut pusilli *Pastilli* ex *Ambrâ*, & *Musco*, & *Ligno Aloes*, & *Ligno Rhodio*, & *Radice Iridis*, & *Rosâ*; atque formentur illa *Grana*, aut *Pastilli*, per *Aquam Rosaceam*, quæ per paululum *Balsami Indi* tranfierit.

36

*Vapores* verò, qui ex *Rebus* intrò sumptis, Cor muniunt, & fovent, hæc tria habere debent, ut sint *Amici*, *Clari*, & *Refrigerantes*. *Caliditas* enim *Vaporum*, mala; Atque ipsum *Vinum*, quod putatur habere *vaporem* solummodo calefaciemem, non expers est prorsus *Qualitatis Opiæ*. Clares autem *Vapores* vocamus eos, qui plus habent ex *Vapore*, quam ex *Exhalatione*, neque sunt omnino *Fumei*, aut *Fuliginosi*, aut *Undulosi*, sed *Humidi*, & *Æquales*.

37

Inter Turbam inutilem *Cordialium*, pauca ad *Dietam* in usu esse debent; Loco omnium *Ambra-grisia*, & *Crocus*, & *Gramum Kermes*, ex *Calidioribus*; Atque *Radices Buglossi*, & *Boraginis*, atque *Mala Cyria*, & *Limones dulces*, & *Poma Fragrantia*, ex *Frigidioribus*. Etiam eo (quo diximus) modo, & *Aurum*, & *Margarite*, non tantum intra *Venæ*, sed etiam in *Transitu*, & circa *Præcordia* aliquid possunt; per *Refrigerium* scilicet, absque aliquâ noxiâ *Qualitate*.

38

De *Lapide Bezoar*, ob multas Probationes, Virtuti ejus fidem non prorsus derogamus; Sed omnino Modus ejus sumptionis talis esse debet, ut facillimè *Virtus* ejus communicetur *Spiritiibus*. Itaque nec in *Iusculis*, nec in *Syrupis*, nec in *Aqua Rosacea*, aut hujusmodi, Usum ejus probamus; sed tantum in *Vino*, aut *Aqua Cynamomi*, aut hujusmodi *Distillato*, sed *Tenui*, non *Calido*, aut *Forti*.

39

De *Affectibus* jam superius inquisitum est; Illud tantum adjicimus, omne *Desiderium magnum*, & *constans*, & (ut loquuntur) *Heroicum*, *Cordis Virtutes* robore, & ampliare. Atque de *Corde* haec enīs.

40

Ad *Cerebrum* quod attinet (ubi *Cathedra*, & *Universitas Spirituum Animalium* residet) quæ superius inquisita sunt, de *Opio*, & *Nitro*, & *Subordinatis* ad ipsa, & de *Conciliacione Somni placidi*, etiam huc aliquatenus spectant. Illud quoque certum, *Cerebrum* tanquam in *Tutelâ Stomachii* esse; ideoque quæ *Stomachum* confortant, & muniunt, *Cerebrum* per *Consensum* juvant, atque huc similitè transferri debent. Adjiciemus pauca, tria *Externa*, *Internum* unum.

41

*Balneationem Pedum* omnino in usu esse volumus, ad minus, semel in *Septimanâ*; *Balneumque fieri ex Lixivio*, cum *Sale nigro*, & *Salvia*, *Camomila*.

Camomilla, Fæniculo, Samsuco, & Costo, cum Foliis Angelice Vi-

ridis.

Suffitum laudamus etiam Quotidianum Manè, ex Rore-marino arido,

Ramulis Lauri siccis, & Ligno Aloes; nam Gummi suavia Caput gra-

vant.

Cavendum prorsus, ne Capiti per Extérius admoveantur Calida;

qualia sunt Aromata, non excepta Nuce Muscatâ: Etenim Calida illa ad

Plantas pedum præcipitamus, ibique solum applicari volumus: Un-

ūlūnem verò Capitis levem ex Oleo, cum Rosâ, & Myro, & parùm Salis,

& Croci, laudamus.

Memores eorum, quæ de Opiatis, & Nitro, & Similibus, antè pro-

posuerimus, quæ Spiritus tantoperè densant, non existimamus abs re-

fore, si semel Diebus quatuordecim, accipientur in Brodio Maiorino,

Grana tria, vel quatuor Castorei, cum modico Sentinis Angelicae, & Ca-

lamis Aromatici; quæ & ipsa Cerebrum roborant, & in Densitate Substan-

tiæ Spirituum, (quæ ad vitæ Longævitatem tam necessaria est,) Motus

Vivacitatem, & Vigorem excitant.

In Confortatibus quatuor Viscerum Principalium ea proposuimus, quæ

& Propria sunt, atque Electa, atque in Dietam, & Regimen vitæ transferri,

tutò & commode possunt: Varietas enim Medicamentorum, Ignorantia

Filia est; neque Multa Fercula, (quod aiunt) iam mulios Morbos fecere,

quam multa Medicamenta paucas Curas. Atque de Operatione super Vis-

cera Principalia, ad Extrusionem Alimenti, hæc inquisita sunt.



## OPERATIO SVPER PARTES exteriorès ad Attractionem

Alimenti. VI.

*Historia.*

**L**icit Concoctio bona, per Partes Inferiores facta, primas Partes ad probam Alimentationem teneat; tamen concurrere etiam debent Actiones Partium Exteriorum; ut sicut Facultas Inferior Alimentum emitit, & extrudit, ita Facultas Partium Exteriorum idem attripiat, & attrahat; Quoque imbecillior fuerit Facultas Concoctionis, eo magis opus est Auxilio concurrente Facultatis Attractive.

Attractio valida Partium Exteriorum, excitatur præcipue per Motum Corporis, per quem Partes calefactæ, & confortatae, Alimentum ad se alacrius vocant, & attrahunt.

Illud verò maximè cavendum, & prohibendum; Ne idem Mors, & Calor, qui ad Membræ Novum Succum evocat, Membrum simul eo succo, quo anteà perfusum erat, nimium exolvat.

4 Fricationes huic Intentioni optimè subserviunt, factæ præcipue Manè ; sed hoc perpetuò comitetur, ut post Fricationem, fiat levis Inunctio cum Oleo, ne Attritio Partium Exteriorum, eas per Perspiracionem reddat effectas.

5 Proxima est Exercitatio, per quam Partes ipsæ se confricant, & conciunt; modò sit Moderata, & quæ (ut superius notatum est) nec sit Celeris, nec ad Ultimas Vires, nec ad Lassitudinem; Verùm in hâc ipsâ, atque Fricatione, eadem est ratio, & Cautio; Ne Corpus nimium perspiret; Itaque Exercitatio melior est sub Dîo, quam sub Tecto, & Hyeme quam Æstate; Atque insuper, Exercitatio Inunctione non tantum claudi debet, ut Fricatio; sed etiam in Exercitationibus vehementioribus, adhibenda est Untio, & in Principio, & sub Finem, more Aibletarum.

6 Ad Exercitationem, ut quam minimum aut Spiritus, aut Succos exolvat, utile est, ut usurpetur Stomacho non prorsùs jejuno. Itaque ut Exercitatio, nec Stomacho Repleto, (quod plurimum interest Sanitatis) nec Iejuno, (quod non minus interest Longitudinis vitæ,) usurpetur; in usum adduci debet Lentaculum Manè, non ex Medicamentis, aut Haustibus Matutinis, aut Uvis passis, aut Ficubus, aut hujusmodi; sed planè ex Cibo, & Potu; at Levi admodum, & Modicâ Quantitate.

7 Exercitationes ad Irrigationem Membrorum, debent esse Membris omnibus quasi æquales; non ut (quemadmodum ait Socrates,) Tibiæ moveant, Brachia quiescant, nec è contra; sed ut Partes universæ ex Motu participant; Atque omnino ad vitam prodest, ut Corpus nunquam diù in eâdem Positurâ permaneat; sed singulis Semi-horis, ad minus, Positum mutet, præterquam in Somno.

8 Quæ ad Mortificationem usurpantur, ad Vivificationem traduci possunt; Nam & Indusia setosa, & Flagellationes, & omnis Exteriorum Vexatio, Vim eorum Attractivam roborat.

9 Urticationem commendat Cardanus, etiàm ad Melancholiam; verùm de hâc parùm nobis competum est; Et suspecta nobis est illa, ne propter Venenatam nonnullam Qualitatem Urticæ, Serpiginæ usu frequenti inducat, & Mala Curis. Atque de Operatione super partes Exteriores, ad Attractionem Alimenti, hæc inquisita sunt.



## OPERATIO SUPER ALIMENTUM ipsum ad Insinuationem ejusdem. VII.

### *Historia.*

10 Rprehensio vulgaris de Muliis Ferculis, Censorem potius decet, quam Medicum; aut utcunque constantiae Sanitatis utilis esse potest, ad Longitudinem vita, noxia est; Propterea quod Mistura Alimentorum variæ,

ria, & aliquantum Heterogenea, Exitum repetit in Venas, & Succos, melius & alacrius, quam Simplex, & Homogenea, Cum insuper ad Appetitum excitandum, (qui Acies est Digestionis) plurimum possit. Itaq; & Mensam variam, & Mutationes subinde Ciborum, pro Temporibus Anni, aut alias, probamus.

Etiā illud de Simplicitate Ciborum absque Condimentis, Simplicitas Iudicii est; cum condimenta bona, & bene electa, sint Præparationes Ciborum saluberrimæ, atque tūm ad Sanitatem, tūm ad vitam conferant.

Videndum est, ut cum Cibis Durioribus, conjungantur Potus Fortiores, & Condimenta quæ peneirent, & incidant; Cum Cibis contrà Facilioribus, Potus Tenuis, & Condimenta Pinguis.

Cum paulò antè monuerimus, ut primi Potio in cœnâ excipiatur Calida; nunc addimus, quod ad Præparationem Stomachi, etiam Semihora ante Cibum, bonus Haustus Potus (cui quisque maximè insuevit) calidus usurpetur; sed parùm Aromatizans ad gratiam Saporis.

Præparatio Ciborum, & Panis, & Potum, si bene, & in ordine ad Intentionem instituatur, magni est prorsus Momenti; licet sit Res Mechanica, & sapiat Culina, & Sellam; cum tamen longè præstet Fabellis de Auro, & Gemmis, & hujusmodi.

Hæmetatio Succorum Corporis per Præparationem Alimentorum Humidam, puerilis Res est; Ad Fervores Morborum nonnihil facit; ad Alimentationem verò roscidam, omnino contraria est; itaque Elixatio Ciborum longè inferior est, ad Intentionem nostram, Assatione, & Coctione in Forno, & similibus.

Affatio debet fieri Ignè vivido, & celerius perfici; non Ignè lento, & nimiâ Morâ.

Carnes omnes Solidiores in usu esse debent non prorsus Recentes, sed nonnihil Salis Expertæ; ex Sale ipso autem in Mensâ, eò minus sumi debet, aut nihil omnino. Sal enim Alimento Incorporatus magis valet ad Distributionem, quam per se sumptus.

Debent in usum adduci Macerationes, & Infusiones Carnium varie, & bonæ, in Liquoribus idoneis, ante Assationes; quemadmodum quandoq; in usu sunt Similia, ante Coctiones in Forno, & in Muriis aliquorum Piscium.

At Pulsationes, & tanquam Verberationes Carnium, antequam coquuntur, haud parvam rem præstant: Certè in confessu est, & Perdices, & Phasianos, in Aucupio; & Damis, & Cervos in Venatione occisos, (nisi fuerit ea Fuga longior) gratiore esse etiā ad Gustum. Piscis autem nonnulli Flagellati, & Verberati, evadunt meliores. Etiam Pyra Duriora, & Austeræ, atque alii nonnulli Frustra, Compresione dulcescunt. Bonum esset in Usum adduci, Carnium duriorum nonnullam Pulsationem, & Confusionem, antequam Ignem patiantur; Idque ex optimis Præparationibus erit.

Panis modicè Fermentatus, & valde parùm Salitus, optimus est; quiq; etiam in Forno Ferventi satis, nec admodum Elanguido, coctus est.

Potus Præparatio ad vitam longam simplici ferè Präcepto constat: Atque de Aquæ-potoribus nihil attinet dicere; Potest hujusmodi Diæta (ut alibi diximus) vitam aliquantiù remorari, sed nunquam majorem in

*Modum prolongare : At in aliis Potibus Spirituosis, qualia sunt *Vinum, Cervisia, Hydromel*, & hujusmodi ; id tanquam Summa Summarum affectari, & observari debet ; Ut *Partes Liquoris* sint subtilissimæ, & *Spiritus* lenissimus : Hoc *Vetus* stare simplici difficile erit efficere, quæ gignit *Partes* paulò *Subtiliores*, *Spiritus* verò multò *Acriores* ; Itaque de *Infusione* in *Dolis Substantiæ* alicujus *Pinguis*, quæ *Spirituum Acrimoniam* compescat, jam anteà præceptum est : Est & alius modus absque *Infusione*, aut *Mixturâ* ; Is est, ut *Liquor Potus* continuò agitur, sive per *Vecturam* in *Mari*, sive per *Vecturam* in *Carris*, sive suspendendo uires ex *Funibus*, eosque quotidiè agitando, aut aliis hujusmodi Modis : Certum enim est, *Motum illum localem, Partes subtilizare*, ac *Spiritus* in partibus interim ita fermentare, ut *Acedini*, (quod *Purificationis* genus est,) non vacent.*

13 *Vergente* autem *Senectute*, etiam talis *Præparatio Ciborum* instituenda est, quæ sit tanquam in Mediâ Viâ ad *Chylum*. Atque de *Distillationibus Ciborum*, meræ *Nugæ* sunt ; Etenim *Portio Nutritiva*, vel optima, non ascendit in *Vaporem*.

14 *Incorporatio Cibi & Potûs*, antequam concurrant in *Stomacho*, gradus est ad *Chylum* ; Itaque sumantur vel *Pulli*, vel *Perdices*, & *Phasiani*, & similia ; Et coquantur in *Aquâ*, cum parùm *Salis* ; deinde mundentur, & siccentur ; posteà sive in *Musto*, sive in *Cervisiâ* fervescentie, infundantur, cum parùm *Sacchari*.

15 *Etiàm Expressiones Ciborum*, & *Concisionses minutæ*, benè conditæ, *Senibus* utiles sunt ; eò magis quod *Officio Dentium* in *Manducatione*, (quod *Præparationis* præcipuum Genus est,) ferè destituantur.

16 Atque de *Iuvamentis* ejus *Defectus*, ( *Dentium* scilicet *Roboris*, ad *Cibum molendum*) tria sunt quæ conferre possint. Primum, ut alii *Dentes* renascantur ; Id quod difficile omnino esse videtur, nec posse perfici absque *Instaurazione Corporis Intimâ*, & *Potenti*. Secundum est ut *Mandibula* per *Astringentia debita*, ita fermentur, ut *Officio Dentium*, aliquâ ex parte, sufficere possint ; quod non malè cedere posse videtur. Tertium, ut *Cibus* sit ita *præparatus*, ut istâ *Masticatione* non egeat ; quod promptum est, & expeditum.

17 Subit etiam cogitatio de *Quantitate Cibi, & Potûs* ; Eam in *Excessu* nonnullo, quandóque ad *Irrigationem Corporis*, utilem esse : Itaque & *Epulæ Profusæ*, & *Perpotationes*, non omnino inhibendæ sunt. Atque de *Operatione* super *Aliamenta*, & eorundem *Præparationem*, hæc inquisita sunt.

## OPERATIO



# OPERATIO SVPER

Actum ultimum Assimilationis.

VIII.

**D**E Actu Ultimo Assimilationis, (quem Operationes connexio-  
tres proximè præcedentes intuentur) brevis, & simplex  
erit Præceptio; Resque magis Explicatione indiget, quam  
Præceptione aliquâ varia.

## Commentatio.

**C**ertum est Corpora omnia Assimilandi, quæ in Contiguo  
sunt, Desiderio nonnullo indui: Id faciunt generosè, &  
alacriter Tenuia, & Pneumatica; veluti Flamma, Spiritus,  
Aer: At contrà, quæ Molem habent Crassam, & Tangibilem,  
debilitè admodùm; eò quod Desiderium illud Assimi-  
landi, à fortiori Desiderio Quietis, & se non Movendi,  
ligetur.

**C**ertum est itidem, Desiderium illud Assimilandi, in  
Mole corporeâ, ligatum ut diximus, & inutile redditum, à Ca-  
lore aut Spiritu in Proximo, liberari nonnihil, & excitari, ut  
tum demùm actuetur; Quæ unica est causa, cur Inanimata non  
assimilent, Animata assimilent.

**C**ertum & hoc quoque est; quò durior sit Corporis Consi-  
stentia, eò illud indigere Majore Calore ad Stimulum Assimi-  
lationis; Quod in Senibus, malè omnino cedit; quia Partes  
sunt obstinatores, Calor imbecillior. Itaque aut Obstina-  
tio Partium mollienda, aut Calor intendendus; Atque de Ma-  
lacissatione Membrorum postea dicemus, cùm jam antè etiam  
plura, quæ ad Duritiem hujusmodi prohibendam, & præveni-  
endam pertinent, proposuerimus. De Calore autem intendendo,  
jam simplici Præcepto utemur, si priùs etiam alterum Axiôma  
assumpserimus.

Actus Assimilationis ( qui à Calore (ut diximus) circumfuso excitatur, ) est Motus admodum Accuratus, & Subtilis, & in Minimis. Omnes autem hujusmodi Motus, tum demum sunt in Vigore, cum omnis Localis Motus cesseret, qui eum obturbet. Etenim Motus Separationis in Homogenea, qui in Lacte est, ut Flos supernatet, Serum subsidat, nunquam fiet, si Lac leniter agitetur: Neque Putrefactio ultra in Aquâ, aut Mistis procedet, si illa continuo localiter moveantur. Ex his itaque, quæ Assumpta sunt, hoc jam ad Inquisitionem præsentem concludemus.

Actus ipse Assimilationis perficitur præcipue in Somno & Quietè, præsertim versus Auroram, factâ jam Distributione: Non habemus igitur aliud, quod ad præcipiendum occurrit, nisi ut Homines dormiant in Calido; Atque insuper, ut versus Auroram sumatur aliqua Inunctio, vel Indusium intinctum, excitans moderatè Calorem, atque post illud sumpturn redintegratur Somnus. Atque de Actu ultimo Assimilationis, hæc inquisita sunt.

## OPERATIO SVPER Intenerationem ejus quod a refieri cœpit, sive Malacissatio Corporis. IX.

connexu- DE Inteneratione per Interius, quæ per multas Ambages, & Circuitus fit, tam Alimentationis, quam Detentionis Spiritus, ( ideoque sensim perficitur ) superius inquisitum est; De eâ autem, quæ fit per Exterius, & quasi subito, sive de Corpore Malacissando, jam videntur est.

### Historia.

IN Fabula de Restitutione Peleæ in Iuuentum, Medea cum id se moliri fingeret, eam proposuit Rationem Rei conficiendæ; ut Corpus Senis in Frusta concideretur; deinde in Lebere cum Medicamentis quibusdam decoque-

decoqueretur. Cedit fortassis aliqua ad hoc requiretur, Concisione in Frusta scilicet non est Opus.

Attamen etiam Concilio in Frusta adhibenda aliquatenus videtur, non Ferro, sed Iudicio: Cum enim Viscerum, & Partium sit Consistens multum diversa, necesse est ut Inteneratio ipsorum, non iisdem Modis absolvatur, sedut instituatur Cura singulorum, præter ea quæ pertinent ad Intenerationem totius Massæ Corporis; de quâ tamen primum.

Huic Operationi, per Balnea, Uniones, & similia, (si modò sit ejus Rei aliqua Potestas) satisfieri verisimile est; Circa quæ observanda sunt ea, quæ sequuntur.

Non nimis indulgendum est spei, quod hæc Res confici posset, propter ea quæ fieri cernimus, in Imbibitionibus & Macerationibus Inanimorum, per quas illa intenerantur; Cujus aliqua Exempla superius adduximus; Facilius enim est Operatio hujusmodi super Inanima, quia auratum, & sanguine Liqueores: At in Corpore Animali difficultior, quia Matus in iis fertur potius, ad Circumferentiam.

Ideò Balnea, quæ in usu sunt, Emollientia, parum prosunt, sed absunt potius; quia extrahunt magis, quam imprimunt; & solum Compagem Corporis, potius quam consolidant.

Balnea, & Uniones, quæ Operationi præsenti (Corporis scilicet bene & solidè Malacissandi) inservire possint, tres debent habere Proprietates.

Prima & præcipua est, ut constent ex iis, quæ totâ Substantiâ Similia sunt Corpori & Carni Humanis; Quæque sint tanquam Alma, & Nutrimenta per Exterius.

Secunda est, ut habeant Admista ea, quæ subtilitatem nonnullam imprimant, ut Vim Nurtitivam eorum, quibus admiscentur, insinuant, & inculcent.

Tertia, ut recipient nonnullam Mixturam, (licet reliquis longè minorem) eorum, quæ sunt Astringentia; Non Austeræ, aut Acerba, sed Undinosa, & Confortantia; Ut dum reliqua duo operentur, interim prohibeatur (quantum fieri potest) Exhalatio è Corpore, quæ Virtutem Malacissantium perdat; sed potius ut per Astractionem Cutis, & Clausuram meatum, Matus ad Intrâ promoveatur, & juvetur.

Consubstancialē maximè Corpori Humano, est Sanguis tepidus, vel ex Hominis, vel ex aliis Animalibus: At Ficini illud Commenium, ad Instaurationem Virium in Senibus, de Exudione Sanguinis Humani ex Brachio Adolescentis fani, leve admodum est: Etenim, quod per Inferius nutrit, nullo modo debet esse Aequale, aut planè Homogeneum Corpori, quod nutritur; sed aliquatenus Inferius, & Subordinatum, ut subigi possit; At in exterius Applicatis, quanto Substantia est similior, tanto Consensus melior.

Ab Antiquo receptum est, Balneum ex Sanguine Infantum sanare Lepram, & Carnes jam corruptas restituere; Adeò ut hoc ipsum fuerit Regibus quibusdam Invidiæ apud Plebem.

Proditum est Heraclium Hydrope laborantem, se in Venere calido Bovis, nupè occisi, immerfisse.

In usu est Sanguis tepidus Catulorum Felis, ad Erysipelata, & instaurandas Carnes & Cuiem.

- 14 Brachium, aut Membrum aliquod Abscissum, aut ex quo Sanguis alijs nimium profluit, utiliter inseritur in ventrem alicujus Animalis nuper dissectum ; nam potentè operatur ad sistendum Sanguinem ; Sanguine Memori Abscissi, Sanguinem Recentem Animalis, per Consensum sorbente, & ad sevēbenter trahente ; Unde & ipse sistitur, & refluit.
- 15 Multū in usu est, in Morbis Extremis, & quasi Desperatis, ut Columbae Scissæ, aliæ post alias mutatæ, ad Plantas Pedum Ægroti apponantur ; unde sequitur interdum Auxilium mirabile ; Id vulgo imputatur, quasi Maligna Morbi traherent ; Sed utcunque, Caput petit ista Medicatio, & Spiritus Animales confortat.
- 16 Verū Balnea ista, & Unctiones sanguinolentæ, nobis videntur sordidæ, & odiosæ ; videndum de aliis, quæ minus fortassis habent Fastidii, neque tamen minus Iuvamenti.
- 17 Post Sanguinem igitur Recentem, similia Substantiæ Corporis Humani, sunt Alimentosa ; Carnes pinguiores, Bovinae, Suillæ, Cervinæ ; Ostrea inter Pisces ; Lac, Butyrum ; Vitella Ovorum ; Pollen Tritici ; Vinum Dulce, aut Saccharatum, aut Mulsus.
- 18 Quæ admisceri debent ad Impressionem, sunt, loco omnium, Sales, præsertim Niger ; Etiā Vinum (cum Spiritu turgeat) imprimit, & utile est Vehiculum.
- 19 Astringentia ejus generis, quæ descripsimus, Unctuosa scilicet, & Confortantia sunt, Crocus, Mastix, & Myrrha, & Baccæ Myrti.
- 20 Ex his, pro nostro Judicio, optimè fiet Balneum, quale desideramus. Medici & Posteri Meliora reperient.
- 21 Longè autem potentior fiet operatio, si Balneum quale proposuimus, (quod Caput Rei esse arbitramur) comitetur quadruplex Operationis Series, sive Ordo.
- 22 Primo, ut Balneum præcedat Fricatio Corporis, & Inunctio ex Oleo, cum aliquo Spissamento ; ut Virtus, & Calor humectans Balnei potius subintret Corpus, quam Aquea pars Liquoris. Deinde, sequatur Balneum ipsum, ad horas fortè duas. A Balneo autem Emplastreatur Corpus ex Mastice, Myrrha, Tragaganiko, Diapalmâ, Croco, ut cohibeatur (quantum fieri potest) Perspiratio, donec Malacum paulatim vertatur in Solidum ; idque per viginti quatuor Horas, vel amplius. Postremò, amotâ Emplastratione fiat Unctio cum Oleo, addito Sale, & Croco ; Et renovetur Balneum post Quatriduum, cum Emplastratione, & Unctione (ut prius) & continuetur hujusmodi Malacissatio per Mensem unum.
- 23 Etiā durante tempore Malacissationis, Utile judicamus, & Proprium, & secundum Intentionem nostram, ut Corpus bene nutriatur, & ab Aere Frigido abstineatur, & nil nisi Caldum bibatur.
- 24 Hoc vero, (ut Initio in Genere monuimus) est ex iis, quæ nobis Experimento probata non sunt, sed descripta tantummodo ex Collimatione ad Pinem. Etenim Metâ positâ, aliis Lampada tradimis.
- 25 Neque negligenda sunt Fomenta ex Corporibus Vivi. Ficinus ait (neque id per Jocum) Davidem contubernio Puellæ, alias salabrièr, sed nimis serò usum fuisse : Debuerat autem addere, quod Puellam illam, more Virginum Persicæ, oportuisset inungî Myrrha, & Similibus, non ad Delicias, sed ad augendam Virtutem Fomenti, ex Corpore vivo.

Barbarossa

Barbarossa, Ætate Extremâ, ex Consilio Medici Iudei, Puerulos continuè Stomachò, & Iliis applicabat ad Fomenta: Etiam Senes nonnulli, Caniculus (Animalia scilicet inter calidissima) Stomachò noctu applicare consueverunt.

26

De Hominibus quibusdam Nasonibus, (qui Irrisionis pertæsi, Nasorum Tuberæ, & quasi Surculos amputarunt, atque in Brachiorum Ulnas, Incisione nonnullâ ad-apertas, ad tempus insuerunt, atque inde Nasos magis decentes efformarunt,) increbuit Relatio quasi certa: idque in multis Nominibus: Ea si vera sit, Consensum Carnis ad Carnem, præsertim Vivarum, planè testatur.

27

De Inteneratione particulari Viscerum Principalium, Stomachi, Pulmonum, Iecoris, Cordis, Cerebri, Spinalis Medullæ, Renum, Fellis, Iliorum, Venarum, Arteriarum, Nervorum, Cartilaginum, Ossium, nimis longa foret Inquisitio, & Præscriptio; Cùm jam non Praxim instruamus; sed Indicationes ad Praxim.

28

## OPERATIO SUPER EXPVR- gationem Succi veteris, & Restitutionem

Succi novi, sive Renovationem per Vices. X.

### *Historia.*

**L**Icet quæ h̄c ponemus, superius ferè præoccupata sint, tamen quia ista Operatio est ex Principalibus, retractabimus ea paulò fusiùs.

Certum est, Boves Aræores, atque Laboribus exhaustos, in Pascua nova, & leta admissos, Carnes recipere Teneras, & Juveniles: Idque Esu, & Palato comprobari; ut manifestum sit Carnium Intenerationem non esse difficultem: verū & Carnis Intenerationem s̄epiùs repetitam, etiā ad Ossa, & Membranis, & Similia pervenire posse, verisimile est.

Certum est, Dietas, quæ in usu sunt, ex Guajaco præcipiè, atque ex Sassa-perilli, & Chinî, & Sassafras, præsertim longius continuatas, & secundum Regulas rigidiores, Universum Corporis Succum, primo Attenuare, deinde Consumere, atque Sorbere; Quod manifestissimum est; quia Morbum Gallicum usque ad Gummositates proiectum, quique intimos Corporis Succos, occupaverit, & deprivaverit, ex illis Dietis, posse curari, probatū est; Atque insuper quia æquè manifestum est, per hujusmodi Dietas, Homines factos Macilentes, Pallidos, & quasi Cadaveros, paulò post Impinguari, Colorari, & manifesto Renovari. Quamobrem hujusmodi Dietas, vergente Ætate, semel Biennio, ad Intentiōnem nostram utiles esse, omnino existimamus, tanquam Exuvias, & Spolia Serpentum.

Fidenter

3

Fidentē dicimus, (neque verò quis rogo nos inter *Haereticos Catharos* reponat) *Purgationes repetitas*, atque factas *Familiares*, longè magis ad *Diuturnitatem* vitæ facere, quām *Exercitia & Sudores*. Id autem fieri necesse est, si teneatur, quod positum est; *Unctiones Corporis, & Meatus ab Extra Oppressiones, & Aeris Exclusiones, & Spiritus in Massâ Corporis Detentiones*, plurimū n̄ conducere ad vitam longævam. Et enim certissimum est, per *Sudores, & Perspirationes Exteriores*, non solum *Humores, & Vapores Excrementios*, exhalari, & absimi; sed unā etiā *Succos, & Spiritus bonos*, qui non tam facile reparantur: In *Purgationibus* autem (nisi fuerint admodūm immoderatae) non item, cùm super *Humores* præcipue operentur. *Purgationes* autem, ad hanc *Intentionem*, optimæ sunt, quæ paulò ante *Cibum* sumuntur, quia *desiccant* minūs; Ideoque debent esse ex iis *Calhariicis*, quæ *Venriculum* minimè turbant.

**I**ntentiones Operationum, quas proposuimus, (ut arbitramur) verissimæ sunt; Remedia Intentionibus fida. Neque credibile est dictu (licet haud pauca ex ipsis velut Plebeia videri possint) quantā cum Curā, & Delectu, ea à nobis examinata fuerint; ut sint (*salvā semper Intentione*) & *Tuta, & Efficacia*. Rem ipsam, Experimentum & comprobabit, & promovebit. Talia autem in omnibus Rebus sunt, *Opera Consilii* cuiusque Prudentioris; quæ sunt *Effectu admiranda, Ordine quoque egregia, Modis faciendi tanquam vulgaria.*



## Atriola Mortis.

*Ad Artic. 15.  
Connexio.*

**D**E Atriolis Mortis jam inquirendum; id est de iis, quæ accidunt Morientibus in Articulo Mortis, & paulò Ante, & Post: Ut cùm multis viis perveniatur ad Mortem, intelligi poscit in quæ Communia, illæ definant; Præcipue in Mortibus, quæ inferuntur per Indigenitiam Naturæ, potius quām per Violentiam; tametsi etiam aliquid ex his, propter Rerum Connexionem inspergendum sit.

**Historia.**

*Historia.*

*Spiritus Vivus* videtur tribus indigere, ut subsistat: *Motu commmodo;*  
*Refrigerio temperato;* & *Alimento idoneo.* *Flamma* vero duobus ex his  
tantum indigere videtur; *Motu* nimirum, & *Alimento*; propterea quod  
*Flamma* simplex sit *Substantia*, *Spiritus Composita*; ita ut si transeat  
paulo proprius in *Naturam Flammeam*, se perdat.

Etiam *Flamma*, majore *Flammâ* & potentiore resolvitur, & necatur,  
ut bene notavit *Aristoteles*; multò magis *Spiritus*.

*Flamma*, si comprimatur nimiùm, extinguitur; ut cernere est in  
*Candelâ super-imposito Vero*: Etenim *Aer* per *Calorem* dilatatus con-  
trudit *Flammam*, eamque minuit, & extinguit: Neque in *Caminis* con-  
cipitur *Flamma*, si Materies, absque Spatio aliquo interjecto, compin-  
gatur.

Etiam *Ignita Comprehensione* extinguiuntur, veluti si *Carbonem* ignitum  
*Ferro*, aut *Pede*, fortiter comprimas, extinguitur statim *Ignis*.

At ut ad *Spiritum* veniamus; Si *Sanguis* aut *Phlegma* intruat in *veni-  
culos Cerebri*, fit Mors subito; cum *Spiritus* non habeat ubi se moveat.

*Contusio* etiam *Capitis* vehemens inducit subitam Mortem, *Spiritibus*  
in *veni-  
culis Cerebri* angustiatis.

*Opium*, & alia *Narcotica* Fortiora, Coagulant *Spiritum*, cùmque pri-  
vant Motu.

*Vapor Venenatus*, *Spiriti* totaliter odiosus, infert Mortem subitam, ut  
in *Venenis Mortiferis*, quæ operantur per *Malignitatem* (ut loquuntur)  
*specificam*: Incutit enim *Fastidium Spiriti*, ut amplius movere, aut Rei-  
tam inimicæ occurrere nolit.

Etiam *Extrema Ebrietas*, aut *Crapula*, quandoque inferunt Mortem subitam, ut  
in *Venenis Mortiferis*, quæ operantur per *Malignitatem Vaporis*, (ut  
in *Opio*, & *Venenis malignis*) quam ipssâ *Copîâ*, obruatur.

*Exiremus Mœror*, & *Mens*, præsertim *subiugis* (ut fit in *Nuncio ma-  
lo*, & *improviso*) quandoque dant subitam Mortem.

At non solum nimia *Compressio*, sed etiam nimia *Dilatatio Spiriti*,  
Mortifera.

*Gaudia* *Ingentia* & *Repentina* Complutes exanimarunt.

In magnis *Evacuationibus*, quales sunt in secundis *Hydropicis*, exeu-  
tibus consertim. Aquis; multò magis in *Ingentibus*, & *Repentinis Proflu-  
viis Sanguinis*, sequitur sèpius Mors subita; Idque per meram *Fugam*  
*Vaci* in Corpore, omnibus affatim moventibus ad Spatia implenda,  
quæ exinaniantur; atque interalia *Spiritu* ipso: Nam quoad *Profluvia*  
*Sanguinis* tardiora, res spectat ad *Indigentiam Alimenti*, non ad *Refusio-  
nem Spiriti*: Atque de *Motu Spiriti*, in tantum vel *Compresso*, vel  
*Effuso*, ut Mortem inferat, hæc inquisita sunt.

Veniendum ad *Indigentiam Refrigerii*. *Cohibitio Respirationis* Mortem  
infert subitam, ut in omni *Suffocatione* aut *Strangulatione*. Neque tamen  
videtur *Res referti* debere, tam ad *Impedimentum Moris*, quam ad *Impedimentum*

dimentum Refrigerii; quia Aer nimis Calidus, licet liberè attractus, non minus suffocat, quam si inhibeatur Respiratio; Ut sit in iis, qui suffocati aliquando sunt ex Carbonibus incensis, aut Lithanibracibus, aut Parietibus Recentè Dealbatis, in Cubiculis Clausis, Igne etiam accenso: Quod Genus mortis traditur fuisse Imperatoris Ioviniani. Aut etiam ex Balneis siccis super-calefactis, quod usurpatum fuit in Nece Faustæ, Constantini Magni uxoris.

15 Valde pusillum est Tempus, quo Natura Anhelitum repetit, atque expelli Fuliginem Aeris in pulmones attracti, & recentem intro-recipi desiderat: vix certè ad tertiam partem Minutæ.

16 Rursus Pulsus Arteriarum, & Motus Cordis, Systoles & Diastoles, triplò velocior quam Respiratio; adeò ut si fieri posset, ut ille Motus in Corde, absque inhibitâ Respiratione sisti posset, Sequeretur Mors etiam celerius, quam ex Strangulatione.

17 Usus tamen & Consuetudo, in hâc Naturali Actione Respirationis non nihil valet, ut in Urinatoribus Deliis, & Piscatoribus Perlarum, qui perpetuo Uso, Decuplum Temporis ad minimum, retinere Anhelitum possunt, plusquam pro Ratione aliorum Hominum.

18 Sunt ex Animalibus, etiam ex iis, quæ Pulmones habent, alia quæ ad longius Tempus, alia quæ ad brevius, Anhelitum cohibere possunt; prout majore scilicet, aut minore indigent Refrigerio.

19 Pisces minore indigent Refrigerio, quam Animalia Terrestria; Indigent tamen, atque refrigerantur per Branchias: Atque quemadmodum Terrestria Aerem nimis fervidum, aut occlusum non ferunt; ita & Pisces, in Aquâ Glacie totaliter, & diutius Coopertâ, suffocantur.

20 Si Spiritus Insultum patiatur, ab alio Calore, Proprio longè Vehementiore, dissipatur, & perditur. Si enim Proprium Calorem non sustineat, absque Refrigerio, multò minus Alienum intensorem tolerare potest; Id Cernitur in Febris Ardentibus, ubi Calor Humorum putrefactorum, Calorem Nativum superat, usque ad Extinctionem, sive Dissipationem.

21 Somni quoque Indigentia, & Usus, refertur ad Refrigerium. Motus enim, Spiritum attenuat & rarefacit, & Calorem ejus acuit, & intendit. Somnus contrà Motum, & Discursum ejus Sedat, & compescit. Etsi enim Somnus Actiones Partium, & Spirituum Mortualium, & omnem Motum ad Circumferentiam Corporis, roboret, & promoveat; tamen Motum proprium Spiritus vivi, magnâ ex parte consopit, & tranquillat. At Somnus regulariter, semel intra 24 Horas, Naturæ humanæ debetur, idque ad 6. aut 5. Horas ad minimum; Licet sint etiam in hac parte quandoque Naturæ Miracula, ut refertur de Mæcenate, quod longo tempore ante Obitum non dormisset. Atque de Indigentia Refrigerii, ad Spiritum conservandum, hæc inquisita sint.

22 Quod verò ad Tertiam Indigentiam attinet (Alimenti scilicet) videatur illa ad Partes potius, quam ad Spiritum Vivum pertinere. Facile enim quis credat, Spiritum Vivum subsistere in Identitate, non per Successiōnem, aut Renovationem. Atque quoad Animam Rationalem in Homine, certo certius est, eam nec ex Traduce esse, nec reparari, nec inservire: Loquuntur de Spiritu Naturali Animalium, atque etiam Vegetabilium, qui

qui ab illâ alterâ essentialiter & formaliter differt; Ex horum enim Confusione, *Mesempsichôsis* illa, & innumera tam *Ethnicorum*, quam *Hæreticorum* Commenta emanarunt.

*Renovatio per Alimentum*, in Corpore Humano, regulariter singulis Diebus requiritur. *Triduum autem Jejunium Sanis* vix toleratur: Ulus tamen & consuetudo, etiam in hac Parte, haud param valet: At *Morbo languentibus* *Inedia* minus gravis est. Etiam *Somnus Alimentationi* non nihil parat, quemadmodum contra *Exercitatio* eam efflagitat magis. Inventi etiam sunt (sed raro) aliqui, qui quodam Naturæ Miraculo, sine *Cibo & Potu*, ad Tempus non Mediocre vixerunt.

*Corpora Mortua*, si non intercipiantur à Putredine, diutius sine notabili Absumptione subsistunt: At *Corpora viva* non multum ultra *Triduum* (ut dictum est) nisi reparantur per *Alimentationem*; Id quod indicat citam illam Absumptionem, esse *Opus Spiritus vivi*, qui aut se reparat, aut Partes ponit in Necessitate se reparandi, aut utrumque? Quam Rem etiam illud astruit, (quod paulo ante notatum est) nempe, quod possint *Animalia*, sive *Alimento*, paulò diutius durare, si dormiant. At *Somnus omnino* nil aliud est, quam *Receptio Spiritusvivi* in se.

Copiosa nimis & continua *Effluxio Sanguinis*, qualis aliquando fit ab *Hæmorrhoidibus*, interdum à *Vomitū Sanguineo*, Venis interioribus referatis aut fractis; interdum ex *Vulneribus*, Mortem infert festinam: Cum *Sanguis Venarum*, *Sanguini Arteriarum*, ministret, *Sanguis Arteriarum*, *Spiriti*.

Haud parvum est *Quantum Cibi & Potus*, quod Homo bis in die pastus, intra Corpus recipit; Longè plus, quam aut per Sellam, aut per Urinam, aut per Sudores egerit: Nil mirum (inquis) cum reliquum in Succos, & substantiam Corporis mutetur. Rectè: Sed cogita paulisper, quod ea Accessio fit bis in Die, neque tamen Corpus exundat; Similiter, licet *Spiritus* reparetur, tamen *Quanto* suo non enormiter ex crescere.

Nil attinet adesse *Alimentum* in *Gradu remoto*, sed eius Generis, & ita præparatum, & ministratum, ut *Spiritus* in illud agere possit. Neque enim Baculus Cerei sufficiet ad Flammam continuandam, nisi ad sit Cera; Neque Homines Herbis solis pasci possunt: Atque inde fit *Aiophia Senilis*, quod licet ad sit Caro & Sanguis, tamen *Spiritus* est factus tam paucus & rarus, & Succus & Sanguis tam effici, & obstinati, ut non teneat Proportio ad Alimentandum.

Subducamus *Calculos Indigentiae*, secundum Cursum Naturæ Ordinariū, & Consuetum. *Explicatione Motus sui*, in ventriculis Cerebri, & Nervis, indiget *Spiritus* perpetuò; *Motu Cordis*, tertia Parte Momenti; *Respiratione*, singulis Momentis; *Somno & Alimento*, intra Triduum; *Potentia ad Alimentandum* quasi post Octoginta Annos. Atque si alicui ex his Indigentias non succurratur, sequitur Mors. Atque tria planè esse videntur *Ariola Mortis*; Destitutio *Spiritus*, in *Motu suo*; in *Refrigerio*; in *Alimento*.

*Erraverit*, qui existimet *Spiritum Vivum*, *Exemplo Flammæ perpetuæ generari*, & *extingui*, nec ad Tempus aliquod notabile durare. Neque enim hoc facit Flamma ipsa ex naturâ suâ, sed quia inter Inimicaversatur: Nam

Monitz.

Flam-

2 Flamina intra Flammam durat. At Spiritus Vivus inter Amica degit, & Obsequia plurima. Itaque cum Flamma sit substantia Momenanea, Aer autem substantia Fixa; Spiritus Vivi media est Ratio.

De Interitu Spiritus, per Destructionem Organorum, (qualis fit per Morbos, & Violentiam) non est inquisitio præsens, (ut ab initio diximus) tametsi & ille in eadem tria Atriola definat: Atque de ipsâ Formâ Mortis hæc inquisitia sint.

29 Duo sunt magni Præcursores Mortis; Alter à Capite, alter à Corde missus: Convulsio, & Extremus Labor Pulsus; nam etiam Singultus ille Lethalis est Convulsionis genus; Labor autem Pulsus Lethalis, habet Velocitatem insignem, quandoquidem Cor sub ipsâ Morte ita trepidet, ut Systole, & Diastole ferè confundantur; Habet etiam conjunctam Debilitatem, & Humilitatem, & sæpius Intermissionem magnam, labascente motu Cordis, nec fortiter, aut constantè insurgeat valente.

30 Præcedunt etiàm Mortem in Propinquo summa Inquietudo, & Iactatio; Motus Manuum tanquam Floccos colligendo; Nixus Prehensionis, & Tensionis fortis; Dentes etiam fortiter comprimere; Glutire vocem; Tremor Labii inferioris; Pallor oris; Memoria confusa; Sermonis Privatio; Sudores frigidi; Corporis Elongatio; Sublatio Albuginis Oculorum; Faciei totius Alteratio, (Naso acuto, Oculis concavis, Genis labantibus;) Lingue Contractio & Convolutio; Frigus Extremitatum; In aliquibus Emisso Sanguinis, aut Spermatis; Clamor acutus; Anhelitus Creber; Inferioris Maxillæ Lapsus, & similia.

31 Mortem sequuntur, Sensus omnis, & Motus, tam Cordis & Arteriarum, quam Nervorum & Artuum, Privatio; Impotentia Corporis se sustentandi erectum; Rigor Nervorum & Partium; Deposito omnis Caloris; paulò post Putrefactio & Fætor.

32 Anguillæ, Serpentes, & Insecta diù moventur; singulis Partibus, post Concisionem, ut etiam Rustici putent, Partes singulas, ad se rursus unendum expedire. Etiàm Aves Capitibus avulsi ad Tempus subsultant: quin & Corda Animalium avulsa diù palpitant. Evidem meminimus ipsi vidisse Hominis Cor, qui evisceratus erat, (Supplicij Genere apud nos versus Proditores recepto,) quod in Ignem de more injectum, saltabat in altum, primò ad Sesquipedem, & deinde gradatim ad minus; durante spatio (ut meminimus) septem, aut octo Minutarum. Etiàm Vetus, & Fide digna Traditio est, de Bove sub Eviscerationem Mugiente. At magis certa de Homine, qui eo Supplicii genere (quod diximus) evisceratus, postquam Cor avulsum penitus esset, & in Carnificis Manu, tria aut quatuor Verba Precum, auditus est proferre; Quod idcirco magis credibile esse diximus, quam illud de Sacrificio; quia solent Amici hujusmodi Reorum, Mercedem dare Carnifici, ut Officium suum perniciissimè expedit, quod illi celerius à Doloribus liberentur: In Sacrificiis verò non videmus caussam, cur similis præstetur à Sacerdote diligentia.

33 Ad Resuscitandum eos, qui Delqua Animi, aut Calepses subitas patiuntur, (quorum haud Pauci, absque Ope, etiàm expiraturi fuissent,) hæc sunt in Usu. Exhibitio Aquarum ex Vino distillatarum, (quas Aquas vocamus Calidas, & Cordiales:) Inflexio Corporis in Pronum; Obturatio fortis Oris & Narium; Flexio Digitorum cum Torturâ quadam; Evulso Pilorum

Pilorum Barbæ, aut Capitis; Friccio Partium, præsertim Faciei, & Extremorum; Subita Inspersio Aque Frigidæ in Faciem; Strepitus Acuti, & subiti; Appositio ad Nares Aquæ rosaceæ, cum Aceto, in languoribus; Incensio Plumarum, Pannorum, in Suffocatione Uieri; At maxime Santiago fervefacta utilis est Apoplectica; Etiam Fotus arctus Corporum vivorum, aliquibus profuit.

Complura fuerunt Exempla Hominum tanquam Mortuorum; Aut Expositorum ē Lepto; Aut Delatorum ad Funus; quinetiam nonnullorum in Terrā Conditorum, qui nihilominus revixerunt; Id quod in iis, qui Conditi sunt, repertum est, (terram aliquantò post apertā,) per Obtusionem & Vulnerationem Capitis, ex jactatione & Nixu Cadaveris intra Feretrum: Cujus Exemplum recentissimum, & maxime memorabile fuit, Ioannis Scotti, Subtilis illius & Scholastici; qui à Servo, cùm sepultus esset, absente, (quique, ut videtur, bujusmodi Catalepsium ejus Symptoma noverat) aliquantò post effossus, in tali Statu repertus est: Et simile quiddam accidit nostrâ Ætate, in personâ Histrionis, Sepulti Cantabrigiæ; Memini me accepisse de Generoso quodam, qui ludibundus, ex Curiositate, desiderabat scire, qualia paterentur in Patibulo Suspensi; seseque suspendit, super Scabellum se allevans, & deinde se demittens; putans etiàm penes se futurum, ut Scabellum, pro arbitrio suo, recuperaret, Id quod facere non potuit; sed tamen ab Amico præsente adiutus est; Ille interrogatus, quid passus esset? Retulit se Dolorem non sensisse; sed primò obversatam sibi fuisse circa oculos Speciem Ignis, & Incendi; deinde Extremæ Nigredinis, sive Tenebrarum; postremò Coloris cujusdam Cærulei pallidioris, sive Thalassini; qualis etiam conspiciatur sèpè, Animo Linquentibus. Audivi etiam de Medico adhuc vivente, qui Hominem, qui se suspenderat, atque per Horam dimidiam suspensus manserat, in vitam, Fricationibus, & Balneis Calidis, reduxerat; Quique etiam profiteri soleat, senon dubitare, quin Suspensum quemcumque ad tempus prædictum, revocare posset, modò Cervices ei, per Impetum primæ Demissionis, non fuerint effractæ.

34

## Discrimina Juventutis & Senectutis.

S Cala Humanæ Corporis talis est: Concipi; Vivificari in Utero; Nasci; Ad Artic. 16.  
Mamilla; Depulsio à Mamilla; Usus Cibi & Potūs, ab initio, qualis  
Infantibus convenit; Dentire primò, circa Annum secundum; Incipere  
Gradiri; Incipere Loqui; Dentire secundò, circa Annum septimum;  
Pubescere, circa Annum duodecimum, aut decimum quartum; Poten-

## Historia Vitæ & Mortis.

tem esse ad Generandum, & Fluxus Menstruorum; Pili circa Tibias, & Axillas; Barbecere; atque huc usque, & quandoque ulterius, Grandescere; Deinde Roboris Artuum Status & ultimitas, etiam Agilitatis; Canescere, & Calvescere; Cessatio Menstrui, & Potentiae Generationis; Vergere ad Decrepitum, & Animal Tripes; Mori. Interim Animus quoque suas habet Periodos, sed per Annos non possunt describi. Ut Memoriam labilem, & Similia, de quibus postea.

2 Discrimina Juventutis, & Senectutis haec sunt. Cutis Juveni levis, & Explicata; Seni Arida, & Rugosa, præsertim circa Froniem, & Oculos: Carnes Juveni Teneræ, & Molles; Seni Duriores: Robur Juveni, & agilitas; Seni Diminutio Virium, & Motuum Tarditas: Juveni Coctionum Validitas; Seni Debilitas: Juveni Viscera Mollia, & Succulenta; Seni Salsa, & Retorrida: Juveni Corpus Erectius; Seni Inclinatio in Curvum: Juveni Constantia Artuum; Seni Debilitas, & Tremor: Juveni Humores Bilioſi, & Sanguis Fervidior; Seni Humores Phlegmaici, & Melancholici, & Sanguis Frigidior: Juveni Venus in promptu; Seni Tardior: Juveni Succi Corporis magis Rofcidi; Seni magis Crudi, & Aquei: Juveni Spiritus Multus, & Turgescens; Seni Paucus, & Iejunus: Juveni Spiritus Densus, & Viridis; Seni Acris, & Rarus: Juveni Sensus Vivaces, & Integri; Seni Hebetiores, & Deficientes: Juveni Dentes Robusti, & Integri: Seni Debiles, Atroci, & Decidui: Juveni Pili colorati; Seni, cujuscunque fuerint Coloris, Cani: Juveni Coma; Seni Calvities: Juveni Pulsus Grandior, & Incitator; Seni Obscurior, & Tardior: Juveni Morbi magis Acuti, & Curabiles; Seni magis Chronicci, & Curatu Difficiles: Juveni Vulnera Citius coalescentia; Seni Tardiūs: Juveni Genæ florentes Colore; Seni aut Pallide, aut Rubicundæ, atque Sanguine Spisso: Juveni minor Molestia ex Catarrhis; Seni Major: Neque scimus in quæ proficiant Senes, (quoad corpus) nisi quandoque in Obesitatem; Cujus Caufsa præstò est; quia Corpora Senum, nec benè perspirant, nec benè assimilant; Pinguedo autem, nihil aliud est, quam Exuberantia Alimenti, ultra id, quod excernitur, aut perfectè assimilatur. Etiam in quibusdam Senibus in Edacitatem proficitur, propter Acidos Humores, licet Senes digerant minus. Ac universa, quæ jam diximus, Medici quasi Feriantes, referent ad Caloris Naturalis, & Humoris Radicalis, Diminutionem, quæ Res nihili sunt ad Usum: Illud certum, Siccitatem in Decursu Ætatis Frigiditatem præcedere; Atque Corpora cum sint in Statu, & Acme Caloris, ad Siccitatem declinare; Frigiditatem autem postea sequi.

3 Jam vero etiam de Affectionibus Animi videndum. Evidem memini, cum n. Adolescentis essem Pavii in Gallia, me consueisse familiariter cum Gallo quodam, Juvene Ingeniosissimo, sed paululum Loquaci; qui postea in Virum Eminentissimum evasit; Ille in Mores Senum inhere solitus est, atque dicere; si daretur conspicere Animos Senum, quemadmodum cernuntur Corpora, non minores apparituras in iisdem Deformitates: Quinetiam Ingenio suo indulgens, contendebat Virtus Animorum in Senibus, Vitiis Corporum esse quodammodo Consentientia, & Parallelas. Pro Ariditate Cutis, substituebat Impudentiam: Pro Duritate Viscerum, Immisericordiam: Pro Lippitudine Oculorum, Oculum Malum, & Invitiam: Pro Immersione Oculorum, & Curvatione Corporis versus Terram,

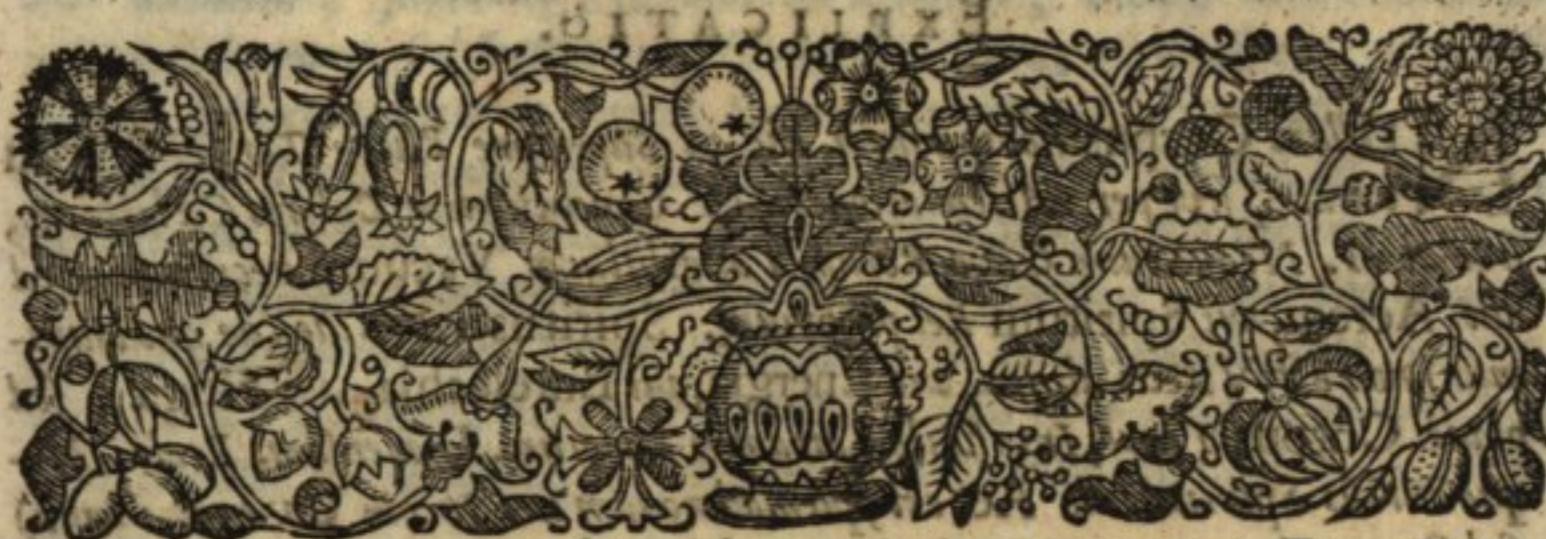
Atheis-

Atheismum: (Neque enim cœlum, inquit, respiciunt, ut prius.) Pro Tremore Membrorum, Vacillationem Decretorum, & fluxam Inconstantiam: Pro Inflectione Digitorum, tanquam ad Prehensionem, Rapaciam & Avaritiam: Pro Labescientia Cœnum, Timiditatem: Pro Rugis, Calliditatem, & Obliquitatem: & Alia quæ non occurunt. Sed ut Serii simus; Juveni adest Pudor, & Verecundia; Seni paululum obduruit: Juveni Benignitas, & Misericordia; Seni Occalluit: Juveni Æmulario laudabilis; Seni Invidia Maligna: Juveni Inclinatio ad Religionem, & Devotionem, ob Fervorem, & Inexperientiam Malum: Seni Defervescentia in Pietate, ob Chari-tatis Teporem, & diutinam Conversationem inter Mala, nection ob Credendi Difficultatem: Juveni Valde velle; Seni Moderatio: Juveni levitas quedam, & Mobilitas; Seni Gravitas major, & Constantia: Juveni Liberalitas, & Beneficentia, & Philanthropia; Seni Avaritia, & Sibi sapere, & consulere: Juventi Confidentia, & bene sperare; Seni Diffidentia, & Plurima habere pro suspectis: Juveni Facilitas, & Obsequium; Seni Morositas, & Fastidium: Juveni Sinceritas, & Animus Apertus; Seni Cautio, & Animus Testus: Juveni Magna appetere; Seni Necessaria curare: Juveni Præsentibus Rebus favere; Seni Anteacta potiora habere: Juveni Superiores revereri; Serii Censurâ in illos uti: & complura alia, quæ ad Mores potius pertinent, quam ad Inquisitionem præsentem: Attamen, quemadmodum in Corpore, ita in Animo, in nonnulla proficiunt Senes, nisi fuerint admodum Emeriti; Nempe, ut cum ad Excogitandum minus fint prompti, Iudicio tamen valeant; & Tutiora, & Saniora, quam Speciosiora malint; Etiam, in Garrulitatem proficiunt, & Ostentationem; Fructum enim Sermonis petunt, cum Rebus minus valeant; ut non absurdè Tithonum in Cicadam versum fuisse, Poetæ fingant.

R̄rr 2

C A

## Rates CA



# CANONES Mobiles de Duratione Vitæ, & Formâ Mortis.

## CANON I.

**N**on fit Consumptio, nisi quod deperditum sit de Corpore,  
transmigret in Corpus aliud.

### EXPLICATIO.

**N**ullus est Rerum Interitus: Itaque quod absumitur, aut evolat in Aerem, aut recipitur in Corpus aliquod Adjacens: Quare videamus Araneam, aut Muscam, aut Formicam, in Electro, Monumento plus quam Regio, sepultas, Eternizari; cum tamen sint Res Teneræ, & Dissipabiles. Verum non adest Aer, in quem aliquid evolet; atque Substantia Electri est tam Heterogena, ut nihil ex illis recipiat. Simile etiam fore arbitramur, misse Ligno, aut Radice, aut ejusmodi, in Argentum Vivum. At Cera, & Mel, & Gummi, habent similem Operationem, sed ex Partie tantum.

## CANON II.

**I**nest Omni Tangibili Spiritus, Corpore crassiore obiectus, & Obsensus; Atque ex eo Originem habet Consumptio, & Dissolutio.

Rer 3 : tertio libro EXPLI-

## EXPLICATIO.

**N**ulum Corpus nobis notum, hic in Superiore Parte Terræ, Spiritu vacat ; sive per Attenuationem, & Concoctionem Caloris Cœlestium, sive alias. Neque enim Cava Rerum Tangibilem Vacuum recipiunt ; sed aut Aerem, aut Spiritum Rei proprium. Spiritus autem ille (de quo loquimur) non est Virtus aliqua, aut Energia, aut Entelechia, aut Nugæ ; sed plane Corpus Tenue, Invisibile ; atamen Locatum, Dimentum, Reale : Neque rursus Spiritum illo Aer est, quemadmodum nec Succus Uvae est Aqua) sed Corpus Tenue, cognatum Aeri, at multum ab eo diversum : Partes autem Rei Crassiores (cum sint Naturæ Pigrae, nec admodum Mobilis) per periodos longas duratur & forent : sed Spiritus ille est, qui turbat, & illas foditat, & subruit, atque Humidum Corporis, & quicquid digerere potest, in novum Spiritum, deprædatur ; deinde tam Spiritus Corporis præ-inexistens, quam noviter Factus, simul sensim evolant. Id optimè ostenditur, in Diminutione Ponderis, Corporum Arefactorum per Perspirationem. Neque enim quicquid emititur, erat Spiritus, quando ponderaverat ; neque non Spiritus, quando evolaverat.

## CANON III.

**S**piritus Emissus desiccatur, Detentus, & moliens intus, aut colliquat ; aut putrefacit ; aut vivificat.

## EXPLICATIO.

**Q**uartuor sunt Processus Spiritus ; Ad Arefactionem ; ad Colliquationem ; ad Putrefactionem ; ad Generationem Corporum. Arefactio non est opus Proprium Spiritus, sed Partium Crassiorum, post emissum Spiritum : cum enim illæ se contrahunt, partim per Fugam Vacui, partim per unionem Homogeneorum : Ut liquet in omnibus, quæ arescant per Aerem ; Et in Siccioribus Corporibus, quæ desiccantur per Ignem, ut Latribus, Carbonibus, Panibus. Colliquatio est merum Opus Spirituum ; Neque si nisi Calore excitentur ; cum enim Spiritus se dilatantes, neque tam exentes, se insinuant, & perfundunt inter Partes crassiores ; Easque ipsas reddunt Molles, & Fusiles ; ut in Metallis, & Cerâ : Etenim Metalla, & alia Tenacia, apta sunt ad cohibendum Spiritum, ne excitatus evoleret. Putrefactio est Opus Mixtum, Spiritus, & Partium Crassiorum : Etenim Spiritu (qui Partes rei continebat, & frenabat) partim emisso, partim lanuginose, omnia solvuntur, & redeunt in Heterogeneas suas, sive (si placet) Elementa sua ; Quod Spiritus inerat Rei, congregatur ad se ; (unde Putrefacta incipiunt esse gravis Odoris : ) Oleosa ad se ; (unde Putrefacta habent nonnihil Læoris, & Undinositatis.) Aquea uidem ad se ; Fæces ad se ; (unde sit Confusio illa in Putrefactis.) At Generatio , sive Vivificatio , est Opus iidem Mixtum Spiritus , & Partium crassiorum ; sed longè alio modo : Spiritus enim totaliter

tèr detinetur, sed sumet, & moveatur localiter; Partes autem Crassiores non solvuntur, sed sequuntur Motum Spiritus, atque ab eo, quasi difflanter, & exiruduntur in variis Figuras, unde fit illa Generatio, & Organizatio: Itaque semper fit Vivificatio in Materiâ Teraci, & Lentâ; atque etiam Sequaci, & Molli, ut simul & Spiritus fiat Detentio; atque etiam Cessio lenis Partium, prout eis effingit Spiritus; Atque hoc cernitur in Materiâ, omnium tam Vegetabilium, quam Animalium; sive generentur ex Putrefactione, sive ex Spermate; in his enim omnibus, manifestissime cernitur esse Materia, difficilis ad Abrum pendulum, facilis ad Cendum.

## CANON. V

## CANON. IV.

**I**N omnibus Animatis duo sunt Genera Spirituum; Spiritus Mortuales, quales insunt Inanimatis; & Super-additus Spiritus vitalis.

## EXPLICATIO.

**I**am ante dictam est, ad Longevitatem procurandam, debere considerari Corpus Humanum, primo, ut Inanum, & Inalimentatum; Secundo, ut Animatum, & Alimentatum: Nam Prior Consideratio dat Leges de Consumptione; Secunda de Reparatione. Itaque nosse debemus, inesse Humanis Carnibus, Ossibus, Membranis, Organis, denique Partibus singulis, dum vivunt, in Substantia earum perfusos, tales Spiritus, quales insunt in hujusmodi Rebus, Carne, Osse, Membrana; & ceteris, Separatis, & Mortuis; quales etiam monent in Cadavere: At Spiritus Vitalis, tametsi eos regat, & quendam habeat cum illis Consensum, longè alius est ab ipsis; Integralis, & per se Constans. Sunt autem duo Discrimina præcipua, inter Spiritus Mortuales, & Spiritus Vitales; Alterum, quod Spiritus Mortuales, minime sibi continuantur, sed sunt tanquam abscessi, & circundati Corpore crassiore, quod eos intercipit; quemadmodum Aer permixtus est in Nive, aut Spuma. At Spiritus Vitalis omnis sibi continuatur, per quosdam Canales, per quos permeat, nec totaliter intercipitur. Atque hic Spiritus, etiam duplex est; Alter Ramosus tantum, permeans per parvos Ductus, & tanquam Lineas: Alter habet etiam Cellam, ut non tantum sibi continuetur, sed etiam congregetur in Spacio aliquo cava, in bene magis Quantitate, pro Analogia Corporis; atq; in illâ Cellâ est Fons Rivulorum, qui inde diducantur. Ea Cella præcipue est in Ventriculis Cerebri, qui in Animalibus magis Ignobilibus angusti sunt adeo ut videantur Spiritus per universum Corpus Fusi, potius quam Cellulati: Ut cernere est, in Serpentibus, Anguillis, Muscis, quorum singula Portiones abscessae mouentur diu: Etiam Aves diutius Capitibus avulsi subsultant, quoniam parca habeant Capita, & parvas Cellas: At Animalia Nobiliora Ventriculos eos habent ampliores; Et maximè omnium Homo. Alterum Discrimen inter Spiritus est; quod Spiritus vitalis nonnullam habeat Incisionem;

qui

que sit tanquam Aura Composita ex Flammâ, & Aere; quemadmodum Succi Animalium habeant & Oleum, & Aquam. At illa Incensio, peculiares præbet Motus, & Facultates; Etenim & Fumus Inflammabilis, etiam ane Flammam conceptam, Calidas est, Tenuis, Mobilis; Et tamen alia Res est, postquam facta sit Flamma. At Incensio Spirituum Vitalium, multis partibus lenior est, quam mollissima Flamma, ex Spiritu Vini, aut alias; Atque insuper Mixta est ex magnâ parte, cum Substantiâ Aeræ; ut sit & Flammeæ, & Aeræ Naturæ Mysterium.

## CANON. V.

**A**ctiones Naturales sunt propriæ Partium singulærum, sed Spiritus vitalis eas excitat, & acuit.

## EXPLICATIO.

**A**ctiones sive Functiones, quæ sunt in singulis Membris, Naturam ipsorum Membrorum sequuntur; (Attractio, Retentio, Digestio, Assimilatio, Separatio, Excretio, Perspiratio, etiam Sensus ipse;) pro Proprietate Organorum singulorum, (Stomachi, Jecoris, Cordis, Spleenis, Fellis, Cerebri, Oculi, Auris, & ceterorum.) Neque tamen ulla, ex ipsis Actionibus, unquam actuata foret, nisi ex vigore, & Præsentia Spiritus vitalis, & Caloris eius; Quemadmodum nec Ferrum aliud Ferrum attracturum foret, nisi excitaretur à Magnete; Neque Ovum unquam fecundum foret, nisi Substantia Fœmellæ actuata fuisset ab Initio Maris.

## CANON. VI.

**S**piritus Mortiales Aeri proximè consubstantiales sunt; Spiritus vitales magis accedunt ad Substantiam Flammeæ.

## EXPLICATIO.

**E**xpliatio Canonis quarti præcedentis, est etiam Declaratio Canonis Præsentis; Verum insuper hinc sit, ut quæcunque sint Pinguia, & Oleosa, diu maneant in esse suo; Neque enim Aer illa mulsum vellicat, neque illa etiam ipsa, cum Aere conjungi mulsum desiderant: Illud autem prorsus vanum est, quod Flamma sit Aer Accensus, cum Flamma & Aer, non minus Heterogena sint, quam Oleum & Aqua. Quod vero dicitur in CANONE, quod Spiritus Vitales magis accedant ad Substantiam Flammeæ; Illud intelligendum est, quod magis hoc faciant, quam Spiritus Mortiales; non quod magis sint Flammei, quam Aerii.

## CANON.

CANON VII.

**S**piritus Desideria duo sunt ; unum se Multiplicandi ; Alterum Execundi, & se Congregandi, cum suis Connaturalibus.

EXPLICATIO.

**I**ntrelligitur Canon de Spiritibus Mortualibus ; Etenim quoad Desiderium secundum, Spiritus Vitalis Exiam è Corpore suo, maximè exborret ; neque enim invenit Connaturalia hic in Proximo : Ruit forcè in Occursum Rei Desiderabilis, ad Extima Corporis sui, sed Egressum, ut dictum est, fugit : Verum de Spiritibus Mortualibus, uniusque Desiderium tenet : Quod ad primum enim attinet, Omnis Spiritus inter Crassiora locatus, non fœliciter habitat ; Itaque cùm Simile sui non inveniat, eò magis Simile sui creat, & facit, in tali Solitudine positus, & strenue laboret, ut se multiplicet, & Volatile Crassiorum deprædetur, ut augeatur suo Quanto. Quod verò ad Secundum Desiderium Evolandi, & se in Aerem recipiendi ; Certum est omnia Tenuia, (quæ semper sunt Mobilia) ad sui Similia in Proximo libenter ferri ; ut Bulla Aquæ fertur ad Bullam, Flamma ad Flammam : At mulò magis hoc sit, in Evolutione Spiritus in Aerem Ambientem ; quia non fertur ad Particulam sui similem ; Sed etiam tanquam ad Globum Connaturalium suorum. At illud interim notandum ; quod Exitus, & Evolatio Spiritus in Aerem, est duplicata Actio ; partim ex Appetitu Spiritus, partim ex Appetitu Aeris ; Aer enim communis tanquam Res indigens est, atque omnia avidè arripit ; Spiritus, Odores, Radios, Sonos, & alia.

CANON VIII.

**S**piritus Detentus, si alium Spiritum gignendi Copiam non habeat, etiam Crassiora intenerat.

EXPLICATIO.

**C**onseratio Novi Spiritus non sit nisi super ea, quæ sunt in Gradu ad Spiritum propiore : qualia sunt Humida. Itaque si Partes Crassiores (inter quas versatur Spiritus) sint in Gradu remotiore, licet Spiritus eas confidere non possit, tamen (quod potest) eas labefactat, & emollit, & fundit ; ut cùm Quantum suum augere non possit, tamen habiter laxius, & interea degat, quæ sint magis Amica : Iste autem Aphorismus, ad Finem nostrum, admodum utilis est ; quia innuit ad Intenerationem Partium Obstinatarum, per Detentionem Spiritus.

CANON

CANON

## CANON IX.

**I**nteneratio Partium Duriorum benè procedit, cùm Spiritus  
nec evolet, nec generet.

## EXPLICATIO.

**I**ste Canon solvit Nodum, & Difficultatem in Operatione Intenerandi;  
per Detentionem Spiritus: si enim Spiritus non Emissus deprædeatur  
omnia iniùs, nil fit Lucri ad Intenerationem Partium, in Esse suo; sed potius  
solvuntur illæ, & corrumpuntur. Itaque unà cum Detentione refrigerari  
debent Spiritus, & astringi, ne sint nimis Activi.

## CANON X.

**C**Alor Spiritus, ad Viriditatem Corporis, debet esse Ro-  
buslus, non Actis.

## EXPLICATIO.

**E**tiam iste Canon pertinet ad solvendum Nodum Supradictum, sed longè  
Elatiùs patet; Describit enim, qualis debeat esse Temperamenti Calor,  
in Corpore ad Longævitatem; Hoc verò utile est, sive Spiritus detineantur,  
sive non; Uicunque enim talis debet esse Calor Spirituum, ut vertat se potius  
in Dura, quam deprædeatur Molliâ; Alterum enim desiccatur, alterum inteneratur.  
Quinetiam, eadem Res valet ad Alimentationem benè perficiendam; talis  
enim Calor optimè excitat Facultatem Assimilandi, atque una optimè pre-  
parat Materiam ad Assimilandum. Proprietates autem hujusmodi Caloris,  
tales esse debent; Primo ut Tardus sit, nec Subito calefaciat: Secundo, ut non  
sit admodum Intensus, sed Mediocris: Tertio, ut sit Equalis, non Incom-  
positus, scilicet se Intendens, & Remittens: Quartu, ut si inveniat Calor  
iste, quod ei resistat, non facile suffocetur, aut langueat. Subtilis admodum  
hæc Operatio; sed cùm sit ex Utilissimis, non deserenda est. Nos verò in  
Remediis, (quæ ad indendum Spiritibus Calorem Robustum, sive eum,  
quem vocamus Fabrilem, non Prædatorium, proposuiimus) huic Rei aliquā  
ex Parte satisfecimus.

## CANON

CANON XI.

**S**pirituum Densatio in Substantiâ suâ, valet ad Longævitatem.

EXPLICATIO.

**S**ubordinatus est Canon ad Præcedentem; Etenim Spiritus Densior suscipit omnes illas quatuor Caloris Proprietates, quas diximus. Modi autem Densationis, in Prima ex decem Operationibus habentur.

CANON XII.

**S**pirus in Magnâ Copiâ, & magis festinat ad Exitum,  
& magis deprædatur, quam in Exiguâ.

EXPLICATIO.

**C**larus est per se Canon iste, cum Quantum ipsum regulariter augeat Virtutem; Atque cernerè est in Flammis, quod quanto fuerint maiores, tanto & erumpenti fortius, & absument celerius. Itaque nimia Copia, aut Turgescentia Spiritus, prorsus nocet Longævitati: Neque amplior est opanda Copia Spirituum, quam quæ Muniis Vitæ, & bona Reparationis Ministerio sufficiat.

CANON XIII.

**S**pitus æqualiter Perfusus, minus festinat ad exitum, &  
minus deprædatur, quam impariter Locatus.

EXPLICATIO.

**N**on solum Copia Spirituum secundum Totum, Durationi Rerum obest, sed etiam eadem Copia, minus refracta, similiter obest: Itaque quo magis fuerit Spiritus comminutus, & per Minima insinuatus, eo deprædatur minus. Dissolutio enim incipit à Parte, ubi Spiritus est laxior; Itaque & Exercitatio, & Fricationes, Longævitati multum conferunt: Agitatio enim optimè comminuit, & commiscet Res per Minimas.

CANON

## CANON XIV.

**M**otus Spirituum Inordinatus, & Subsultorius *magis* properat ad Exitum, & *magis* deprædatur, quam Constatans, & Aequalis.

## EXPLICATIO.

**I**n Inanimatis tenet iste Canon certò; Inæqualitas enim Dissolutionis Mater; In Animatis verò, (quia non solum spectatur Consumptio, sed Reparatio; Reparatio autem procedit per Rerum Appetitus: Appetitus rursùs acuitur per Varietatem) non tenet rigidè; sed eousque tamen recipiendus est, ut Varietas ista potius sit Alternatio, quam Confusio, & tanquam Constans in Inconstantia.

## CANON XV.

**S**piritus in Corpore Compagis solidæ, detinetur licet invitus.

## EXPLICATIO.

**O**mnia Solutionem Continuitatis sue exhorvent; at tamen pro Modo Densitatis, aut Tenuitatis sue. Eterim, quod Corpora sunt *magis* Tenuia, & in minores, & Angustiores Meatus se compelli patiuntur: Itaque Aqua subintrabit Meatum, quem non subintrabit Pulvis; Aer etiam, quem non subintrabit Aqua; Quin Flamma, & Spiritus, quem non subintrabit Aer. Verumtamen est hujusce rei, aliquis Terminus; neque enim Spiritus instantium, Desiderio Exeundi laborat, ut patiatur se discontinuari nimis, & in nimis artos Poros, aut Meatus agi; Itaque si Spiritus Corpore Duro, aut etiam Unctuoso, & Tenaci, (quod non facile dividitur) circundentur, plane constringitur, & tanquam incarceratur, & Appetitumexeundi post-habet; Quare videmus Metalla, & Lapidès longo Ævo egere, ut exeat Spiritus; nisi aut Spiritus Igne excuetur, aut Partes crassiores Aquis Corrodentibus, & Fortibus disjungantur, similis est Ratio Tenacium, qualia sunt Gummi, nisi quod leniore Calore solvantur. Itaque Succini Corporis Duri, Cutis Constricta, & similia (quæ procurantur ab Alimentorum Siccitate, & Exercitatiōne, & Aeris Frigore) utilia sunt ad Longævitatem; quia Claustra circendant Spiritui arcta, ne exeat.

## CANON XVI.

**I**n Olcosis, & Pinguibus detinetur Spiritus libenter, licet non sint Tenacia.

## EXPLI-

EXPLICATIO.

**S**piritus, si nec à Corporis circundati Antipathia irritetur, nec à Corporis nimiâ Similitudine pascatur, nec à Corpore Externo sollicitetur, aut provocetur, non tumultuatur multum ad Excendum: Quæ omnia Oleosis desunt; Nam nec tam Spiritui Infesta sunt, quam Dura; nec tam Propinqua, quam Aquea; nec cum Aere ambiente bene consentiunt.

CANON. XVII.

**E**Volatio cito Humoris Aquei, conservat diutius Oleosum in Esse suo.

EXPLICATIO.

**D**iximus Aquea, utpote Aeri Consuetudinalia, citius evolare, Oleosa tardius, ut cum Aere minus consentientia: At cum Humidum utrumque plerisque Corporibus insit, Evenitur Aqueum veluti prodat Oleosum; Nam illud sensim exiens, hoc etiam asportat. Itaque nil magis juvat ad Corporum Conservationem, quam Siccatio Lenis, quæ Humorem Aqueum expirare faciat, nec oleosum sollicitet, cum enim Oleosum fructus Naturâ suâ; Neque hoc spectat ad inhibendam Putredinem, (licet etiam illud sequatur) sed ad conservandam Viriditatem. Hinc sit ut Fricationes molles, & Exercitationes Moderatae, ad Perspirationem potius quam ad Sudorem, Longevitati plurimum conferant.

CANON. XVIII.

**A**er Exclusus confert ad Longevitatem, si alii Incommodis caveas.

EXPLICATIO.

**D**iximus paulo ante, Evolutionem Spiritus esse Actionem duplicatam, ex Appetu Spiritus, & Aeris. Quare si altera tollatur, haud parum proficitur; Id quod ex Inunctionibus præcipue expectari debet. Attamen hoc sequuntur varia Incommoda; quibus, quomodo subveniantur, in Operatione Secundâ ex decem, annotavimus.

CANON XIX.

**S**piritus Juveniles Senili Corpori inditi, Naturam compendi retrovertere possint.

## EXPLICATIO.

**N**atura Spirituum est quasi Rota suprema, quæ alias Rotas in Corpore Humano circumagit. Itaque illa in Intentione Longævitatis, prima ponit debet. Huc accedit, quod facilior, & magis expedita Via patet ad alterrandos Spiritus, quam ad alia. Eiusdem duplex est Operatio super Spiritus; Altera per Alimenta, quæ est Tarda, & tanquam per Circuitum; Altera (& illa Gemina) quæ est Subita, & Spiritus rectâ petuit. Nempe per Vapores; Aut per Affectus.

## CANON. XX.

**S**uccus Corporis subduri, & Roscidi, faciunt ad Longævitatem.

## EXPLICATIO.

**R**atio perspicua est, cum ante posuerimus Dura, & Oleosa, sive Roscida, ægrius dissipari. Illud tamen interest (sicut etiam in Operatione Decimâ notavimus) quod Succus Subdurus minus dissipabilis est, sed est simili minus Reparabilis. Itaque Commodum cum Incommodo conjunctum est: Neque possit proprieà aliquod Magnale per hoc præstari; At Succus Roscidus utrique Rei satisfacit; Itaque diligenter huic incumbendum.

## CANON. XXI.

**Q**uicquid Tenuitate penetrat, neque tamen Acrimoniam rodit, gignit Succos Roscidos.

## EXPLICATIO.

**C**anon iste magis difficilis est Practicâ, quam Intellectu: Manifestum est enim, quicquid bene penetrat, sed tamen cum Stimulo, aut Dente, (qualia sunt omnia Actia, & Acida,) relinquere, ubique transiit, vestigium nonnullum Siccitatis, & Divulsionis; ut Succos indureat, Partes cornellat; At contraria, quæ penetrant merâ Tenuitate, tanquam furim, & insinuantur absque violentiâ, irrorare, & irrigare in transitu. De his in Operationibus quartâ, & septimâ, haud pauca descripsimus.

## CANON XXII.

**A**ssimilatio optimè fit cessante omni Motu locali.

## EXPLI-

**EXPLICATIO.**

**H**unc Canonem, in *Commentatione ad Operationem etiam*, scis explicavimus.

**CANON XXIII.**

**A**limentatio per *Exterius*, aut saltem non per Stomachum, Longevitati utilissima, si fieri possit.

**EXPLICATIO.**

**V**idemus omnia, quæ per Nutritionem peraguntur, fieri per longas Ambages; que vero per Amplexus similiū (ut sit in Infusionibus) non longam requirere Moram: Itaque utilissima fore Alimentatio per Exterius; Atque eò magis, quod deciduae sint Facultates Concoctionum sub Senectute; Quamobrèm si possint esse Nuttitiones aliæ Auxiliares, per Balneationes, Unctiones, aut etiam per Clisteria, Conjuncta possint proficere, quæ Singula minus valeant.

**CANON XXIV.**

**U**bi Concoctio debilis est ad Extrusionem Alimenti, ubi Exteriora confortari debent ad Evocationem Aliamenti.

**EXPLICATIO.**

**N**on est hoc, quod in isto Canone proponitur, eadem Res cum Precedente; Aliud enim est, si Alimentum Exterius in urò trahatur, aliud, si Alimentum Interius extra trahatur; At in hoc concurrunt, quod Debilitati Concoctionum Interiorum, alia Viâ subveniant.

**CANON XXV.**

**O**mnis subita Renovatio Corporis fit, aut per Spiritus, aut per Malacissationes.

**EXPLICATIO.**

**D**uo sunt in Corpore, Spiritus, & Partes; Ad utrumque, longâ viâ pervenitur per Nutritionem; At viæ breves ad Spiritus per Vapores, & Affectus; & ad Partes, per Malacissationes. Illud autem paulò attenuatissimum, quod nullo modo confundimus Alimentationem per Ex-

## Historia Vitæ & Mortis.

terius, cum Malacissatione; neque enim Intentio est Malacissationis, ut nutritat Parties; sed tantum ut eas reddat, magis idoneas ad Nutriendum.

## CANON XXVI.

**M**alacissatio fit, per Consumentia, Imprimentia, & Occludentia.

### EXPLICATIO.

**M**anifesta Ratio est; quod Consumentia propriè malacissent; Imprimentia ducant; Occludentia reineant, & Perspirationem, quæ est Motus Malacissationi oppositus, cohibeant. Itaque (ut in Operazione Nonâ descriptimus) Malacissatio simul bene fieri non potest, sed per Series & Ordinem: Primum excludendo Liquorem, per Spissamenta, quia Extranea, & crassa Infusio non bene coagmet Corpus; Subtile debet esse, & ex Vaporis genere, quod inurat. Secundo Intenerando, per Consensum Consumentialium: Corpora enim ad Tactum eorum, quæ valde consenuntur, se aperiunt, & Poros laxant. Terzò, Imprimentia Vehicula sunt, & non-nihil Consumentia inculcant, & Mixtura leniter Astringentium, Perspirationem interim paululum cohabet. At sequitur quarto loco Magna illa Atritio, & Clausura per Emplastrationem; & postea gradatim per Inunctionem; donec Malacum vertatur in Solidum, ut suo loco diximus.

## CANON XXVII.

**C**rebra Renovatio Reparabilem, irrigat etiam minus Reparabilia.

### EXPLICATIO.

**D**iximus in Aditu ipso Historiae hujus, Eam esse Viam Mortis, quod magis Reparabilia, in consortio minus Reparabilem intereant; ut totis viribus, in Reparatione hujusmodi Partium minus Reparabilem, sit excudandum; Itaque admoniti Aristotelis Observatione de Plantis, quod scilicet, Novitas Ramorum Truncum ipsum in transitu reficiat; similem Rationem fore arbitrati sumus, si sene repareniantur Carnes, & Sanguis in Corpore Humano; ut inde ipsa Ossa, & Membranae, & reliqua, quæ Naturæ minus sunt Reparabilia, partim per Transiunq; a faciem Succorum, partim per vestitum illum novum Carnium, & Sanguinis Recentiorum, irrigentur, & renoverentur.

## CANON